

SINTEZA OBIECȚIILOR, PROPUNERILOR ȘI RECOMANDĂRILOR
la proiectul Legii privind actele de stare civilă

Conținutul articolelor/ punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participant ul la avizare, consultare publică	Nr.	Conținutul obiecției/ propunerii/recomandării	Argumentarea autorului proiectului
I. Obiecții și propuneri de ordin general				
----	Agenția Servicii Publice	1.	1. Pe tot textul legii cu privire la actele de stare civilă: 1.1 cuvântul „înregistrarea” (cu referire la faptele și evenimentele de stare civilă astfel cum sunt specificate în textul legii sau Nota informativă, precum și conform prevederilor art.4 alin. (1)), de substituit cu sintagma „înregistrarea de stat”; 1.2 cuvintele „din raza teritorială” de substituit cu cuvintele „din raza de competență teritorială”; 1.3 după sintagma „fapte și evenimente” de introdus sintagma „de stare civilă” la forma gramaticală respectivă; 1.4 după cuvântul „domiciliul” de completat cu cuvintele „și/sau reședința temporară”, potrivit prevederilor articolului 38 din Codul civil al Republicii Moldova; 1.5 cuvintele „copil minor” la forma gramaticală respectivă de substituit cu cuvântul „copil”, în conformitate cu prevederile Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți; 1.6 cuvintele „procură autenticată notarial” de substituit cu cuvintele „procura autenticată de notar sau de alte persoane abilitate prin lege cu astfel de funcție”, potrivit prevederilor articolului 374, alineatul (4) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002; 1.7 cuvintele „actele legislative”, „legislația” de substituit cu cuvintele „actele normative”, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. 1.8 textul „în baza împuternicirii de reprezentare ce se conține în	1.1 <i>Se acceptă</i> 1.2 <i>Nu se acceptă</i> Sintagma „raza de competență teritorială”, nu corespunde terminologiei juridice utilizate în actele normative. Or, terminologia trebuie să fie uniformă. 1.3 <i>Se acceptă</i> 1.4 <i>Se acceptă</i> 1.5 <i>Se acceptă</i> 1.6 <i>Precizare</i> În sensul prezentului proiect, procura trebuie să fie autenticată notarial. 1.7 <i>Se acceptă</i> 1.8 <i>Se acceptă</i>

			Registrul împuternicirilor de reprezentare” de substituit cu textul „ori prin împuternicirile de reprezentare în baza semnăturii electronice, înregistrată în Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice”; <i>Modificările se propun în contextul prevederilor Hotărârii Guvernului nr.375/2020 (MPower).</i> 1.9 sintagma „poate fi contestat în instanța de judecată” de substituit cu sintagma „poate fi contestat în modul stabilit de Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018”.	1.9 <i>Se acceptă</i>
		2.	La nota informativă a proiectului de lege cu privire la actele de stare civilă - sintagma „viza de domiciliu” de substituit cu sintagma „înregistrarea domiciliului și/sau reședinței temporare”, în locul potrivit și la forma gramaticală corespunzătoare; - sintagma „cod IDNP” de substituit cu sintagma „numărul de identificare de stat al persoanei fizice IDNP”, iar în continuare de utilizat acronimul „IDNP”; - sintagma „încheierea căsătoriei” de substituit cu sintagma „înregistrarea căsătoriei”; - sintagma „procedurii de transcriere” de substituit cu sintagma „procedurii de înscriere”; - sintagma „Cabinetul cetățeanului”, de substituit cu sintagma „Portalul guvernamental al cetățeanului”.	<i>Se acceptă</i>
----	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova”	3.	Propunere de a include în mod obligatoriu religia și etnia persoanei în certificatul de naștere, cât și în certificatul de constatare naștere. O practică pe care am observat-o în multe alte certificate de naștere, inclusiv certificate de constatare naștere emise în altă țări europene și chiar SUA (Germania, Italia, Danemarca, etc.) este includerea obligatorie a unor date precum etnia și religia. Acest lucru nu generează nicio problemă în țările europene respective și nici nu încalcă drepturile persoanei respective. Dacă ar deveni obligatoriu și la noi, acest lucru va ajuta pe viitor la obținerea datelor statistice curente și mereu actualizate, care	<i>Nu se acceptă</i> Actualmente în certificatul de naștere și cel de constatare a nașterii sunt incluse date despre etnia persoanei. Totodată, menționăm că prezentul proiect de lege conține prevederi cu referire la

			în momentul de față conform diferitor rapoarte se menționează a fi lacune informaționale.	etnia persoanei, a se vedea art. 48 lit.f). Referitor la date despre religia persoanei considerăm că reprezintă o informație irelevantă pentru a fi inclusă în Registrul de stat al Populației.
----	Avocatul Poporului	4.	Suplimentar amintim, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a înaintat anterior Guvernului Republicii Moldova o propunere de perfecționare a legislației pentru a include în Codul Familiei și Legea privind actele de stare civilă, norme juridice care să reglementeze procedura ascultării opiniei copilului la desfacerea căsătoriei la notar sau organul de stare civilă. Ministerul Justiției prin răspunsul său a susținut că există anumite posibilități de intervenție în cadrul normativ pentru sporirea clarității și accesibilității acestuia. Potrivit prevederilor în vigoare la moment, în situația desfacerii căsătoriei la organul de stare civilă sau notar opinia copilului nu este luată în considerare la etapa deciderii privitor la domiciliul acestuia, iar condițiile care ar conferi acordului încheiat între părinți un caracter contrar intereselor copilului și ar constitui temei de respingere a cererii de către notar lipsesc. Suntem de părerea ca deducția notarului privind corespunderea sau nu a acordului încheiat între părinți cu interesele minorului trebuie să rezulte exclusiv după audierea copilului, în care se determină preferințele, necesitățile, viziunile, aspirațiile etc. ale acestuia. Același mecanism de audiere a copilului trebuie prevăzut și în situația divorțului la organul de stare civilă, cu o posibilă delimitare a atribuțiilor între ofițerul abilitat cu înregistrarea divorțului și a responsabilului de audiere a copilului. În cazul în care un proiect de Lege cu privire la actele de stare civilă este în proces de consultare, precum și un proiect de modificare a unor acte normative printre care figurează și Codul	<i>Nu se acceptă</i> Propunerea excede obiectul de reglementare a prezentului proiect.

			Familiei, iar propunerea Ombudsmanului nu a fost valorificată, considerăm oportun de revenit la subiectul abordat și de a-1 promova în contextul noilor acte legislative.	
----	Camera Notarială	5.	Se propune revizuirea textului proiectului de lege, din punct de vedere ortografic, cu respectarea declinațiilor (ca ex.: art. 5 alin. (1) termenul „includ”, art. 10 alin. (2) lit. a) termenul „constatatoare”, art. 48 alin. (1) lit. a) conjuncția „de” ș.a.), or potrivit art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, <i>conținutul proiectului se expune cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație.</i> Tot în acest context, atragem atenția asupra sintagmei „fondului de arhivă” folosită în art. 8 alin. (1) lit. e) din proiect, menționând că terminologia utilizată în acest sens în alte acte normative în vigoare este „fondul arhivistic”. Astfel, conform art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017, <i>terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor legii citate.</i>	Precizare În procesul de definitivare, proiectul a fost ajustat și din punct de vedere gramatical. Cu referire la sintagma „fondul de arhivă”, menționăm că acesta include fondul de arhivă a actelor de stare civilă, iar fondul arhivistic reprezintă totalitatea documentelor de arhivă ce constituie patrimoniul național. Astfel, toate registrele metricele bisericești cu privire la nașteri, cununii și decese formează fondul de arhivă: „F.211”, referință obligatorie în Inventarul registrelor și în extrasele care se emit de către Agenția Națională a Arhivelor.
		6.	Suplimentar, marcăm că Nota Informativă indică asupra unor acțiuni urmate de procedura de transcriere a actului de stare civilă, pe când proiectul actului normativ prezentat nu conține o noțiune de „transcriere”.	Precizare Nota informativă a fost ajustată în concordanță cu prevederile din proiect.

		7.	Reiterăm poziția expusă și în cadrul procesului de consultare și a altor proiecte de acte normative, potrivit căreia considerăm că digitalizarea necesită a fi realizată treptat, ținând cont de posibilitățile atât a statului, cât și pregătirea cetățeanului la schimbările date. Astfel, statul are sarcina de asigurare a mecanismelor funcționale și realizabile în vederea aplicării corespunzătoare a prevederilor legale.	<i>Se acceptă</i> Dispozițiile finale și tranzitorii prevăd etapizarea acestui proces.
----	Cancelaria de Stat	8.	Se va examina propunerea de includere în proiectul de lege a unui articol ce va stabili reglementări ce vizează faptele ce constituie contravenții la regimul actelor de stare civilă, conform prevederilor art.82 din Legea privind actele de stare civilă, nr.100/2001 în vigoare, ori conform art.83 contravențiile respective atrag după sine răspunderea în conformitate cu legislația, iar autorul nu a argumentat excluderea acestora din noul proiect de lege. Suplimentar, în contextul propunerilor expuse mai sus și în scopul delimitării clare a competențelor autorităților abilitate cu dreptul înregistrării de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă, relevăm necesitatea preluării, după caz, din Nota informativă și includerii în proiectul de lege la compartimentele corespunzătoare a situațiilor reflectate de autor privind conlucrarea autorităților abilitate în procesul înregistrării nașterii, decesului, căsătoriei și desfacerii căsătoriei/divorțului. Subsidiar, având în vedere prevederile art.8 din Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă și prevederile art.10 din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, proiectul se va consulta cu autoritățile administrației publice locale (eventual - Congresul Autorităților Locale din Moldova).	<i>Nu se acceptă</i> Modificările propuse depășesc obiectul de reglementare a proiectului. Subliniem, că normele din Codul contravențional se aplică indiferent de existența sau nu a unor norme de trimitere în legea care reglementează domeniul.
----	Ministerul Afacerilor Externe	9.	Se constată că în proiectul de lege lipsește art. 11.	<i>Precizare</i> În procesul de definitivare proiectul a fost revizuit.
----	Ministerul Afacerilor Interne	10.	La Nota informativă: – în compartimentul 2, autorul explică că soluțiile tehnologice de asigurare a proceselor tehnologice de înregistrare a faptelor și	<i>Precizare</i> -Menționăm că HG nr. 956/2022 a fost

		evenimentelor de stare civilă și emitere a documentelor de stare civilă, precum și a altor procese operaționale aferente înregistrării actelor de stare civilă, după modelul nou de prestare a serviciilor, sunt reglementate de Conceptul sistemului informațional „<i>Acte de stare civilă</i>”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 956/2022. În acest sens, se comunică că, hotărârea menționată a fost elaborată în temeiul Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă, astfel că după abrogarea actului normativ de nivel superior în condițiile art. 53 alin. (2) din proiectul actului normativ, Hotărârea Guvernului nr. 956/2022 va deveni desuetă, motiv pentru care, se propune a fi revăzută această remarcă; – în compartimentul 3 „<i>Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi</i>”, autorul face referire la posibilitatea funcționarului autorității publice abilitate să înregistreze fapte și evenimente de stare civilă de a aplica pe extrasele de stare civilă codul QR (eng. QuickResponse), în situația în care, astfel de prevederi nu se regăsesc expres în proiectul de act normativ; – în același compartiment, propunem revizuirea textului din compartimentul „<i>Cu referire la înregistrarea decesului</i>”, în vederea conformării la cerințele art. 54 din Legea nr. 100/2017, care stabilește că exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea lor în text, la prima folosire (ex. <i>sintagma „Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD)</i>). Suplimentar, se propune completarea/ajustarea notei informative la proiect, conform structurii reglementate în conținutul anexei nr. 1 la Legea nr. 100/2017.	aprobată în baza unui temei general, Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă, Legea nr.71/2007 cu privire la registre ș.a acte normative. În acest sens, menționăm că HG nominalizată supra, nu va deveni caducă în cazul în care Legea nr. 100/2001 va fi abrogată. Or, legislația actuală va fi substituită cu un alt act normativ care conține același obiect de reglementare. -Cu referire la aplicarea pe extrasele de stare civilă a codului QR, menționăm că asemenea reglementări se regăsesc nu doar în nota informativă, dar și în art. 6 din proiectul legii. -Referitor la obiectiile la compartimentul „<i>Cu referire la înregistrarea decesului</i>”, menționăm că în procesul de
--	--	--	---

				definitivare, proiectul de lege și nota informativă au fost ajustate corespunzător.
----	Ministerul Finanțelor	11.	Fundamentarea economico-financiară a proiectului urmează a fi completată cu informația detaliată privind costurile estimative și sursa de acoperire a acestora. Potrivit proiectului identificăm următoarele prevederi care necesită mijloace financiare pentru implementarea acestuia: – dezvoltarea și menținerea Sistemului Informațional ”Acte de stare civilă” (art.55 alin.(1)); – obligația de a utiliza semnăturile electronice pentru eliberarea extraselor de pe acte de stare civilă (art.6 alin.(2)); – aspectele financiare ce țin de înregistrarea actelor de stare civilă prin intermediul misiunilor diplomatice și/sau oficiilor consulare ale RM, inclusiv cheltuieli poștale, echipamente pentru preluarea datelor biometrice etc (art.10 și art.55 alin.(2) lit.f)). Alt aspect, la care atragem atenția se referă la art.15 al proiectului, care indică doar necesitatea de încasare a taxei de stat, dar nu și aspecte ce țin de tarifele de prestare a serviciilor de stare civilă. La momentul actual tarifele serviciilor prestate de IP Agenția Servicii Publice (ASP) sunt aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.966/2020, astfel, autorul urmează să indice/descrie subiectul ajustării tarifelor pentru beneficiari în proiect și/sau nota informativă. Suplimentar, atenționăm că în bugetul Cancelariei de Stat pentru anul 2024 sunt planificate alocații bugetare în sumă de 257,5 mii lei pentru ASP în scopul compensării costului formularelor, actelor, certificatelor utilizate pentru înregistrarea actelor de stare civilă în conformitate cu art. 72 (4) din Legea nr.100/2001. În rezultatul aprobării proiectului prezentat, alocarea mijloacelor bugetare sus-menționate nu va fi necesară, respectiv, Cancelaria de Stat urmează să prezinte propuneri de măsuri în acest sens în procesul de modificare a bugetului de stat pentru anul 2024 și elaborare a	Precizare -Estimarea cheltuielilor necesare pentru dezvoltarea și menținerea SI „Acte de stare civilă”, au fost efectuată în procesul de elaborare a proiectului HG privind Conceptul SI „Actele de stare civilă” (HG nr.956/2022). Având în vedere că implementarea acestui HG deja are loc, cheltuielile menționate vor fi asigurate prin intermediul Contractului No. MD-EGA-333410-CS-CDS „Servicii de Consultanță pentru dezvoltarea noilor funcționalități ale SI „Acte de stare civilă”, ale ASP din 28 aprilie 2023. -Cu referire la semnătura electronică, menționăm că în nota

			proiectului CBTM pentru anul 2025-2027. Reieșind din cele relatate, remarcăm că în conformitate cu art.25 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă va include de asemenea prognozele social-economice și consecințele realizării prevederilor proiectului. Prin urmare, avându-se în vedere anvergura reorganizărilor ce se propun a fi petrecute, nota informativă la proiect urmează a fi ajustată prin prisma celor relatate mai sus.	informativă aferentă proiectului sunt specificate aspectele vis-a-vis de această obligație la compartimentul „Fundamentarea economică-financiară”. Mai mult ca atât, ASP a planificat deja achiziționarea semnăturilor electronice în limita bugetului disponibil. -prevederile prezentului proiect nu presupun careva cheltuieli poștale. -colectarea datelor biometrice prin intermediul unor echipamente speciale nu are tangență cu activitatea ASP și altor autorități abilitate.
----	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	12.	Totodată, Ministerul reiterează că după ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, a fost aprobată Legea nr. 60/2012, privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, care prevede asigurarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, în egală măsură cu alți cetățeni, la educație, protecție socială, asistență medicală, reabilitare, muncă, viață publică, mediul fizic, transport, tehnologii și sisteme informaționale, de comunicare și la alte utilități și servicii la care are acces publicul larg. Astfel, în contextul definitivării proiectului de hotărâre privind	Precizare Recomandările formulate în aviz depășesc obiectul de reglementare prevăzut de proiect.

			aprobarea proiectului de lege cu privire la actele de stare civilă, se va ține cont de principiul facilitării accesibilității pentru persoanele cu dizabilități în condiții de egalitate cu ceilalți, prin adaptarea mediului fizic, precum și a mediului informațional la nevoile persoanelor cu dizabilități.	
II. Obiecții și propuneri la articolele/punctele din proiect				
Articolul 1. Obiectul de reglementare Prezenta lege reglementează: a) autoritățile abilitate să înregistreze acte de stare civilă; b) modul de înregistrare a faptelor și evenimentelor de stare civilă, precum și termenele de păstrare a acestora; c) modul de modificare a actelor de stare civilă; d) modul de anulare și recunoaștere a nulității actelor de stare civilă.	Ministerul Afacerilor Interne	13.	Dispozițiile art. 1 se propune de a fi expuse în următoarea redacție: „Prezenta lege reglementează: a) competența autorităților abilitate cu atribuții de înregistrare a faptelor și evenimentelor de stare civilă, modul de exercitare a acestora și altor activități conexe; b) modul de eliberarea a actelor de stare civilă și documentelor de stare civilă, precum și termenele de păstrare a datelor privind evidența acestora; c) modul de modificare și reconstituire a actelor de stare civilă; d) competența și procedura de anulare și recunoaștere a nulității actelor și documentelor de stare civilă.”;	<i>Se acceptă parțial</i> a) nu se acceptă redacția propusă, dat fiind faptul că redacția există în proiect este mai generală și clară; b) precizăm că solicitanților nu li se eliberează „acte de stare civilă”, ci ”documente de stare civilă”, în acest sens a se vedea art. 3 alin. (1) și art. 6 alin. (1) din proiect; c) și d) - se acceptă.
Articolul 3. Actele de stare civilă (1) Actele de stare civilă reprezintă înregistrările de stat prin care se confirmă producerea faptelor și evenimentelor ce influențează apariția, modificarea sau încetarea drepturilor și obligațiilor persoanelor fizice, prin care	Agenția Servicii Publice	14.	la art. 3 alin. (1) și art.4 alin. (1), sintagma „persoanelor fizice” de substituit cu sintagma „persoanelor”.	<i>Precizare</i> Potrivit legislației civile, sunt două categorii de persoane: persoane fizice și persoane juridice. Având în vedere că prezenta lege este aplicabilă persoanelor fizice, considerăm oportun de a specifica

se caracterizează statutul juridic al acestora. (2) Faptele și evenimentele oficializate conform ritualurilor religioase până la instituirea sau reconstituirea autorităților abilitate, care au fost înregistrate conform legii în vigoare la data apariției acestora sunt recunoscute valabile, fără a se cere să fie înregistrate de către autoritățile abilitate. (3) Produc efecte juridice numai faptele și evenimentele care au fost supuse înregistrării de stat de autoritățile abilitate să înregistreze acte de stare civilă (în continuare – autorități abilitate). (4) Faptele și evenimentele înregistrate în alte state se recunosc și produc efecte juridice în condițiile prezentei legi.	Cancelaria de Stat	15.	- concretizarea la alin.(4) din art.3 faptele și evenimentele căror persoane înregistrate în alte state produc efecte juridice pe teritoriul Republicii Moldova, ori din textul propus nu este clar acest lucru; - excluderea alin.(2).Excluderea alin.(2), derivă din faptul că reglementările privind autoritățile competente de înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă sunt stabilite la art.8, respectiv nu este cazul de a dubla reglementările în acest sens.	expres acest fapt în prevederile legii, întru evitarea interpretărilor eronate. <i>Se acceptă</i> Alin. (4) a fost completat. Referitor la faptele și evenimentele de stare civilă, produse în alte state, precizăm că detaliile sunt incluse în art. 17 din proiect. <i>Precizare</i> Raționamentele autorului avizului nu sunt clare, mai mult ca atât, atragem atenția că alin. (2) al art. 3, prevede o excepție, iar prevederile art. 8 reglementează atribuțiile ASP, respectiv aceste norme sunt distincte. Mai mult ca atât, alin. (2) din art. 3 are scopul de a crea și menține baza legală inclusiv pentru recunoașterea faptelor și evenimentelor de stare civilă care s-au produs în perioada în
--	----------------------------------	------------	--	---

				care evidența acestora se ducea de către biserici.
	Ministerul Sănătății	16.	La art. 3, alin. (2) cuvintele ”în vigoare ”se exclud;	<i>Nu se acceptă</i> Cuvintele „în vigoare”, nu trebuie interpretate separat de context. În cazul în care va fi exclusă sintagma „în vigoare”, acest fapt va crea ambiguități și neclarități la aplicarea legii, or, nu va fi clar voința legiuitorului care pune accentul anume pe legea care era în vigoare la data producerii unor anumite evenimente.
	Ministerul Afacerilor Interne	17.	- la art. 3 alin. (2), precum și pe tot parcursul proiectului, autorul utilizează sintagma „<i>faptele și evenimentele</i>”, conținutul căreia ar putea avea mai multe sensuri, motiv pentru care, pentru evitarea unor asemenea situații se propune completarea proiectului cu un articol nou care să definească termenii generatori de interpretări. Argumentul în cauză este valabil și pentru sintagma „<i>documentele de stare civilă</i>”, utilizată la art. 7, dar și pe parcursul textului proiectului de act normativ;	<i>Precizare</i> Având în vedere că sintagma „<i>fapte și evenimente</i>” este una folosită atât în limbajul uzual, cât și în cel juridic, fapt ce nu ridică careva probleme de interpretare, aceasta nu necesită a fi definită. Precizăm că sintagma menționată corespunde terminologiei utilizate deja de Codul civil. Mai mult ca atât,

				actul normativ nu este un dicționar juridic, fapt pentru care nu este justificată definirea noțiunilor, decât în cazul în care la momentul adoptării actului se știe cu certitudine că un termen este pasibil de mai multe interpretări sau dacă se imprimă un alt sens decât cel uzual și se optează pentru o anumită interpretare. Referitor la sintagma „<i>documente de stare civilă</i>”, a se vedea prevederile art. 6 din proiect, care exclude necesitatea definirii suplimentare a acestei noțiuni.
Articolul 4. Înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă (1) Înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă ce influențează statutul juridic al persoanelor fizice (în continuare – înregistrare de stat) este efectuată în scopul	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova”	18.	Art. 4 alin. 4 de a adăuga încă un punct/serviciu <i>”Dovada de celibat”</i> În momentul depunerii actelor pentru căsătorie ar fi util ca ASP să elibereze un act individual de constatare că fiecare dintre viitorii soți este liber pentru căsătorie. Această dovadă de celibat se folosește în multe țări precum România, Italia, Germania, etc., iar în documentul eliberat se fac mențiuni despre căsătoriile anterioare înregistrate, divorțurile persoanei (dacă au existat) în baza tuturor informațiilor din sistemul informațional de stat.	<i>Nu se acceptă</i> În cazul căsătoriilor încheiate în RM, acest act nu este necesar, or, toate autoritățile abilitate cu dreptul de a înregistra căsătorii au acces la sistemul informațional, cu ajutorul căruia pot verifica informația

protecției drepturilor patrimoniale și personale nepatrimoniale ale acestora, precum și în scopul protecției interesului statului. (2) Înregistrarea de stat se efectuează în numele statului, de către următoarele autorități abilitate: a) Instituția publică „Agenția Servicii Publice” (în continuare - Agenția Servicii Publice); b) autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi; c) misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova; d) notarii. (3) Înregistrarea de stat se efectuează prin una din următoarele proceduri: a) înregistrarea primară; b) înregistrarea ulterioară; c) reconstituirea; d) certificarea faptelor produse și consemnate în stânga Nistrului și mun.				respectivă. Documentul care confirmă îndeplinirea cerinței legale impusă de legislația statului de cetățenie a unei persoane, pentru a se putea căsători în alt stat, are denumiri diferite, având același scop: Certificat de capacitate matrimonială, Permisune de căsătorie, Certificat de cutumă/de celibat, Certificat privind starea civilă, Certificat privind lipsa impedimentelor la căsătorie, Certificat privind lipsa înregistrării unei căsătorii, Extras de pe actul de naștere etc. Ținând cont de exemplificările făcute, menționăm că anume „certificatul de capacitate matrimonială” este denumirea documentului utilizat și recunoscut (a se vedea art. 6 alin. (4) din proiect), fără a fi necesar
---	--	--	--	---

Bender; e) înscrierea faptelor și evenimentelor produse în alte state. (4) Se supun înregistrării de stat următoarele fapte și evenimente: a) nașterea; b) căsătoria; c) desfacerea căsătoriei (divorț); d) schimbarea numelui și/sau a prenumelui; e) decesul; f) recunoașterea sau stabilirea paternității; g) încuviințarea adopției. (5) Înregistrarea de stat a recunoașterii paternității, a stabilirii paternității și a încuviințării adopției are loc prin consemnare, cu operarea, după caz, a modificărilor în actul de naștere.				de a fi apostilat și fără traducere pe teritoriul Germaniei, Italiei și Republicii Moldova, acestea fiind deopotrivă state-părți la Convenția Comisiei Internaționale de Stare Civilă Privind eliberarea certificatelor de capacitate matrimonială (nr. 20 din 05.09.1980, de la Munich). Precizăm că pentru cetățenii români se eliberează extras de pe actul de naștere, din conținutul căruia se poate deduce lipsa înregistrării unei căsătoriei sau starea civilă a titularului la momentul emiterii documentului.
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	19.	La art. 4: - alin. (4), lit. g), după cuvântul „încuviințarea” se completează cu textul „sau nulitatea”; - alin. (5), după cuvântul „încuviințării” se completează cu cuvintele „sau nulității adopției”.	Se acceptă Alineatele respective au fost completate.
Articolul 5. Sistemul informațional „Acte de stare civilă” (1) Înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor se	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu	20.	S-a determinat că în ordinea art. 5 din proiect, înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor se efectuează în Registrul de stat al populației prin Sistemul informațional „Acte de stare civilă”, se păstrează permanent și se includ în inventarul fondului arhivistic. Modul de funcționare și utilizare a Sistemului informațional „Acte	Precizare În procesul de modificare a cadrului normativ conex prezentului proiect de

efectuează în Registrul de stat al populației prin Sistemul informațional „Acte de stare civilă”, se păstrează permanent și se includ în inventarul fondului arhivistic. (2) Modul de funcționare și utilizare a Sistemului informațional „Acte de stare civilă” se stabilește de Guvern.	Caracter Personal		de stare civilă” se stabilește de Guvern. Totodată, ținem a specifica că conform pct. 9 din Concepția sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al populației”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 333/2002, R.S.P. include conturul automatizat de evidențăși control al actelor de stare civilă («ACTE DE STARE CIVILĂ»), care reprezintă evidențăși controlul automatizat al actelor de stare civilă. Conturul include următoarele funcții: înregistrarea nașterii; înregistrarea decesului; înregistrarea căsătoriei; înregistrarea divorțului; înregistrarea schimbării numelui și prenumelui; eliberarea certificatelor de înregistrare a actelor de stare civilă; introducerea modificărilor în înscrierile actelor; transcrierea actelor de stare civilă înregistrate în străinătate. În aceste condiții, normele art. 5 din proiect ar putea crea confuzii în partea ce vizează statutul Sistemului informațional „Acte de stare civilă” în raport cu Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al populației”. Or, nu este clar dacă se face referire la un sistem informational distinct de Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al populației” sau că primul este parte componentă a acestuia, fie va avea loc o interconectare a acestora.	lege, vor fi operate modificări în HG nr.333/2002, pentru a exclude prevederile contradictorii. Precizăm că va fi asigurată interconectarea între cele două sisteme informaționale.
	Agenția Servicii Publice	21.	La art. 5 sintagma „se păstrează permanent și se includ în inventarul fondului arhivistic” de încadrat într-o propoziție separată , pentru a distinge două idei separate din primul alineat al articolului: pe de o parte înregistrarea digitală a faptelor și evenimentelor de stare civilă, iar pe de altă parte caracterul permanent al actelor de stare civilă (al înregistrărilor efectuate în sistem).	Se acceptă Textul a fost redactat.
Articolul 6. Documentele de stare civilă (1) În baza actelor de stare civilă se emit extrase de pe acte de stare civilă. (2) Extrasele de pe acte de stare civilă se emit în	Agenția de Guvernare Electronică	22.	La articolul 6 alineatul (2) din proiectul legii, considerăm oportună excluderea cuvintelor „și se semnează electronic de funcționarul din cadrul autorității abilitate”. Păstrarea prevederii respective va genera impedimente de ordin legal pentru implementarea unor procese automatizate de generare a extraselor de stare civilă și semnarea acestora cu sigiliul electronic al Instituției publice „Agenția Servicii Publice”.	Se acceptă Sintagma menționată în aviz a fost exclusă.

formă electronică și se semnează electronic de funcționarul din cadrul autorității abilitate. Documentul de stare civilă conține un identificator electronic sub formă de cod digital, pentru verificarea autenticității și validității acestuia. (3) În vederea confirmării stării civile pentru înregistrarea unei căsătorii în alt stat, în baza actelor de stare civilă persoanei i se emite certificatul de capacitate matrimonială. (4) Condițiile de eliberare a documentelor de stare civilă, precum și modelele documentelor de stare civilă se aprobă de Guvern.			Prin eliminarea acelei cerințe, Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” va putea implementa cu mai multă flexibilitate procese automatizate care să permită generarea și semnarea electronică a acestor documente folosind sigiliul electronic al instituției, fără a mai necesita intervenția manuală a unui funcționar pentru fiecare extras de stare civilă. Astfel, eliminarea cerinței respective ar putea contribui la eficientizarea procesului și la reducerea timpului și costurilor implicate în generarea și semnarea extraselor de stare civilă, permițând implementarea unor soluții tehnologice mai avansate și mai automatizate în cadrul autorității abilitate.	
	Ministerul Afacerilor Externe	23.	Art. 6, alin. (3) din proiectul de lege poate fi înțeles ambiguu, pornind de la faptul că documentul «certificat de capacitate matrimonială» se reglementează prin <i>Convenția CIEC nr. 20 cu privire la eliberarea certificatului de capacitate matrimonială</i> (semnată la Munchen, la 5 septembrie 1980, în vigoare pentru Republica Moldova din 01 ianuarie 2010) și este destinat utilizării în statele parte la această Convenție, și anume: Republica Federală Germania, Regatul Belgiei, Regatul Spaniei, Republica Elenă, Republica Italiană, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Țărilor de Jos, Republica Portugheză, Confederația Elvețiană, Republica Turcia și Republica Moldova.	Nu se acceptă Raționamentele autorului avizului nu sunt clare. Potrivit art. 33 alin. (1) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, autoritățile publice, instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, cărora li s-a prezentat proiectul actului normativ spre avizare sau consultare publică, expediază autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate, anexînd, dacă este necesar, versiunea redactată a proiectului sau doar a unor

				prevederi, ori comunică lipsa de obiecții și propuneri. Totodată, specificăm că, s-a optat pentru utilizarea noțiunii de „certificat de capacitate matrimonială” anume pentru a asigura corespunderea cu noțiunea utilizată de Convenția CIEC nr.20 cu privire la eliberarea certificatului de capacitate matrimonială, Republica Moldova, fiind parte la aceasta.
Articolul 8. Agenția Servicii Publice (1) Agenția Servicii Publice asigură: a) înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă; b) înscrierea mențiunilor pe actele de stare civilă; c) modificarea și anularea actelor de stare civilă sau a mențiunilor înregistrate; d) eliberarea documentelor de stare civilă;	Cancelaria de Stat	24.	- Substituirea la lit. f) al alin.(1) din art.8 a cuvîntului „controlul” cu cuvîntul „coordonarea metodologică”, în contextul prevederilor art.3 alin.(2) și art.6 din Legea nr.436/2016 privind administrația publică locală care stabilesc că autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie organizațională și decizională în administrarea treburilor publice, iar între autoritățile publice centrale și cele locale nu există raporturi de subordonare, acestea se bazează pe principiul colaborării.	Precizare Potrivit art. 3 alin. (2) din <i>Legea nr.436/2016 privind administrația publică locală</i>, Autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice

e) organizarea și păstrarea fondului de arhivă propriu; f) controlul activității ce ține de înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă, desfășurată de persoanele abilitate din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul întâi, misiuni diplomatice și consulare, generalizarea rezultatelor controalelor și acordarea ajutorului metodic; g) aprobarea modelelor de formulare utilizate în activitatea sa; h) soluționarea altor probleme ce țin de competența sa.				locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat. Având în vedere că înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă nu face parte din treburile publice locale, ci fiind de interes național, se impune necesitatea de a efectua controlul activității ce ține de înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă, desfășurată de persoanele abilitate din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul întâi. În contextul celor expuse, reiterăm că prevederile obiectate nu contravin prevederilor din Legea nr.436/2016.
	Ministerul Afacerilor Externe	25.	La art. 8 din proiect se atrage atenția asupra faptului că acest articol are doar un singur alineat, care nu necesită a fi numerotat.	<i>Se acceptă</i> Textul a fost ajustat.
	Ministerul Afacerilor Interne	26.	La art. 8 , cifra „(1)” se va exclude, în contextul în care, articolul respectiv are un singur alineat.	<i>Se acceptă</i> Textul a fost ajustat.
	Articolul 9. Agenția	27.	La art. 9 alin. (1) după cuvântul „înregistrarea” se va completa	<i>Se acceptă</i>

Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi (1) În unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi, înregistrarea nașterii, căsătoriei și decesului se efectuează în cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul întâi. (2) Consiliul local, prin decizie, abilitază secretarul ori alt funcționar al autorității administrației publice locale de nivelul întâi cu exercitarea atribuțiilor de stare civilă.	Servicii Publice	28.	cu cuvintele „primară a”. De revizuit numerotarea articolelor, deoarece articolul 11 lipsește.	Textul a fost ajustat. <i>Se acceptă</i> Numerotarea articolelor a fost ajustată.
	Camera Notarială	29.	Reformularea art. 9 alin. (1) din proiect după cum urmează: „Înregistrarea nașterii, căsătoriei și decesului se efectuează în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi.”;	<i>Nu se acceptă</i> Propunerea menționată este neargumentată, respectiv este dificil de a înțelege raționamentele autorului. Mai mult ca atât, redacția propusă în aviz ar putea duce la interpretarea eronată, precum că evenimentele și faptele de stare civilă (enumerate în propunere) s-ar înregistra doar la unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi.
	Cancelaria de Stat	30.	- revizuirea art.9 , astfel se vor reglementa corespunzător sub litere separate faptele și evenimentele de stare civilă înregistrarea cărora este asigurată de autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, în scopul uniformizării cu art.8 și 10, iar alin.(2) din acest articol se va exclude, deoarece competența de organizare a activităților de stare civilă este atribuită deja secretarului consiliului local conform art.39 alin.(1) lit. k) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, respectiv nu este necesar de stabilit, în acest sens, alte reglementări.	<i>Nu se acceptă</i> Propunerea este una de ordin tehnic și nu modifică sensul normei. Cu referirea la cel de-al doilea aspect, menționez că nu este oportun excluderea alin. (2), întrucât prevederile art.39 alin. (1) lit.k) din

				Legea nr. 436/2006 stipulează că secretarul după caz, exercită atribuțiile de stare civilă, or, această atribuție nu este prevăzută expres în competența sa. Mai mult ca atât, prevederile propuse în proiect vor asigura exercitarea acestor atribuții și de către un alt funcționar al autorității administrației publice locale de nivelul întâi, spre exemplu, în ipoteza în care secretarul este în imposibilitate de a exercita aceste atribuții în virtutea legii.
Articolul 10. Misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova (1) Misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova asigură: a) înregistrarea primară a nașterii și decesului cetățenilor Republicii Moldova produse în	Ministerul Afacerilor Externe	31.	Art. 10, alin. (1), lit. a) din proiect se propune a fi modificat după cum urmează: „înregistrarea primară a nașterii și a decesului cetățenilor Republicii Moldova se efectuează pe baza certificatului medical constatator al nașterii sau al decesului, emis de instituțiile medico-sanitare ale statelor de acreditare”. Modificările propuse sunt necesare deoarece (i) menirea MDOC este protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare și (ii) înregistrările primare a nașterilor și a deceselor cetățenilor Republicii Moldova efectuate de către MDOC ale Republicii Moldova sunt pentru cetățenii moldoveni aflați în afara țării.	<i>Se acceptă</i> Articolul 10 alin. (1) lit. a) a fost completat.
		32.	Totodată, se constată că în proiectul de lege lipsește art. 11.	<i>Precizare</i>

Republica Moldova, pe baza certificatului medical constatatoare al nașterii și al decesului, emise de instituțiile medico-sanitare din Republica Moldova; b) înregistrarea căsătoriei și a divorțului prin acordul comun al soților, în cazul în care cel puțin unul dintre soți este cetățean al Republicii Moldova. (2) Cetățenii Republicii Moldova care locuiesc sau se află temporar în afara teritoriului țării pot depune cereri pentru prestarea altor servicii de stare civilă, care cad sub incidența prezentei legi.				În urma avizării proiectul a fost ajustat.
	Ministerul Sănătății	33.	La art. 10 alin. (1) lit. b) după cuvântul ”și” de completat cu textul ”/sau”;	<i>Nu se acceptă</i> Propunerea este neargumentată, iar textul din proiect este suficient de clar.
Articolul 12. Notarii Notarii înregistrează căsătoria și divorțul în conformitate cu prevederile prezentei legi.	Camera Notarială	34.	Reformularea art. 12 din proiect după cum urmează: „Notarii înregistrează căsătoria și divorțul în baza acordului comun al soților în conformitate cu prevederile prezentei legi și a altor acte normative în vigoare.”;	<i>Se acceptă parțial</i> Acordul comun al soților pentru desfacerea căsătoriei, precum și a consimțământului reciproc al viitorilor soți, nu necesită a fi specificat, or, aceste condițiile sunt reglementate în alte acte normative (de exemplu în redacția

				nouă a art. 36 din Codul familiei). Totuși, pentru evitarea unor interpretări eronate, în articolul respectiv a fost completat (a se vedea art. 11 din proiect).
	Cancelaria de Stat	35.	- uniformizarea structurală a art.12 este necesară în contextul propunerilor expuse la art.9. Totodată, pentru excluderea interpretărilor, se va stabili care sunt situațiile în care notarii urmează să exercite activitățile de înregistrare a căsătoriei, ori această funcție conform art.9 este atribuită autorităților administrației publice locale de nivelul întâi.	Precizare Înregistrarea căsătoriei poate avea loc la oricare organ abilitat cu aceste atribuții, alegerea acestuia fiind lăsată la discreția cetățeanului. Totodată, competența ASP a fost concretizată (a se vedea art. 8 lit. a). Astfel, articolele 9-12 vor stabili limitele competențelor altor autorități abilitate.
	Ministerul Afacerilor Externe	36.	Se prezintă necesară corelarea prevederilor art. 12 din proiectul de lege cu prevederile art. 4, alin. (2) prin care notarii, inclusiv, sunt enumerate printre instituțiile statului responsabile de înregistrarea de stat a căsătoriilor și divorțurilor.	Precizare Obiecția nu este clară. Art. 4 alin. (2) prevede deja notarii, la lit. d).
Articolul 13 Limitarea răspândirii informației care devine cunoscută persoanelor care activează în autoritățile abilitate (1) Informația care	Ministerul Sănătății	37.	Denumirea titlului articolului 13 , urmează a fi redactat deoarece conținutul acestuia nu corespunde prevederilor alineatelor acestuia;	Se acceptă În urma procesului de avizare, proiectul a fost ajustat și din punct de vedere gramatical.
	Camera	38.	Reformularea denumirii art. 13 din proiect , ținând cont de	Se acceptă parțial

devine cunoscută persoanelor care activează în autoritățile abilitate constituie informație confidențială și accesul la aceasta este limitat. Informația respectivă se acumulează, păstrează, prelucrează și utilizează în conformitate cu prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal. (2) Agenția Servicii Publice, în conformitate cu legislația privind schimbul de date și interoperabilitatea, asigură disponibilitatea datelor de stare civilă din Registrul de stat al populației.	Notarială		prevederile art. 51 alin. (2) din Legea nr. 100/2017, după cum urmează: „Articolul 13 Limitarea răspândirii informației”; Completarea art. 13 alin. (2) din proiect după cum urmează: „Agenția Servicii Publice, în conformitate cu legislația privind schimbul de date și interoperabilitatea, asigură disponibilitatea datelor de stare civilă din Registrul de stat al populației autorităților abilitate în exercitarea atribuțiilor prevăzute în prezenta lege.”;	Textul redactat se regăsește la art. 12 din proiect. Specificăm, că asigurarea disponibilității datelor nu se face exclusiv pentru „autoritățile abilitate în exercitarea atribuțiilor prevăzute în prezenta lege”. În procesul înregistrării actelor, autoritățile abilitate, de fapt, extrag datele personale din Registrul de stat al populației. În acest sens nu este necesar a stipula detalii ale procesului operațional, fapt reglementat prin Conceptul SI „ASC”.
	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	39.	Cu referire la art. 13 alin. (1) din proiect se va remarca că, Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, statuează prevederi generale/condiții de bază privind prelucrarea datelor cu caracter personal și nu conține reglementări speciale/sectoriale în partea ce ține de acumularea, păstrarea, utilizarea și alte operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal aferente înregistrării faptelor și evenimentelor de stare civilă, inclusiv condițiile oferirii accesului la informațiile care au devenit cunoscute persoanelor care activează în autoritățile abilitate. Asemenea prevederi se stabilesc în actele normative sectoriale ce cuprind domeniul de reglementare al proiectului de lege (art.1), ordine în care considerăm inoportună păstrarea propoziției a doua din acest aliniat, fiind necesar a veni cu	<i>Se acceptă parțial</i> Textul redactat se regăsește la art. 12 din proiect. Precizăm că prevederile referitoare la noua structură a notei de fundamnetare (inclusiv rubrica referitoare la evaluarea impactului menționat în aviz) nu sunt aplicabile

			norme concrete care să descrie procedura de oferire a accesului la informațiile/datele prelucrate în temeiul acestei legi. Totodată, cu titlu informativ, comunicăm că a fost instituită obligația operatorului de date cu caracter personal de a efectua evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal, în cazul în care prelucrarea datelor poate genera un risc sporit pentru drepturile și libertățile persoanelor, precum și desemnarea unei persoane responsabile cu protecția datelor cu caracter personal (<i>art. 23-25 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i>). Astfel, ținând cont de prevederile art. 23 alin. (6) din Legea 133/2011, în cazul în care, tipurile de prelucrare a datelor cu caracter personal, reglementate prin actul normativ prenotat sunt susceptibile să genereze un risc sporit pentru drepturile și libertățile persoanelor, reieșind cel puțin din faptul prelucrării la scară largă a datelor cu caracter personal, este necesară efectuarea evaluării impactului asupra prelucrării datelor cu caracter personal, în contextul adoptării respectivului act normativ.	proiectelor de acte normative care au fost lansate în procesul de avizare și consultare publică până la data de 05.07.2024.
Articolul 14. Modul de prestare a serviciilor de stare civilă (1) Prestarea serviciilor de stare civilă se face din oficiu sau la cerere, cu prezentarea, după caz, a documentelor care confirmă producerea faptelor și evenimentelor ce urmează a fi înregistrate. (2) Înregistrarea faptelor și evenimentelor, modificarea și anularea actelor de stare civilă, precum și prestarea	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	40.	La art. 14, pct. (8) se substituie textul “<i>surd, mut sau surdomut</i>” cu textul “<i>deficiențe de auz sau surdocecitate</i>”, conform terminologiei utilizate în legislație.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la art. 13 alin. (8) din proiect.
	Agenția Servicii Publice	41.	La art. 14: 6.1 la alineatul (7) după cuvintele „de stat” de completat cu cuvintele „a faptelor și „evenimentelor de stare civilă”; 6.2 la alineatul (11) – excluderea cuvintelor „cu caracter personal”, iar la finalul alineatului (11), completarea prevederii cu următorul cuprins: „ , precum și în cazul atestării motivelor de anulare a actelor sau a unor date din actele de stare civilă și/sau constatării nulității documentelor de stare civilă”. Completarea este necesară pentru a acoperi un spectru mai larg de date divergente ce pot fi atestate în privința unei persoane (nu doar divergențe în forma de scriere a numelui), cum ar fi atestarea înregistrării mai multor căsătorii neîncetate în mod legal.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la art. 13 alin. (7) și (11) din proiect.

serviciilor publice aferente se realizează în termenele și condițiile stabilite de Guvern. (3) Cererea de prestare a serviciilor de stare civilă se depune electronic sau, după caz, pe suport de hârtie, în modul și în condițiile prevăzute de lege și alte acte normative. (4) La prestarea serviciilor de stare civilă, identitatea declarantului sau, după caz a solicitantului, precum și veridicitatea datelor prezentate se verifică în raport cu datele din resursele informaționale de stat, precum și prin examinarea documentelor de stare civilă și altor documente, inclusiv celor eliberate de autoritățile altor state, prezentate de declarant sau, după caz, solicitant. (5) Funcționarul autorității abilitate nu are dreptul să înregistreze actul de stare civilă dacă el este declarant sau parte a acestuia. În aceste cazuri, se delegă, în condițiile legii,	Avocațul Poporului	42. La alin. (8) și (9) al art. 14 din proiectul de lege se descrie câteva oportunități de prestare a serviciilor de stare civilă persoanelor care fac parte din categoria persoanelor cu dizabilități, însă nu specifică clar modalitatea de asigurare a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități la serviciile respective. La fel, se utilizează terminologie discriminatorie ce contravine Convenției Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și Legii nr. 60/2012, cum ar fi „surd, mut sau surdomut” și „persoană nevăzătoare sau slab văzătoare”. De menționat că protecția persoanelor cu dizabilități este garantată de art. 51 din Constituție. În jurisprudența sa², Curtea Constituțională a menționat că această normă constituțională se referă la obligația statului de a asigura egalitatea de șanse a persoanei cu dizabilități în raport cu restul comunității, fără a interzice ca, în vederea unor situații speciale, să fie instituite mijloace specifice de protecție pentru toate categoriile de persoane cu dizabilități. Asigurarea acestui drept constituțional vine în tandem cu standardele stabilite în Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, potrivit cărora persoanele cu dizabilități au dreptul să fie recunoscute oriunde ca persoane cu drepturi egale în fața legii. Potrivit art. 1 din această Convenție, persoanele cu dizabilități includ acele persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți. Conform Comentariului general nr. 2 la Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, accesibilitatea este o condiție prealabilă pentru ca persoanele cu dizabilități să trăiască independent, astfel cum se prevede la articolul 19 din Convenție, și să participe deplin și în condiții de egalitate la viața societății. Refuzul de a asigura accesul la mediul fizic, mijloacele de transport, tehnologiile informației și comunicațiilor, precum și la facilitățile și	<i>Se acceptă parțial</i> Terminalogia utilizată a fost ajustată (a se vedea alin. (8) și (9) din art. 13). Suplimentar, invocăm că potrivit legislației actuale prestarea serviciilor de stare civilă poate fi asigurată și prin utilizarea limbajul mimico-gestual, sau în variantă sonoră. Ce ține de accesul la mediul fizic, mijloacele de transport, tehnologiile informației și comunicațiilor, menționăm că aceste recomandări nu pot fi luate în calcul prin prisma acestui proiect de lege, or, acestea depășesc obiectul de reglementare al proiectului.
---	----------------------------------	---	--

un alt funcționar. (6) Înregistrarea de stat și emiterea documentelor de stare civilă se efectuează în limba română. Documentele de stare civilă pot fi emise pe formulare multilingve. (7) Numele și prenumele se preiau din actele de stare civilă, din actele de identitate, iar pentru cazurile în care nu se poate face dovada înregistrării de stat, din alte înscrisuri prezentate de declarant sau, după caz, de solicitant, ori primite de la autoritățile prevăzute de lege. (8) Dacă declarantul nu cunoaște limba română sau este analfabet, este surd, mut sau surdomut, înregistrarea de stat are loc în prezența unui traducător/interpret, din contul și sub răspunderea proprie a declarantului. (9) Dacă declarantul este o persoană nevăzătoare sau slab văzătoare, acestuia i se citește conținutul integral al înregistrării, fapt despre care se menționează în actul de stare civilă.			serviciile deschise publicului, ar trebui să fie apreciat din perspectiva discriminării. În acest sens, statul va asigura, în clădiri și alte spații publice, semne în limbaj Braille și forme ușor de citit și de înțeles. De asemenea, în corespundere cu prevederile internaționale, Legea nr. 60/2012 cu privire la incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități prevede că autoritățile vor ține cont de modurile alternative de comunicare pentru persoanelor cu dizabilități, cum ar fi sistemul Braille, varianta sonoră, limbajul mimico-gestual etc. Prin urmare, din punct de vedere al accesibilității persoanelor cu dizabilități la serviciile de stare civilă și utilizării unei terminologii adecvate pentru persoanele cu dizabilități, recomand ca prevederile alin. (8) și (9) al art. 14 din proiectul de lege să fie adus în concordanță cu articolul 1 și 9 din Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități.	
	Ministerul Afacerilor Interne	43.	– se propune revizuirea proiectului în vederea utilizării noțiunilor „<i>actul de stare civilă</i>” și „<i>documentul de stare civilă</i>” în modul corespunzător semnificației acestora (<i>care potrivit proiectului au o semnificație diferită</i>), întrucât, ca exemplu, la art.14 alin.(6) nu este bine distins faptul dacă în limba română se efectuează înregistrarea de stat și emiterea doar a documentelor de stare civilă sau și a actelor de stare civilă și în care condiții documentele de stare civilă pot fi emise pe formulare multilingve.	Precizare Potrivit prevederilor din proiect doar documentele pot fi emise pe formulare multilingve, or, acestea sunt eliberate solicitanților. Iar noțiunea de „act de stare civilă” din art. 3 din proiect prevede expres faptul că acestea se întocmesc în limba română.
	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și	44.	Art. 14 alin. 4 și alin. 7 Propunere de a completa cu sintagma ”pe baza IDNP” Identificarea principală a declarantului să se efectueze pe baza IDNP-ului, și nu a altor date (nume/prenume/serie și număr buletin).	Nu se acceptă A se vedea argumentele expuse la pct. 68 din sinteză. Referitor la

(10) Dacă declarantul, din anumite motive, nu poate completa și semna declarația, cererea sau alt document, el poate împuternici o altă persoană să le completeze/semneze în prezența sa și a funcționarului autorității abilitate, fapt despre care se menționează în actul de stare civilă. (11) Înregistrarea de stat sau prestarea altor servicii de stare civilă se suspendă în cazul identificării divergențelor în datele cu caracter personal ce se conțin în actele de stare civilă deținute de autoritățile abilitate, în raport cu datele cu caracter personal prezentate de solicitant, până la înlăturarea acestora. (12) Dacă documentele prezentate la prestarea serviciilor de stare civilă trezesc îndoieli cu privire la autenticitatea sau valabilitatea lor, acestea se rețin și se sesizează autoritățile emitente, inclusiv cele din alte state, în scopul aprecierii	Mediere din Moldova”	(7) La prestarea serviciilor de stare civilă, identitatea declarantului sau, după caz a solicitantului, precum și veridicitatea datelor prezentate se verifică în raport cu datele din resursele informaționale de stat pe baza IDNP, precum și prin examinarea documentelor de stare civilă și altor documente, inclusiv celor eliberate de autoritățile altor state, prezentate de declarant sau, după caz, solicitant. IDNP-ul ar trebui să fie principalul criteriu de identificare a unei persoane în orice sistem informațional de stat, întrucât, în țară <u>există probleme după schimbarea multiplă a numelor/prenumelor</u> a acelorași persoane în vederea mușamalizării antecedentelor penale. (7) Numele și prenumele se preiau din actele de stare civilă, din actele de identitate, iar pentru cazurile în care nu se poate face dovada înregistrării de stat, din alte înscrisuri oficiale prezentate de declarant sau, după caz, de solicitant, ori primite de la autoritățile prevăzute de lege. Din alte înscrisuri oficiale prezentate de declarant A se adăuga sintagma ”notarial” (10) Dacă declarantul, din anumite motive, nu poate completa și semna declarația, cererea sau alt document, el poate împuternici notarial o altă persoană să le completeze/semneze în prezența sa și a funcționarului autorității abilitate, fapt despre care se menționează în actul de stare civilă. În vederea evitării altor situații neplăcute, împuternicirea notarială este cea oficială.	propunerile ce vizează alin. (7), menționăm că acestea nu pot fi acceptate, or, însuși termenul de „înscris”, presupune faptul că actul este unul oficial. A se vedea art. 137 CPC. Reglementările propuse în proiect la alin. (10) oferă posibilitate pentru declarant, care din anumite motive, nu poate completa și semna declarația, cererea sau alt document, de a împuternici o altă persoană să le completeze/semneze în prezența sa și a funcționarului autorității abilitate, fapt despre care se menționează în actul de stare civilă. Respectiv, nu considerăm oportun ca declaratul, care se află în imposibilitățile menționate mai sus, să împuternicească notarial persoana care
--	------------------------------------	---	---

statutului acestora. Documentele constatate ca fiind neautentice, se rețin și se sesizează organele de drept.				va semna declarația în locul său, or, acest fapt are loc în prezența martorilor. Mai mult ca atât, împuternicirea notarială implică și anumite cheltuieli, iar în cazul în care persoana nu dispune de surse financiare, va în fi imposibilitate la prestarea serviciilor de stare civilă, fapt ce va îngădi acest drept.
	Ministerul Sănătății	45.	La art. 14 alin. (8) textul „este surd, mut sau surdomut” se substituie cu textul „cu deficiențe de vedere, de auz sau cu surdocecitate”, iar textul „traducător/interpret” se completează cu textul „autorizat a limbajului mimico-gestual și al limbajului specific persoanelor cu surdocecitate”.	<i>Se acceptă parțial</i> Terminalogia utilizată a fost ajustată (a se vedea alin. (8) și (9) din art. 13). Totodată, menționăm că persoana cu deficiențe de vedere, auz sau surdocecitate la alegere și pe, baza de încredere poate fi asistată de un traducător/interpret abilitat pentru necesitățile individuale, care va fi asigurat din cont propriu și sub răspundere proprie. În acest sens, decade necesitatea de a obliga

				persoana respectivă ca interpretul sau traducătorul să fie autorizat, or, această obligație se instituie doar în cazurile în care aceste servicii sunt asigurate din contul statului.
Articolul 15. Taxa de stat și tarifele de prestare a serviciilor de stare civilă Pentru prestarea serviciilor de stare civilă se încasează taxa de stat în modul și în cuantumurile stabilite de legislație.	Agenția Servicii Publice	46.	La art. 15 sintagma „legislație” de substituit cu sintagma „Legea taxei de stat nr.213/2023”. - de completat cu un nou alineat cu următorul conținut: „Tarifele la serviciile publice prestate în domeniul stării civile și metodologia de calculare a acestora sunt stabilite de către Guvern.”;	<i>Se acceptă parțial</i> Menționăm, că pentru serviciile prestate în străinătate, se încasează „taxa consulară”, care include și taxa de stat (art. 14 alin. (1) a fost completat). Respectiv, sintagma „legislație”, acoperă și taxele stabilite pentru prestarea serviciilor de stare civilă de către misiunile diplomatice și oficiile consulare.
	Camera Notarială	47.	Completarea art. 15 din proiect, pentru claritate, după cum urmează: „Pentru prestarea serviciilor de stare civilă se încasează taxa de stat în modul și în cuantumurile stabilite de Legea privind taxa de stat.”;	<i>Nu se acceptă</i> A se vedea argumentele expuse la pct. 46 din sinteză.
	Ministerul Afacerilor Externe	48.	Art. 15 se propune a fi completat cu prevederi privind prestarea serviciilor de stare civilă prin intermediul MDOC, cu achitarea acestor servicii în conformitate cu <i>Legea nr. 242/2010 cu privire la taxele consulare</i>.	<i>Se acceptă parțial.</i> Art. 14 alin. (1) a fost completat cu prevederi referitoare la

				taxa consulară. A se vedea și argumentele expuse la pct. 46 din sinteză.
	Ministerul Afacerilor Interne	49.	La art.15 , pentru a exclude orice echivoc, se recomandă a fi revizuit conținutul articolului, deoarece titlul acestuia se referă la taxa de stat și tarifele de prestare a serviciilor de stare civilă, iar dispoziția articolului se referă doar la taxa de stat, fiind omisă dispoziția privind reglementarea tarifelor de prestare a serviciilor respective.	<i>Se acceptă</i> Textul redactat se regăsește la art. 14 alin. (2) din proiect.
Articolul 16. Prestarea serviciilor de stare civilă la solicitarea cetățenilor străini sau apatrizi care se află în Republica Moldova (1) Cetățenii străini și apatrizii cu drept de aflare sau, după caz, de ședere provizorie sau permanentă în Republica Moldova pot cere înregistrarea faptelor și evenimentelor de stare civilă, precum și prestarea altor servicii de stare civilă, dispunând de aceleași drepturi și obligații ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile prevăzute de lege. (2) Toate actele de stare civilă înregistrate anterior de autoritățile din alte state pe numele persoanelor care au dobândit cetățenia	Ministerul Afacerilor Externe	50.	Denumirea art. 16, precum și alineatul (1) al acestui articol din proiect urmează să fie completate cu oferirea posibilității Misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale țărilor străine acreditate în Republica Moldova să solicite prestarea serviciilor de stare civilă. Această propunere rezidă în necesitatea reglementării unui raport social nou apărut și care nu are o acoperire juridică. Drept exemplu poate fi menționat faptul că în adresa Ministerului Afacerilor Externe parvin solicitări de la Ambasadele și Consulatele străine, acreditate în Republica Moldova (inclusiv prin cumul) privind eliberarea actelor de stare civilă, întocmite pe numele resortisanților săi. De menționat este faptul că asemenea practică este răspândită și invocă reciprocitate, cetățenii Republicii Moldova adresându-se la MAE sau MDOC ale Republicii Moldova în vederea obținerii duplicatelor actelor de stare civilă, înregistrate în registrele de stare civilă străine, iar autoritățile străine eliberează cele solicitate misiunilor diplomatice și oficiilor consulare moldovenești.	<i>Se acceptă</i> textul completat se regăsește la art. 15 alin. (2).
	Ministerul Afacerilor Interne	51.	La art. 16 alin. (1) se propune excluderea textului „de aflare sau, după caz,”.Această propunere denotă din faptul că Ministerul Afacerilor Interne a elaborat un proiect de lege (număr unic 890 MAI/2023), care exclude termenul și conceptul de „de drept de aflare”, respectiv nu este relevant prezența acestui termen în alte legi.	<i>Nu se acceptă</i> Propunerea menționată, rezultă dintr-un proiect de lege, care încă nu a fost adoptat de Parlament, or, nu putem face

Republicii Moldova se înscriu pe numele acestora de autoritățile abilitate, în condițiile prezentei legi.				referire la careva prevederi care nu sunt adoptate.
Articolul 17. Refuzul prestării serviciului de stare civilă (1) Autoritatea abilitată refuză prestarea serviciului de stare civilă dacă: a) solicitarea contravine legii; b) actele prezentate nu corespund cerințelor prezentei legi și, după caz, altor acte normative. (2) La cererea persoanei căreia i s-a refuzat prestarea serviciului de stare civilă sau a reprezentantului legal al acesteia, autoritatea abilitată este obligată să-i comunice în scris motivele refuzului. (3) Refuzul autorității abilitate de a presta serviciul de stare civilă poate fi contestat în instanța de judecată.	Avocațul Poporului	52.	Observăm că la art. 17 din proiect sunt descrise cerințele pentru care se refuză prestarea serviciilor de stare civilă. Ele prevăd că autoritatea abilitată refuză prestarea serviciului de stare civilă dacă: a) solicitarea contravine legii; b) actele prezentate nu corespund cerințelor prezentei legi și, după caz, altor acte normative. Atragem atenția că articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile, care oferă garanții împotriva eventualelor abuzuri și interpretări eronate a prevederilor legale. La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor constituționale de calitate, accesibilitate și previzibilitate. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure. Considerăm că, pentru persoanele cărora li s-ar refuza serviciul, aceste prevederi nu asigură identificarea normelor concrete de aplicare în domeniul respectiv, ceea ce ar putea afecta dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și implicit accesul liber la justiție garantate de art. 20 și 53 din Constituție. În acest context, din punct de vedere al previzibilității și clarității actului normativ propunem concretizarea prevederilor contravine legii", „cerințelor prezentei legi și, după caz, altor acte normative" de la alin. (1) din art. 17 din proiectul de lege.	Precizare Atragem atenția asupra faptului că pentru a înțelege sensul prevederii în cauză este necesar de a o corobora și cu celelalte prevederi din proiect, precum și cu întreaga multitudine de acte normative care reglementează un anumit domeniu. În acest sens, menționăm că art. 13 alin. (3) stabilește condițiile de bază ce trebuie întrunite de cererea de prestare a serviciilor de stare civilă, iar alin. (2) al articolului menționat prevede că detaliile ce țin de înregistrarea faptelor și evenimentelor de stare civilă vor fi stabilite prin hotărâre a Guvernului.
	Cancelaria de Stat	53.	- concretizarea reglementării prevăzute la lit. a) din alin. (1) al art.17, ori aceasta este generică fără a stabili care sunt situațiile juridice concrete prevăzute de lege ce servesc drept temei de a	Precizare Expresia „contravine legii” este

			refuza prestarea serviciilor de stare civilă. Mai mult, aplicarea acestei norme ar crea incertitudini de ordin juridic cu eventuale litigii.	utilizată pe larg în cadrul CPC. Deci, nu condireăm necesară o detaliere a acesteia. Suplimentar, a se vedea argumentele expuse la pct. 52.
Articolul 18. Recunoașterea faptelor și evenimentelor produse în alte state (1) Faptele și evenimentele de stare civilă referitoare la cetățenii Republicii Moldova produse în alte state sunt recunoscute valabile în Republica Moldova, dacă nu contravin tratatelor internaționale, legii, ordinii publice și bunelor moravuri ale Republicii Moldova și se supun înscrierii în Sistemul informațional „Acte de Stare civilă”. (2) Documentele de stare civilă care confirmă statutul juridic a persoanei, eliberate de autoritățile din alte state, în conformitate cu legile statelor respective, sunt recunoscute valabile în Republica Moldova după supralegalizarea sau	Agencia de Guvernare Electronica	54.	La articolul 18 alineatul (1) din proiectul legii, cuvintele „înscrierii în Sistemul informațional „Acte de Stare civilă” se vor substitui cu cuvintele „înregistrării conform art. 5”, pe motiv că soluția informațională prin intermediul căreia se realizează înregistrarea de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă este deja prevăzută la articolul 5 din lege.	Se acceptă Textul propus se regăsește la art. 17 alin. (1) din proiect.
	Camera Notarială	55.	Substituirea în art. 18 alin. (2) din proiect a termenului „autentificată” cu termenul „legalizată”, având în vedere că în temeiul prevederilor Legii nr. 246/2018, notarul legalizează semnătura traducătorului autorizat care a efectuat și certificat traducerea.	Se acceptă Textul propus se regăsește la art. 17 alin. (2) din proiect.
	Ministerul Afacerilor Externe	56.	Art. 18, alin. (3) din proiectul supus avizării urmează să fie completat cu o perioadă de timp exactă, deoarece, în redacția propusă prevederea nu va fi posibil de implementat, precum și, va avea o interpretare ambiguă, iar fără o măsură de constrângere legală, titularul actului de stare civilă eliberat de o autoritate străină, nu se va «simți obligat să o facă». De menționat că, articolul pus în discuție nu reglementează înregistrările actelor de stare civilă (naștere, deces) eliberate pe numele conaționalilor noștri în condiții speciale. În context, deținerea cetățeniei este esențială pentru participarea deplină în societate și este o condiție prealabilă pentru a beneficia de gama completă a drepturilor omului. Astfel, acționând în interesul cetățeanului Republicii Moldova, se prezintă judicios a introduce o prevedere intitulată «Consemnarea nașterii și decesului din străinătate în condiții speciale», prin analogie cu propunerea prevăzută în prezentul proiect la art. 34. Acesta din urmă va	Nu se acceptă Menționăm, că instituirea unui termen este o măsură inefficientă, iar stabilirea unei sancțiuni pentru încălcarea acestuia va împovăra și mai mult situația dificilă a multor conaționali care lucrează „la negru” în alte state. Mai mult ca atât, la solicitarea prestării serviciilor de stare civilă, solicitantul

apostilarea acestora și traducerea lor în limba română, autenticată notarial, dacă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel. (3) Cetățenii Republicii Moldova sunt obligați să declare toate faptele și evenimentele produse în alte state și să prezinte toate documentele de stare civilă eliberate pe numele lor de autoritățile din alte state. [...] (9) Recunoașterea și înscrierea faptelor și evenimentelor produse și înregistrate în alt stat, pe numele și în interesul minorului poate fi efectuată la cererea autorității tutelare în baza actului juridic eliberat de autoritățile din statul respectiv. [...]			reglementa procedura înregistrării actelor de naștere și deces eliberat de o entitate nerecunoscută de către Republica Moldova (ex.: Cipru de Nord, Kosovo, Abhazia, Taiwan, Crimeea, Donețk, Lugansk), pe numele unui cetățean al Republicii Moldova.	oricum va fi impus de situație să declare faptele și evenimentele de stare civilă nedecarate anterior.
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	57.	La art. 18, alin. (9) este necesară concretizarea, de către autorul proiectului, a sensului textului „ <i>actul juridic eliberat de autoritățile din statul respectiv</i> ”, deoarece creează o ambiguitate în înțelegerea deplină a acestei norme (<i>de exemplu: certificatul medical constatat eliberat de către instituția medico-sanitară din alt stat este sau nu act juridic, conform prezentului act normativ</i>).	Precizare Art. 17 din proiect pune accent pe recunoașterea faptelor și evenimentelor de stare civilă, fără a fi necesar de a include într-o normă generală toate tipurile de acte oficiale (de la un stat la altul) care confirmă un fapt sau eveniment concret. Mai mult, practica statelor este una dinamică, documentele-tip oficiale diferă ca denumire, ca formular. Articolul dat abordează un sens larg al termenului „act oficial străin” care probează producerea unui fapt/eveniment de stare civilă.
Articolul 19. Certificarea faptelor și evenimentelor de stare civilă	Agenția Servicii Publice	58.	La art. 19 – sintagma „persoanelor fizice” de substituit cu cuvântul „persoanelor”.	Nu se acceptă A se vedea argumentele expuse la pct. 14 din sinteză.

Faptele și evenimentele ce influențează statutul juridic al persoanelor fizice, produse și consemnate în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender, pot fi certificate prin eliberarea documentelor de stare civilă de autoritățile abilitate ale Republicii Moldova, în cazul în care consemnarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	59.	La art. 19 după cuvântul „consemnate” se adaugă textul „în timpul acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova,” pentru a asigura claritatea prevederilor normative în ce privește faptele și evenimentele respective și perioada în care acestea au avut loc.	Nu se acceptă Prevederile acestui articol nu pot fi limitate doar la intervalul de timp al acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova.
Articolul 22. Locul înregistrării nașterii Nașterea se înregistrează de una din autoritățile abilitate, la alegerea părintelui copilului, indiferent de locul în care s-a produs nașterea sau își au domiciliul părinții copilului.	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova”	60.	art. 22 Nașterea se înregistrează de una din autoritățile abilitate, la alegerea părintelui copilului, indiferent de în locul în care s-a produs nașterea sau își au domiciliul părinții copilului. Nașterea se înregistrează în țara și localitatea unde s-a produs evenimentul. Ulterior părinții pot obține viza de reședință/ domiciliul la unul dintre părinți, dacă acesta diferă între cei doi soți sau pot cere transcrierea documentului de naștere în țară (dacă s-a produs în străinătate). Este absurd să se înregistreze nașterea în orice localitate fără a avea vreun drept de domiciliu/reședință acolo. Vor rezulta statistici confuze. Nu s-a concretizat situația dacă nașterea, căsătoria sau decesul are loc pe o navă în timpul unei călătorii în afara țării. Nu s-a concretizat situația dacă nașterea sau decesul are loc în tren, aeronavă ori într-un alt mijloc de transport în timpul călătoriei pe teritoriul Republicii Moldovei.	Precizare Scopul urmărit de aceste reglementări, este de a da posibilitate pentru înregistrarea nașterii la oricare din autoritățile abilitate, fapt ce va facilita accesibilitatea serviciilor de stare civilă, fără a fi condiționate de anumite cerințe. Mai mult ca atât, locul nașterii se va indica doar în certificatul constatator al nașterii, emis de

				instituția medicală, iar conținutul certificatului de naștere va fi stabilit de Guvern. Totodată, menționăm că înregistrarea implică un proces automatizat, ceea ce exclude posibilitatea lipsei unui control asupra faptelor înregistrate. De altfel, propunerea de a exclude teritorialitatea este fundamentată pe posibilitățile tehnice ale sistemului informațional de înregistrare a actelor de stare civilă, care permite generarea statisticilor, după mai multe criterii și înlătură multitudinea de probleme care condiționează înregistrarea faptului nașterii conform domiciliul părintelui. Situațiile înregistrării unei nașteri pe o navă, în tren, aeronavă etc. sunt acoperite prin norma
--	--	--	--	--

				generală de confirmare a unei nașteri în afara instituției medicale, prin emiterea certificatului medical constatator al nașterii electronic, fără să fie necesar de a exemplifica expres situațiile respective.
	Cancelaria de Stat	61.	- stabilirea la art.22 a autorității concrete responsabilă de înregistrarea nașterii, prin prisma prevederilor art.9 și 10 care prevăd că înregistrarea nașterii se efectuează de către autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova. Or reglementarea propusă prin care se stabilește că înregistrarea se efectuează la una din autoritățile abilitate la alegerea părintelui copilului indiferent de locul în care s-a produs nașterea sau își au domiciliul părinții copilului poate crea confuzii în aplicare.	Precizare Prevederile art. 21 sunt clare, mai mult ca atât, atragem atenția asupra faptului că pentru a înțelege sensul prevederii în cauză este necesar de ale corobora și cu celelalte prevederi din proiect. De altfel, art.8, 9 și 10 reglementează autoritățile abilitate cu acest drept, iar persoana își poate alege să se adreseze la oricare din organele abilitat cu această competență. Având în vedere argumentele expuse, nu este necesar de a specifica repetat la acest articol care sunt organele abilitate cu

				dreptul de a înregistra nașterea, or, se va crea o dublare a reglementărilor.
	Ministerul Sănătății	62.	La art. 22 , cuvântul ”alegea” se substituie cu cuvântul ”alegerea”.	<i>Se acceptă</i> În procesul de definitivare proiectul a fost ajustat, inclusiv și din punct de vedere gramatical.
Articolul 23. Declarația de naștere a copilului (1) Părinții sau, după caz, unul dintre ei sunt obligați să declare la autoritatea abilitată nașterea copilului în termen de cel mult o lună din ziua nașterii acestuia. (2) Dacă părinții copilului sunt căsătoriți, declarația de naștere se depune de unul din părinți. (3) Dacă părinții copilului nu sunt căsătoriți la momentul nașterii acestuia, declarația de naștere se depune de ambii părinți. (4) Dacă părinții copilului se află în imposibilitate de a depune personal declarația de naștere a copilului, aceasta	Ministerul Afacerilor Interne	63.	La art. 23, alin. (4), lit a) , se recomandă indicarea gradului de rudenie a rudelor care pot depune declarația de naștere a copilului, întru excluderea cărorva eventuale abuzuri din partea unor rude prin afinitate ale unuia din soți.	<i>Nu se acceptă</i> Prevederea din proiect a fost formulată într-o manieră generală, anume pentru a asigura posibilitatea pentru rudele de orice grad ale părților de a declara nașterea copilului. Or, în cazul în care vom limita gradul de rudenie ar putea apărea situații în care nu va avea cine declara nașterea .
		64.	- se propune completarea art. 23, cu un alineat nou, în care să fie descrisă situația de declarare a nașterii, în cazul în care nu sunt cunoscute datele de identitate ale tatălui copilului sau acesta nu recunoaște paternitatea asupra copilului, în contextul în care, prevederile art. 47 și 48 din Codul familiei nu acoperă totalmente aceste situații.	<i>Nu se acceptă</i> Prevederile ce țin de filiația tatălui nu se rezumă doar la reglementările acestui articol (de exemplu: prezumția/ înlăturarea sau contestarea paternității sunt reglementate de Codul

poate fi depusă de: a) rudele părinților; b) reprezentantul legal al unuia din părinți sau de reprezentantul desemnat prin procură autenticată notarial, ori prin împuternicire de reprezentare ce se conține în Registrul împuternicirilor de reprezentare, ce îi oferă dreptul de a depune declarația de naștere a copilului în numele reprezentatului; c) autoritatea tutelară. (5) La declararea nașterii copilului, acestuia i se atribuie nume și prenume, i se determină datele privind tatăl și mama copilului și după caz se depune actul medical constatator al nașterii.				familiei). Menționăm că în cazul în care nu se cunosc datele despre tată, rubrica corespunzătoare din actul de stare civilă nu se completează.
	Agenția Servicii Publice	65.	La art. 23 alin. (5) cuvântul „actul” se va substitui cu cuvântul „certificatul”, pentru a asigura concordanța termenului cu cei din art. 21 referitoare la documentele cu caracter medical.	<i>Se acceptă</i> Textul modificat se regăsește la art. 22 alin. (5) din proiect.
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	66.	Prevederile art. 23, alin. (3) se completează cu textul „, cu excepția cazurilor când copilul are doar un singur părinte”. Deoarece nu în toate cazurile părinților copilului care nu sunt căsătoriți va fi posibil să fie depusă declarația de naștere a copilului de către ambii părinți (<i>de exemplu în cazul existenței unicului părinte al copilului</i>).	<i>Se acceptă</i> Textul modificat se regăsește la art. 22 alin. (3) din proiect.
	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova”	67.	Art. 23 alin. 3 Propunere de completare cu sintagma ”cu acordul tatălui” Dacă părinții copilului nu sunt căsătoriți la momentul nașterii acestuia, declarația de naștere se depune de ambii părinți, cu acordul tatălui. Dacă tatăl, fiind necăsătorit nu dorește să recunoască paternitatea în momentul nașterii și respectiv refuză să dea declarația, devine un impediment pentru mamă în depunerea declarației.	<i>Nu se acceptă</i> Depunerea declarației de naștere nu trebuie să depindă de existența sau nu a acordului tatălui. Or, în caz contrar vor apărea situații în care noul născuț nu vor avea certificate de naștere, fapt care este inadmisibil. În context, sugerăm a nu confunda „declarația privind nașterea copilului” cu

				„stabilirea paternității”. Or, statutul de „părinte” în privința tatălui copilului, generează efecte din momentul stabilirii paternității, și nicidecum nu din momentul declarării nașteri copilului (cu excepția cazului în care declarația respectivă este făcută de însăși tatăl respectiv).
		68.	Alin. 23 alin. 5 A se elimina sintagma ”și după caz” A se completa cu sintagma ”și după caz și procesul-verbal” A se include sintagma ”și IDNP” (5) La declararea nașterii copilului, acestuia i se atribuie nume și prenume și IDNP, i se determină datele privind tatăl și mama copilului și după caz se depune actul medical constatator al nașterii și după caz și procesul-verbal. Atribuirea IDNP, numărul de identificare al fiecărei persoane este la fel de prioritar și important la declararea nașterii. Considerăm că actul medical constatator este obligatoriu și acesta atestă evenimentul propriu-zis al nașterii. Procesul-verbal este cel indicat conform art. 26 alin. 4	<i>Se acceptă parțial</i> Alin. (5) a fost completat cu mențiunea despre procesul-verbal. Atribuirea IDNP se realizează în momentul informării ASP de către instituția medicală despre nașterea copilului de către o anumită femeie (prin intermediul sistemului informațional). Atribuirea de IDNP este un aspect tehnic, un atribut de funcționalitate a sistemului, care asigură interconexiunea dintre o persoană și faptele/evenimentele

				înregistrate ale acestuia. Certificatul medical constatator al nașterii rămâne este un act care confirmă maternitatea și datele privind nașterea ca fapt de stare civilă, supus înregistrării. Astfel, în momentul declarării nașterii copilului, în sistemul informațional deja există IDNP-ul acestuia.
	Ministerul Sănătății	69.	La art. 23 alin. (4) lit. a) după cuvintele „rudele părinților”, de completat cu cuvintele „împuterniciți în modul corespunzător”, din motiv că în redacția actuală nu este clar în ce condiții rudele pot să depună declarația de naștere a copilului.	<i>Nu se acceptă</i> Norma menționată are caracter permisiv, pentru asigurarea drepturilor copilului la nume și identitate (în special pentru cazurile în care părinții sunt în imposibilitate de a-și exercita drepturile, inclusiv și de a împuternici pe cineva din rude).
Articolul 24 Înscrierea datelor despre părinți (1) Datele privind mama copilului se înscriu în baza certificatului medical constatator al nașterii. În cazul identificării la	Ministerul Afacerilor Interne	70.	La art. 24, se recomandă ca proiectul să fie completat cu prevederi, care să ofere dreptul mamei copilului (care nu este căsătorită) de a refuza trecerea numelui tatălui copilului în actul de naștere (<i>nu dorește, tatăl nu se cunoaște etc.</i>). Pentru o expunere comprehensivă și conformă normelor de tehnică legislativă, norma prevăzută la art. 24 alin. (3) se propune a fi expusă în următoarea redacție:	<i>Se acceptă parțial</i> Textul propus se regăsește la art. 23 alin. (3) din proiect. Referitor la propunerea de completare a proiectului

înregistrarea nașterii copilului a unor divergențe în datele prezentate de instituția medico-sanitară și cele identificate în Registrul de stat al populației, se vor înscrie datele din actele de stare civilă care stabilesc dobândirea sau modificarea numelui mamei. (2) Datele privind tatăl copilului se înscriu pe baza actului ce atestă prezumția sau stabilirea paternității asupra copilului, emis de autoritatea competentă din Republica Moldova sau din alt stat. În cazul identificării la înregistrarea nașterii copilului a unor divergențe în actele din care rezultă paternitatea și cele identificate în Registrul de stat al populației, în actul de naștere se vor înscrie datele din actele de stare civilă care stabilesc dobândirea sau modificarea numelui tatălui. (3) Dacă părinții copilului au divorțat, dacă căsătoria lor este declarată nulă, dacă soțul mamei a decedat sau dacă părinții			„(3) Datele privind părinții copilului se înscriu în actul de naștere în conformitate cu articolele 47 și 48 din Codul familiei în cazul în care: a) părinții copilului au divorțat; b) căsătoria acestora este declarată nulă; c) soțul mamei copilului a decedat; d) părinții copilului nu sunt căsătoriți.”.	cu prevederi care să ofere dreptul mamei copilului (care nu este căsătorită) de a refuza trecerea numelui tatălui copilului în actul de naștere, menționăm că aceasta nu se acceptă din următoarele considerente. Potrivit prevederilor din proiect, datele despre tată vor fi incluse doar în cazul stabilirii paternității în unul din modurile legale: prezumția aplicabilă soțului, declarația comună a părinților sau hotărârea instanței de judecată.
(3) Dacă părinții copilului au divorțat, dacă căsătoria lor este declarată nulă, dacă soțul mamei a decedat sau dacă părinții	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	71.	Art. 24 se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins: - „(4) <i>Dacă părinții copilului sunt căsătoriți, datele privind tatăl copilului se înscriu pe baza actului de căsătorie al părinților.</i> - (5) <i>În cazul în care copilul nu este născut într-o instituție medico-sanitară, datele privind mama copilului se înscriu pe baza depozițiilor martorilor sau pe baza altor probe, conform art. 47 alin. (2) din Codul Familiei nr. 1316/2000.”.</i> În acest sens, Ministerul atrage atenția asupra faptului că art. 47, alin. (2) din Codul Familiei prevede și alte posibilități de constatare a maternității, nu doar prin certificat medical constatator al nașterii, eliberat de către instituția medico-sanitară (și anume prin	<i>Nu se acceptă</i> Referitor la completarea cu noul alin. (4), evidențiem că „actul de căsătorie al părinților” este un act ce atestă prezumția sau stabilirea paternității, în sensul alin. (2) din articolul vizat. Eventuala acceptare a acestei completări va constitui o dublare de

copilului nu sunt căsătoriți, atunci datele privind părinții se vor înscrie în actul de naștere potrivit art. 47 și 48 din Codul familiei.			depozițiile martorilor sau pe baza altor probe).	norme.Referitor la completarea cu noul alin. (5), menționăm că indiferent de locul producerii nașterii, drept temei pentru înregistrarea datelor despre mamă servește certificatul medical de naștere. Subliniem că aceste aspecte se regăsesc în noua redacție a art. 47 din Codul familiei (a se vedea proiectul conex, număr unic 210/MJ/2024).
Articolul 25. Înscrierea numelui și prenumelui copilului la înregistrarea nașterii (1) Numele și prenumele copilului se înscriu în actul de stare civilă potrivit art. 55 și 56 din Codul familiei. (2) Autoritatea abilitată să înregistreze nașterea poate refuza înscrierea unor prenume care sunt formate din cuvinte indecente.	Agenția Servicii Publice	72.	La începutul art. 25, completarea cu o propoziție, cu următorul conținut: „Modul de scriere a numelui în actele de stare civilă se stabilește prin acte normative.”	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 24 alin. (2) din proiect.
Articolul 26. Înregistrarea nașterii copilului găsit sau abandonat	Ministerul Afacerilor Interne	73.	La art. 26 alin. (4) , se relevă necesitatea de a fi substituite cuvintele „ <i>să sesizeze poliția</i> ” cu cuvintele „ <i>să sesizeze autoritatea tutelară</i> ”. Întrucât abandonarea copilului de către mamă în instituția medico-sanitară nu constituie o faptă ilicită și, respectiv, ține doar	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 25 alin. (4) din proiect.

(1) Înregistrarea nașterii copilului găsit se face, în termen de o lună de la data găsirii acestuia, pe baza procesului-verbal întocmit de un angajat al poliției, cu participarea conducătorului instituției medico-sanitare și a reprezentantului autorității tutelare, căreia îi revine și obligația de a depune declarația de înregistrare a nașterii. Persoana care a găsit copilul este obligată să anunțe imediat poliția și să prezinte copilul cu toate obiectele și înscrisurile aflate asupra lui. (2) În procesul-verbal indicat la alin.(1) se consemnează: a) data, locul și împrejurările în care a fost găsit copilul; b) sexul și data presupusă a nașterii copilului, care vor fi confirmate sau precizate printr-un act al instituției medico-sanitare. (3) După întocmirea procesului-verbal, autoritatea tutelară va lua măsuri de protecție a			de competența autorității tutelare care va lua măsuri de protecție a copilului potrivit legii.	
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	74.	Art. 26, alin. (4), în prima propoziție, după cuvântul „poliție” se completează cu textul „și autoritatea tutelară”. Necesitatea operării acestei modificări reiese din prevederile art. 53, alin. (6) din Codul Familiei, ale art. 8 din Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți și ale pct. 6 din Hotărârea Guvernului nr.270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.	Se acceptă parțial Textul propus se regăsește la art. 25 alin. (4) din proiect. Referitor la competența MAI a se vedea comentariile expuse de către aceștea la pct. 73 din sinteză.
	Agenția Servicii Publice	75.	La art. 26 alin. (5) ultima propoziție se abrogă.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 25 alin. (4) din proiect.
	Cancelaria de Stat	76.	Concretizarea la alin.(5) al art. 26 care este autoritatea abilitată să stabilească numele și prenumele copilului găsit și abandonat. Această necesitate vine inclusive în contextul argumentelor de mai sus propuse la art.22, ori autoritatea responsabilă va fi obligată să efectueze mențiunile corespunzătoare la rubrica privind datele despre părinți.	Nu se acceptă Capitolul II din proiectul legii privind actele de stare civilă stabilește expres competențele fiecărei autorități abilitate. Drept urmare, repetarea prevederilor respective nu este necesară.
	Ministerul Sănătății	77.	Totodată pe parcursul cuprinsului art. 26 textul „procesului-verbal” se completează cu cuvintele „de cercetare la fața locului”.	Nu se acceptă În sensul art. 26, procesul-verbal este un act de constatare, or, „procesul verbal de cercetare la fața locului” în sensul legislației procesual-

copilului potrivit legii. (4) În situația în care copilul este abandonat de către mamă în instituția medico-sanitară, conducătorul acesteia are obligația să sesizeze poliția în termen de 24 de ore de la constatarea faptului. Înregistrarea nașterii în acest caz se face în baza certificatului medical constatator al nașterii și a procesului-verbal indicat la alin. (1). (5) În situațiile prevăzute la alin. (1) și (4), dacă nu se cunosc numele și prenumele copilului, acestea se stabilesc de autoritatea abilitată să înregistreze nașterea. La înregistrarea nașterii, la rubrica privind datele despre părinți se va menționa „necunoscuți”.				penale este un act în care se indică acțiunile prin care s-a cercetat locul comiterii unei fapte infracționale. Utilizarea expresiei propuse în aviz va crea confuzii.
Articolul 27. Înregistrarea nașterii copilului născut mort sau decedat în prima săptămână după naștere (1) În cazul nașterii copilului decedat în prima săptămână după naștere se înregistrează atât nașterea	Agenția Servicii Publice	78.	La art. 27 alin. (2) – sintagma „se emite” de substituit cu sintagma „se eliberează”.	Se acceptă Textul propuse se regăsește la art. 26 alin. (2) din proiect.
	Ministerul Afacerilor Interne	79.	La art. 27 alin. (3) , se propune de precizat care autoritate va fi notificată de către conducătorul instituției medico-sanitare.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la art. 26 alin. (3) din proiect.
	Ministerul	80.	La art. 27, alin. (3) , este necesar de specificat pe cine anume	Se acceptă

cât și decesul copilului. (2) În cazul în care copilul s-a născut mort, se înregistrează nașterea copilului și se emite un extras de pe actul de naștere, care atestă înregistrarea nașterii copilului născut mort. (3) Conducătorul instituției medico-sanitare în care s-a produs nașterea sau decesul copilului sau, după caz, în care medicul a constatat faptul nașterii copilului mort sau faptul decesului nou-născutului în prima săptămână după naștere, este obligat în termen de 3 zile de la data constatării faptelor respective, să notifice despre faptul nașterii sau după caz al nașterii și decesului.	Muncii și Protecției Sociale		este obligat să notifice despre faptul nașterii sau după caz al nașterii și decesului copilului, conducătorul instituției medico-sanitare, de altfel norma în redacția propusă este una neclară și poate fi interpretată în mod extensiv.	Textul redactat se regăsește la art. 26 alin. (3) din proiect.
Articolul 28. Înregistrarea nașterii multiple În cazul înregistrării nașterii multiple, înregistrarea acestora se efectuează separat pentru fiecare copil.	Curtea de Apel Bălți	81.	La art. 28 din proiectul de lege, denumit „Înregistrarea nașterii multiple” după cuvintele din titlu „Înregistrarea nașterii multiple” propunem adăugarea sintagmei „adultului care suferă de un grad de dizabilitate”. Totodată, la art. 28 din proiectul de lege urmează de adăugat alin. 2 cu următorul cuprins: <i>„În situația în care este identificată o persoană care suferă de un grad de dizabilitate și s-a identificat lipsa înregistrării nașterii, autoritatea competentă are obligația de a înregistra nașterea unei persoane, la data adresării.</i>	<i>Nu se acceptă</i> Menționăm, că înregistrarea nașterii nu depinde în niciun fel de faptul existenței sau lipsei gradului de dizabilitate. În cazul în care nu a fost efectuată înregistrarea primară a

			Modificările solicitate rezidă din faptul că, în situația în care este necesară înregistrarea nașterii unui adult care suferă de un grad de dizabilitate și nu este înregistrată nașterea, este oportun implimentarea completărilor la proiectul de lege, pentru a oferi posibilitatea de a elibera certificatul de naștere în cazul înregistrării tardive a acesteia	nașterii, aceasta se va efectua potrivit normei care prevede înregistrarea ulterioară a faptelor de stare civilă. În acest sens, a se vedea art. 47 din proiect.
Articolul 30. Locul înregistrării căsătoriei (1) Căsătoria se înregistrează la sediul oricărei din autoritățile abilitate să înregistreze căsătoria. (2) Dacă din motive temeinice unul dintre viitorii soți se află în imposibilitate de a se prezenta personal la autoritatea abilitată, căsătoria poate fi înregistrată la domiciliul sau reședința temporară a acestuia, sau la o instituție medico-sanitară. În acest caz, motivele invocate și adresa concretă la care s-a înregistrat căsătoria se indică în actul de căsătorie. (3) La solicitarea viitorilor soți, înregistrarea căsătoriei poate avea loc în cadrul organizării unei ceremonii de oficiere	Ministerul Afacerilor Interne	82.	La art. 30, recomandăm ca alin. (1) să fie expus în următoarea redacție: „<i>Căsătoria se înregistrează la sediul oricărei din autoritățile abilitate să înregistreze acte de stare civilă</i>”. Propunerile înaintate vor oferi claritate normei juridice. Mai mult, în proiectul de act normativ privind cadrul conex la Legea cu privire la actele de stare civilă (nr. unic MJ/210/2024), la art. 9 alin. (1) se menționează că „<i>Căsătoria se înregistrează de autoritățile abilitate să înregistreze acte de stare civilă</i>”.	Nu se acceptă Autoritățile abilitate înregistrează „fapte și evenimente de stare civilă”, și nicidecum nu „acte de stare civilă”. Utilizarea unei expresii cu sens mai larg, va crea confuzii. Competențele autorităților abilitate sunt reglementate expres în Cap. II din proiect.
	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova”	83.	Art. 30 alin. 1 și 2 (1) de a introduce sintagma ”sau în alte locuri precum grădinile publice, parcuri, muzee și alte locuri în aer liber, penitenciare cu aprobarea necesară” (1) Căsătoria se înregistrează la sediul oricărei din autoritățile abilitate să înregistreze căsătoria sau în alte locuri precum grădinile publice, parcuri, muzee și alte locuri în aer liber, penitenciare cu aprobarea necesară. În zilele de astăzi se practică mult și oficierea căsătoriilor în aer liber. Art. 35 alin. 5 permite încheierea căsătoriilor și la penitenciar, ceea ce aici nu este inclus. De a include sintagma ”precum și calitatea și persoana care a încheiat-o”	Nu se acceptă Precizăm, că pe lângă condițiile de fond ce se cer a fi îndeplinite pentru încheierea unei căsătorii și constatarea lipsei impedimentelor, căsătoria se încheie întotdeauna în formele cerute de lege, ceea ce denotă caracterul solemn al acestei

solemnă a căsătoriei.			(2) Dacă din motive temeinice unul dintre viitorii soți se află în imposibilitate de a se prezenta personal la autoritatea abilitată, căsătoria poate fi înregistrată la domiciliul sau reședința temporară a acestuia, sau la o instituție medico-sanitară. În acest caz, motivele invocate și adresa concretă la care s-a înregistrat căsătoria se indică în actul de căsătorie precum și calitatea și persoana care a încheiat-o. În caz de imposibilitate temporară legată de sănătate, viitorii soți pot depune o cerere nouă de căsătorie, dacă nu doresc încheierea căsătoriei la spital. La calitatea persoanei ne referim la notar, ofițer de stare civilă de la ASP.	instituții. În acest scop, atât legislația în vigoare cât și proiectul prevede că încheierea căsătoriei trebuie să se facă într-un cadru solemn, la organele abilitate de lege cu asemenea atribuții, cu excepțiile prevăzute. Precizăm că art. 29 alin. (3) are o redacție suficient de detaliată pentru a permite oficializarea căsătoriei la locul desfășurării de facto a ceremoniei. Cu referire la completarea alin. (2) al aceluiași articol cu sintagma „calitatea și persoana care a înregistrat căsătoria”, menționăm că nu se acceptă. Or, informația privind calitatea și persoana care a încheiat căsătoria, este reflectată în SI „Actele de Stare Civilă”, care conține și un istoric al acțiunilor utilizatorilor.
-----------------------	--	--	---	--

	Ministerul Sănătății	84.	La art. 30 alin. (2) textul „instituție medico-sanitară” urmează a fi de exclus, deoarece în art. 4 alin. (2) sunt enumerate autoritățile abilitate să efectueze înregistrarea de stat în numele statului.	<i>Nu se acceptă</i> În sensul alin. (2) din acest articol, expresia „instituția medico-sanitară” nu are rolul de organ abilitat cu atribuții de stare civilă, ci are rolul de a arăta locul încheierii căsătoriei. De altfel, ofițerul de stare civilă, notarul poate încheia căsătoria în incinta instituției medico-sanitare în cazul în care unul din soți se află internat în spital.
	Cancelaria de Stat	85.	- comasarea art. 30 cu art. 31 , deoarece reglementează același subiect și stabilirea care este autoritatea responsabilă de înregistrarea căsătoriei, prin prisma art. 9, 10 și 12 ce atribuie acest drept autorităților administrației publice locale de nivelul întâi, misiunilor diplomatice și/sau oficiilor consulare ale Republicii Moldova și notarilor. Este necesar de prevăzut situațiile concrete pentru care autoritățile respective își exercită dreptul acordat prin lege. Formula propusă la alin.(1) al art. 30 privind înregistrarea căsătoriei la sediul oricărei din autoritățile abilitate este generică și creează incertitudini.	<i>Nu se acceptă</i> Primul articol reglementează locul unde poate fi încheiată o căsătorie, precum și unele excepții, iar cel de-al doilea articol reglementează condițiile de fond pentru cererea de înregistrare a căsătoriei. Normele la care se face referire reglementează aspecte diferite, iar comasarea acestora va face dificilă înțelegerea textului.

Articolul 31. Cererea de înregistrare a căsătoriei (1) Cererea de înregistrare a căsătoriei se depune de viitorii soți la autoritatea abilitată. (2) În cererea de înregistrare a căsătoriei se indică, în mod obligatoriu, consimțământul viitorilor soți de a înregistra căsătoria și lipsa impedimentelor la căsătorie prevăzute de lege.	Ministerul Afacerilor Interne	86.	La art. 31, se propune completarea cu alineat nou, cu următorul cuprins: „(3) Cererea de înregistrare a căsătoriei nu se examinează în caz de: a) depunere a unei cereri de refuz a înregistrării căsătoriei de către unul din deponenții cererii de înregistrare a căsătoriei; b) în caz de deces al unuia sau a ambilor viitori soți.”. Propunerea în cauză vine să reglementeze posibilele situații în care, unul din viitorii soți renunță la înregistrarea căsătoriei până la oficierea acesteia, precum și, să reglementeze situațiile când până la înregistrarea căsătoriei, unul din viitorii soți sau ambii, decedează subit, datorită unor situații neprevăzute.	<i>Nu se acceptă</i> Menționăm că atât legislația existentă, cât și prevederile proiectului reglementează un anumit termen pentru încheierea căsătoriei. Dacă la expirarea acestui termen, din varii motive (deces, refuz ș.a), nu se prezintă ambii soți, căsătoria nu poate fi încheiată.
	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova”	87.	Art. 31 alin. 2 A se adăuga sintagma <i>”precum și numele pe care îl vor purta și regimul matrimonial ales”</i> (2) În cererea de înregistrare a căsătoriei se indică, în mod obligatoriu, consimțământul viitorilor soți de a înregistra căsătoria și lipsa impedimentelor la căsătorie prevăzute de lege, precum și numele pe care îl vor purta și regimul matrimonial ales. Considerăm că aceste aspecte sunt foarte importante pentru căsătorie și ar trebui stabilite de la bun început.	<i>Se acceptă parțial</i> Textul propus în partea ce vizează numele după căsătorie, menționăm că aceste modificări se regăsesc la art. 30 din proiect. Referitor la regimul matrimonial, specificăm că potrivit Codului familiei și Codului civil față de bunurile soților se aplică prevederile privind „proprietatea comună în devălmășie”. Modificarea regimului juridic al proprietății soților/viitorilor soți poate fi efectuată atât

				până la încheierea căsătoriei cât și în timpul căsătoriei. Formularea din aviz va obliga viitorii soți la depunerea cererii să stabilească și regimul juridic al bunurilor, fapt care contravine cu prevederile expuse supra.
Articolul 32. Modul de înregistrare a căsătoriei (1) La examinarea cererii de înregistrare a căsătoriei, depuse de persoane care sunt cetățeni ai Republicii Moldova, funcționarul din cadrul autorității abilitate verifică dacă viitorii soți întrunesc condițiile de fond stabilite de Codul familiei pentru înregistrarea căsătoriei. (2) În cazul în care cererea de înregistrare a căsătoriei se depune de un cetățean al Republicii Moldova, care este titular al documentelor de stare civilă înregistrate de autoritățile abilitate din alte state sau în situația în care unul din viitorii soți este un cetățean	Ministerul Afacerilor Interne	88.	Se propune a fi revizuit conținutul art. 32 alin. (2). La art. 32 alin. (6) al proiectului se propune excluderea cuvântului „<i>cetățeni străini</i>” fiind substituit cu „<i>străini/străin</i>” întrucât în proiectul Legii privind admisia, șederea și supravegherea străinilor în Republica Moldova se utilizează noțiunea de străin, iar după cuvântul „<i>străini</i>” completarea cu sintagma „<i>cu reședința/domiciliu pe teritoriul Republicii Moldova, cel puțin a unuia dintre soți</i>”.	Nu se acceptă Terminologia nu poate fi adusă în concordanță cu cea dintr-un alt proiect, ultimul nefiind adoptat. A se vedea argumentele expuse la pct. 51 din sinteză.
		89.	Conținutul art. 32 alin. (2) se propune de a fi revăzut, în contextul în care, se creează impedimente artificiale persoanelor solicitante de azil în Republica Moldova, care intenționează să se căsătorească cu o persoană, cetățean al Republicii Moldova, aceștia fiind în imposibilitatea de a prezenta careva acte din țara lor de origine, datorită riscului de a suferi un prejudiciu grav din motive de rasă, religie, naționalitate, opinie politică sau apartenență la un anumit grup social, urmare a torturii de pe urma războiului sau a tratamentelor inumane și degradante.	Precizare Înregistrarea căsătoriei generează efecte juridice atât în raporturile juridice dintre soți, precum și în privința copiilor. Respectiv, înregistrarea căsătoriei trebuie să fie un act conștient care să vizeze identitate exactă și determinată a două persoane. Or, statutul solicitantului de azil

străin sau apatrid, la depunerea cererii se prezintă acte de identitate, certificate de naștere și, după caz, dovezi privind încetarea căsătoriei anterioare, reducerea vârstei matrimoniale, în condițiile art. 14 din Codul familiei, precum și dovezi, eliberate de autoritățile abilitate din alte state ai căror cetățeni sunt, din care să rezulte că sunt îndeplinite condițiile de fond stabilite de Codul familiei pentru înregistrarea căsătoriei.				este unul incert, care poate fi infirmat, în contextul verificărilor efectuate de IGM. Respectiv, aceste categorii de persoane nu pot încheia căsătorie în perioada examinării cererii de acordare a statutului menționat, ceea ce nu aduce neapărat atingere drepturilor fundamentale.
(3) Autoritatea abilitată refuză înregistrarea căsătoriei dacă constată că nu sunt îndeplinite condițiile de fond stabilite de Codul familiei pentru înregistrarea căsătoriei. (4) Înregistrarea căsătoriei se efectuează după expirarea unui termen de cel puțin o lună, dar nu mai târziu de 2 luni, din momentul depunerii cererii de căsătorie.	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova”	90.	Art. 32 alin. 2 Cele subliniate a se modifica cu <i>”dovada celibat”</i> (2) În cazul în care cererea de înregistrare a căsătoriei se depune de un cetățean al Republicii Moldova, care este titular al documentelor de stare civilă înregistrate de autoritățile abilitate din alte state sau în situația în care unul din viitorii soți este un cetățean străin sau apatrid, la depunerea cererii se prezintă acte de identitate, certificate de naștere și, după caz, <u>dovezi privind încetarea căsătoriei anterioare</u>, reducerea vârstei matrimoniale, în condițiile art. 14 din Codul familiei, <u>precum și dovezi</u>, eliberate de autoritățile abilitate din alte state ai căror cetățeni sunt, din care să rezulte că sunt îndeplinite condițiile de fond stabilite de Codul familiei pentru înregistrarea căsătoriei. Este acel certificat de celibat la care făceam referire la art. 4 alin. 4 de mai sus, în care se menționează un istoric a stării civile a unei persoane. Acesta ar trebui să se elibereze și pentru cetățenii Republicii Moldova, nu doar pentru cetățenii străini (în țara lor).	<i>Nu se acceptă</i> A se vedea argumentele de la pct. 18 din sinteză.
(5) Căsătoria se înregistrează în prezența viitorilor soți, prin semnarea		91.	Art. 32 alin. 4 și 6 Propunere micșorare termen de la 10 zile până la 30 zile. (4) Înregistrarea căsătoriei se efectuează după expirarea unui	<i>Nu se acceptă</i> Înregistrarea căsătoriei și a divorțului

declarației de căsătorie, prin care ambii își exprimă consimțământul de a se căsători și declară, pe propria răspundere, că nu există nici un impediment la căsătorie. (6) La înregistrarea căsătoriei între cetățeni străini sau între un cetățean străin și un cetățean al Republicii Moldova, dacă cel puțin unul dintre ei nu cunoaște limba română, precum și în cazul în care una sau ambele persoane care se căsătoresc sunt surdomute, viitorii soți pot recurge la serviciile unui traducător/interpret.			termen de cel puțin o lună, dar nu mai târziu de 2 luni, din momentul depunerii cererii de căsătorie. Minimul de 1 lună este foarte mare și este neîntemeiat, la fel cum și maximul de 2 luni este mare. Propunerea ar fi încheierea căsătoriei de la 10 zile și maxim 30 zile. (6) La înregistrarea căsătoriei între cetățeni străini sau între un cetățean străin și un cetățean al Republicii Moldova, dacă cel puțin unul dintre ei nu cunoaște limba română, precum și în cazul în care una sau ambele persoane care se căsătoresc sunt surdomute, viitorii soți pot recurge la serviciile unui traducător/interpret autorizat. Astfel, sintagma ”pot” ar fi corect a fi înlocuită cu ”vor” Iar sintagma de ”Traducător/interpret” să fie completată cu ”autorizat”.	sunt evenimente care generează efecte juridice nu doar între soți, ci și asupra copiilor. Menținerea termenului respectiv este necesară, or, aceasta este perioada în care autoritățile abilitate verifică întrunirea condițiilor prevăzute de lege. Suplimentar, viitori soți au nevoie de suficient timp pentru a se asigura că decizia luată este una corectă. În partea ce vizează propunerile privind traducătorul/interpretul autorizat, a se vedea argumentele expuse la pct. 45 din sinteză.
	Camera Notarială	92.	Completarea art. 32 din proiect cu un nou alineat care va reglementa cazurile de reducere a termenului indicat la alin. (4) a articolului numit. În acest sens, observăm că Nota informativă aduce claritate acestui aspect, însă menționăm că aceasta nu rezultă din conținutul actului normativ, ceea ce poate genera situații de incertitudine la aplicarea prevederilor legale; Redactarea art. 32 alin. (1) din proiect, în partea ce ține de utilizarea termenului „funcționar”, care este impropriu și nu poate fi folosit în raport cu notarul, care nu este un funcționar, ci exponent al puterii de stat, împuternicit în modul stabilit de lege în baza licenței și a ordinului de investire cu împuterniciri. Menționăm că	<i>Se acceptă parțial</i> Referitor la sintagma „funcționar”, menționăm că textul redactat se regăsește la art. 31 alin. (1) din proiect. În partea ce vizează „reducerea termenului de încheiere a căsătoriei”, menționăm

			prevederea în cauză face referire la toate autoritățile abilitate cu împuterniciri de înregistrare a căsătoriei, prevăzute conform cadrului normativ de referință, astfel impune necesitatea de adaptare a textului în vederea acoperirii corespunzătoare a tuturor cazurilor vizate. În acest fel, se propune eliminarea termenului „funcționar” și adaptarea textului potrivit contextului. Suplimentar, considerăm incorectă reducerea termenului pentru înregistrarea căsătoriei prin prevederile unei Hotărâri de Guvern, care reprezintă un act ce se adoptă pentru organizarea executării legilor și conține, după caz, regulamente, instrucțiuni, reguli, metodologii, standarde. Prin urmare, notăm ca fiind oportună reglementarea aspectului dat nemijlocit în lege, ținând cont de faptul că urgentarea înregistrării căsătoriei este o excepție de la regula generală și necesită a fi reflectată cu elucidarea aspectelor concrete în acest sens.	că proiectul reglementează aceste aspecte la art. 13 alin. (2), care este aplicabil tuturor serviciilor de stare civilă, nu doar procesului de încheiere a căsătoriei. Or, nota informativă a reflectat acest aspect doar cu titlu de exemplu. Având în vedere că proiectul de lege reprezintă un cadrul general al acestui domeniu, formularea din art. 13 alin. (2) creează temeiul juridic necesar pentru a veni cu detalii în hotărârea de Guvern.
Articolul 34. Consemnarea căsătoriei înregistrată în alt stat în condiții speciale (1) Persoanele care au înregistrat căsătoria pe teritoriul necontrolat de autoritățile unui alt stat sau al unei entități nerecunoscute de Republica Moldova și prezintă drept probă un document care nu poate fi supus supralegalizării sau	Agenția Servicii Publice	93.	La art. 34, în denumire cuvintele „înregistrată în alt stat” de substituit cu cuvântul “încheiată”, la alin. (1), cuvântul “înregistrat” de substituit cu cuvântul „încheiat”, iar la alin. (2) de exclus textul „ca fiind înregistrată în alt stat”.	<i>Se acceptă</i> Textul redactat se regăsește la art. 33 din proiect.

apostilării sau care nu are valoare juridică în conformitate cu legislația statului pe teritoriul căruia s-a produs evenimentul de stare civilă respectiv, pot legaliza relațiile de căsătorie, solicitând instanței judecătorești constatarea faptului căsătoriei respective. (2) Căsătoria constatată în modul prevăzut la alin (1) se consemnează de către Agenția Servicii Publice ca fiind înregistrată în alt stat și se consideră valabilă de la data indicată în hotărârea judecătorească.				
Articolul 35. Înregistrarea căsătoriei cu o persoană condamnată sau arestată [...] (2) Cererea completată de către persoana care solicită înregistrarea căsătoriei cu o persoană condamnată sau arestată se transmite pentru completare acesteia. Confirmarea identității și exactitatea datelor înscrise în cerere și semnătura persoanei	Ministerul Afacerilor Interne	94.	La art. 35 alin. (2) , se sugerează completarea la final cu textul „, , în care este deținută persoana arestată sau condamnată.”.	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 34 alin. (2) din proiect.
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	95.	La art. 35, alin. (2) textul „șeful instituției” se substituie cu textul „șeful instituției penitenciare sau al izolatorului de urmărire penală”.	<i>Se acceptă parțial</i> Menționăm că norma în cauză a fost revizuită în partea ce vizează celelalte aspecte invocate în aviz, a se vedea cele specificate la pct. 94 din sinteză.
	Ministerul Sănătății	96.	Art. 35 alin. (2) după cuvintele „șeful instituției”, se completeze cu cuvântul „penitenciare”, iar după cuvintele din alin.	<i>Se acceptă parțial</i> Referitor la

condamnate sau arestate se autentică de către șeful instituției. [...]			(3), (4) și (5) „urmărire penală” se substituite cu cuvintele ”detenție provizorie”	completarea propusă cu cuvântul „penitenciare”, în text a fost detaliat informația despre șeful instituției, la propunerea MAI. Potrivit art. 175 ¹ din Codul de executare, reținerea pe un termen de 72 de ore se asigură în instituțiile de detenție provizorie, iar, arestul preventiv este asigurat de izolatorul de urmărire penală. Totodată, atragem atenția că alin. (2) a fost revizuit (a se vedea art.34 alin. (2) din proiect).
Articolul 36. Temeiurile înregistrării desfacerii căsătoriei [...] (2) Temeiurile pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei (divorțului) sunt: 1) declarația comună a soților privind divorțul; 2) declarația unuia dintre soți privind divorțul și hotărârea judecătorească, în cazurile în care după înregistrarea căsătoriei,	Agenția Servicii Publice	97.	La art. 36 alin. (2) subpct. 3 la final se completează cu cuvintele „sau constatarea încetării relațiilor de căsătorie”.	<i>Nu se acceptă</i> Art. 281 alin. (2) lit. c) din CPC prevede că instanța de judecată constată înregistrarea divorțului. Formularea propusă este foarte vagă. Includerea acesteia în CPC va avea efecte negative în materia partajului bunurilor soților și ar putea duce la inechități. Or,

celălalt soț a fost: a) supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei; b) declarat dispărut; c) condamnat la privațiune de libertate pe un termen mai mare de 3 ani; 3) hotărârea instanței judecătorești cu privire la desfacerea căsătoriei; 4) declarația soților sau a unuia dintre ei privind încetarea relațiilor de căsătorie în cazul certificării anterioare a căsătoriei în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender.				viziunile ambilor soți în privința datei ar putea să nu coincidă, la fel cum nici în privința faptului încetării relațiilor de căsătorie.
Articolul 37. Locul înregistrării divorțului Înregistrarea divorțului are loc la orice autoritate abilitată să înregistreze divorțul.	Cancelaria de Stat	98.	- concretizarea la art.37 care este autoritatea abilitată să înregistreze divorțul prin prisma art.12 care atribuie acest drept notarilor.	Precizare Reiterăm că pentru a înțelege esența unei norme, este imperios a o corobora și cu celelalte prevederi din textul legii, precum și cu alte acte normative în acest domeniu. Reiterăm că persoana fizică este în drept să aleagă cărei autorități abilitate cu dreptul de a desface o căsătorie să i se

				adreseze, în dependență de specificul divorțului. Spre exemplu, notarii sunt în drept să desfacă căsătoria când este acorsul ambilor soți, amiabil au partajat averea, au stabilit domiciliul copilului, în caz contrar, în prezența unor neînțelegeri a aspectelor prevăzute de lege divorțul va fi posibil doar pe cale judiciară.
Articolul 38. Înregistrarea divorțului în baza acordului comun al soților (1) Înregistrarea divorțului în temeiul cererii soților este posibilă în cazurile în care între aceștia nu există neînțelegeri referitoare la partajul proprietății comune în devălmășie, la întreținerea, educațiași domiciliul copiilor minori comuni sau la întreținerea unuia dintre soți. (2) Cererea de înregistrare a divorțului se depune de ambii soți. Dacă	Camera Notarială	99.	Substituirea în art. 38 alin. (2) din proiect a termenului „declarație” cu termenul „procură”. Reformularea art. 38 alin. (4) propoziția a doua din proiect, după cum urmează: „După expirarea termenului de 2 luni, cererea de înregistrare a divorțului se consideră nevalabilă și nu produce efecte juridice.”. Referitor la reformularea art. 38 alin. (4), notăm că nulitatea reprezintă o sancțiune de drept civil ce intervine în cazul în care, la încheierea actului juridic civil, nu se respectă dispozițiile legale referitoare la condițiile de validitate a actului juridic. Totodată, în lipsa unei norme materiale ce ar reglementa procedura de respingere/retragere a cererii de înregistrare a divorțului se propune completarea art. 38 din proiect cu prevederi corespunzătoare. În această ordine de idei, atragem atenția asupra actualelor prevederi a art. 42 din Legea nr. 246/2018, care pot fi preluate și adaptate contextului proiectului de lege cu privire la actele de stare civilă.	<i>Se acceptă parțial</i> În partea ce vizează termenul „declarație”, precum și „nulitatea cererii” textul a fost revizuit și se regăsește la art.37 alin. (2) și (4) din proiect. Referitor la completarea proiectului cu prevederi ce reglementează procedura de respingere/retragere a cererii de înregistrare a divorțului, menționăm că aceste reglementări se regăsesc în Legea nr. 246/2018 privind

unul din soți se află în imposibilitate de a depune personal cererea de înregistrare a divorțului, acordul acestuia pentru desfacerea căsătoriei poate fi expus printr-o declarație autenticată notarial, în care se va indica inclusiv numele ce urmează a fi purtat după divorț. (3) La examinarea cererii de înregistrare a divorțului depusă de persoane care sunt cetățeni ai Republicii Moldova, autoritatea abilitată verifică identitatea soților ori a reprezentantului și datele cu privire la căsătorie, în raport cu datele din resursele informaționale de stat, și după caz examinează documente de stare civilă și alte înregistrări, inclusiv cele eliberate de autoritățile altor state. (4) Înregistrarea divorțului se efectuează în prezența cel puțin a unuia din soți, după expirarea unui termen de cel puțin o lună, dar nu mai târziu de 2 luni, din momentul depunerii cererii de înregistrare a				procedura notarială, fapt, ce exclude necesitatea de a le include și în prezentul proiect.
	Ministerul Afacerilor Externe	100.	La art. 38, alin. (2) din proiect sintagma «autenticată notarial» se propune a fi substituită cu sintagma «legalizată notarial» potrivit Ordinului Ministrului Justiției nr. 59 din 27 februarie 2019 cu privire la aprobarea modelelor girurilor notariale și ale certificatelor notariale.	Precizare Art. 38 alin. (2) a fost revizuit la propunerea Camerei Notariale, astfel a fost substituit termenul „declarație” cu „procură”. În acest sens procura poate fi doar autenticată.
	A.O „Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova”	101.	Art. 38 alin. 3 Eliminarea sintagmei ”după caz” (3) La examinarea cererii de înregistrare a divorțului depusă de persoane care sunt cetățeni ai Republicii Moldova, autoritatea abilitată verifică identitatea soților ori a reprezentantului și datele cu privire la căsătorie, în raport cu datele din resursele informaționale de stat, și după caz examinează documente de stare civilă și alte înregistrări, inclusiv cele eliberate de autoritățile altor state. Examinarea actelor de stare civilă trebuie să fie obligatorie, nu opțională.	Nu se acceptă Menționăm, că examinarea documentelor pe suport de hârtie se solicită doar în condițiile în care datele respective nu pot fi preluate din sisteme informaționale prin intermediul interoperabilității. Excluderea sintagmei respective nu este oportună.
	Cancelaria de Stat	102.	- reexaminarea, după caz, a alin. (2) din art.38 , având în vedere că acordul de desfacere a căsătoriei poate fi expus printr-o declarație autenticată notarial, ori conform art. 22 responsabilitatea de înregistrare a divorțului este atribuită notarului, respectiv pot apărea situații ce se încadrează în noțiunea „conflict de interese”.	Nu se acceptă Legea nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor prevede

divorțului. După expirarea termenului de 2 luni, cererea de înregistrare divorțului se consideră nulă.				anumite interdicții aplicabile notarului, întru evitarea anumitor conflicte de interese. Mai mult ca atât, și prezentul proiect de lege conține prevederi similare în acest sens. A se vedea art. 13 alin. (5).
Articolul 39. Înregistrarea divorțului la cererea unuia dintre soți (1) Înregistrarea divorțului la cererea unuia dintre soți se efectuează în cazurile prevăzute la art. 36 alin (2) pct. 2). (2) În cererea de înregistrare a divorțului, soțul care intenționează să divorțeze indică numele și datele de contact ale persoanei desemnate pentru ocrotirea soțului în privința căruia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, ale tutorelui averii soțului declarat dispărut, iar în cazul când nu este numit tutorele – denumirea autorității tutelare, sau, după caz, instituția penitenciară unde celălalt soț își	Ministerul Afacerilor Interne	103.	La art. 39 alin. (4), conținutul aliniatului, după textul „<i>Autoritatea abilitată, în termen de 3 zile</i>”, se propune a fi completat cu cuvântul „<i>lucrătoare</i>”, în vederea excluderii confuziilor și ambiguităților. Propunerile înaintate vor exclude confuziilor și ambiguităților. Totodată, pentru a exclude eventuale neclarități, se propune autorului de a indica (într-un articol/secțiune separat(ă)) prevederi referitoare la procedura de înregistrare a recăsătoriei (căsătoria repetată între aceiași soți care au divorțat anterior), cu examinarea posibilității de a stabili un regim juridic mai lejer pentru aceste persoane.	<i>Se acceptă parțial</i> Completarea propusă se regăsește la art. 38 alin. (4) din proiect. Referitor la a doua propunere - aceasta nu se acceptă, or, legea este egală pentru toate persoanele care doresc să se căsătorească, indiferent a câta oară o vor face. Mai mult ca atât, în situația încheierii unei căsătorii în mod repetat între aceleași persoane, constituie o altă căsătorie, fără a fi necesar de a reglementa prin lege termeni de uz comun, precum „recăsătorie”.
unde celălalt soț își	Ministerul	104.	La art. 39, alin (1) , textul ”pct. 2)” se substituie cu textul ”lit. b).	<i>Nu se acceptă</i>

ispăşeşte pedeapsa. (3) Autoritatea abilitată verifică veridicitatea datelor oferite în cererea de înregistrare a divorţului. (4) Autoritatea abilitată, în termen de 3 zile, notifică în scris despre faptul depunerii cererii de înregistrare a divorţului şi despre data stabilită pentru înregistrarea acestuia. Concomitent, autoritatea abilitată informează despre iniţierea procedurii de divorţ: a) persoana desemnată pentru ocrotirea soţului în privinţa căruia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară; b) tutorele averii soţului declarat dispărut, iar în cazul când nu este numit tutorele – autoritatea tutelară; c) soţul condamnat. (5) În cazul în care autoritatea abilitată nu va recepţiona un răspuns la notificare, aceasta va înregistra divorţul. (6) Înregistrarea divorţului se efectuează	Sănătăţii			Propunerea este lipsită de careva argumente. Într-o altă ordine de idei, norma propusă în proiect acoperă toate situaţiile prevăzute la literele a)-c), nu doar la cele specificate la lit. b).
a) persoana desemnată pentru ocrotirea soţului în privinţa căruia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară; b) tutorele averii soţului declarat dispărut, iar în cazul când nu este numit tutorele – autoritatea tutelară; c) soţul condamnat. (5) În cazul în care autoritatea abilitată nu va recepţiona un răspuns la notificare, aceasta va înregistra divorţul. (6) Înregistrarea divorţului se efectuează	A.O „Asociaţia pentru Siguranţă Urbană şi Mediere din Moldova”	105.	39 alin. 4 Autoritatea abilitată, în termen de 3 zile, notifică în scris despre faptul depunerii cererii de înregistrare a divorţului şi despre data stabilită pentru înregistrarea acestuia. Concomitent, autoritatea abilitată informează despre iniţierea procedurii de divorţ: Dacă cererea se depune vineri cum se vor calcula zilele calendaristice?	<i>Se acceptă</i> Textul fost revizuit. A se vedea art. 38 alin. (4) din proiect.

după expirarea termenului de o lună de la data depunerii cererii de înregistrare a divorțului, în prezența soțului care a depus cererea.				
Articolul 42. Schimbarea numelui și/sau a prenumelui [...] (4) Cererea de schimbare a numelui și/sau a prenumelui persoanei care nu are capacitate deplină de exercițiu, poate fi depusă de: 1) ambii părinți ai copilului, inclusiv de părinții adoptivi; 2) unul dintre părinții copilului, în cazurile prevăzute de art. 56 din Codul familiei; 3) autoritatea tutelară sau tutorele/curatorul, pentru cazurile în care: a) copilul a fost abandonat, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței judecătorești; b) părinții sau, după caz, unicul părinte al copilului, au decedat sau au fost declarați decedați printr-o	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	106.	La art. 42, alin. (4), pct. 3 se expune în următoarea redacție: „3) autoritatea tutelară sau tutorele/curatorul.”. În acest sens, Ministerul subliniază că nu este necesar de specificat cazurile concrete când autoritatea tutelară sau tutorele/curatorul poate depune cererea în numele copilului, deoarece legislația în vigoare deja reglementează temeiurile instituirii tutelei și curatelei asupra minorilor (art. 50 din Codul civil nr. 1107/2002; art. 142 din Codul Familiei nr. 1316/2000), precum și dreptul și obligația de a reprezenta interesele copilului de către autoritatea tutelară (art. 53, alin. (5) din Codul Familiei nr. 1316/2000; art. 7 lit. h) din Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți), or în caz contrar redacția propusă de autor nu va reglementa toate situațiile în care această normă se aplică în interesul superior al copilului (<i>de exemplu în cazul copilului, ai cărui părinți/unicul părinte a fost decăzut din drepturi părintești sau condamnați</i>).	Nu se acceptă Menționăm, că enumerarea expresă a cazurilor prevăzute la pct. 3) al alin. (4) art.41, are drept scop stabilirea limitelor permissive în privința posibilității autorității tutelare de a solicita schimbarea numelui minorului. Pentru situația adusă ca exemplu în aviz „decăderea din drepturi părintești”, este reglementată de alin. (5) al aceluiași articol.

hotărâre a instanței de judecată. [...]				
Articolul 43. Modul de înregistrare a schimbării numelui și/sau a prenumelui (1) Cererea de schimbare a numelui și/sau a prenumelui se depune la Agenția Servicii Publice sau la sediul uneia din misiunile diplomatice sau unuia din oficiile consulare ale Republicii Moldova. (2) Cererea de schimbare a numelui și/sau a prenumelui se examinează în termen de cel mult o lună din ziua depunerii actelor necesare. Dacă există motive întemeiate, acest termen poate fi prelungit până la 2 luni. (3) Dacă nu s-au păstrat documentele de stare civilă care determină statutul juridic al solicitantului sau al copilului minor, examinarea cererii de schimbare a numelui și/sau a prenumelui se suspendă până la reconstituirea actelor de stare civilă respective.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	107.	Art. 43 se completează cu alin. (5) cu următorul cuprins: <i>„(5) Dacă cererea de schimbare a numelui și/sau a prenumelui este respinsă, autoritățile abilitate să înregistreze schimbarea numelui și/sau a prenumelui, la cererea solicitantului, comunică în scris motivul respingerii. Actele anexate la cerere vor fi restituite solicitantului.”.</i>	<i>Nu se acceptă</i> Art. 16 din proiect conține reglementări cu privire la refuzul prestării serviciilor de stare civilă. De altfel, alin. (2) art. 16 stabilește că la cererea persoanei, refuzul de a presta serviciile de stare civilă se comunică în scris, cu indicarea motivelor care au stat la bază. Însă, actele anexate nu se restituie solicitantului, deoarece fac parte din dosarul administrativ care se păstrează în cadrul autorității responsabile de luarea a deciziei.

(4) Dacă în actele de stare civilă pe numele solicitantului sau a copilului minor sau în documentele anexate la cerere vor fi identificate contradicții, examinarea cererii de schimbare a numelui și/sau a prenumelui se suspendă până la înlăturarea contradicțiilor.				
Articolul 44. Temeiurile înregistrării decesului Decesul se înregistrează în temeiul: a) certificatului medical constatator al decesului, eliberat de o instituție medico-sanitară; b) actului eliberat de către autoritățile competente, prin care se constată decesul persoanei supuse represiunilor și ulterior reabilitate conform legislației; c) hotărârii instanței judecătorești privind constatarea decesului sau privind declararea persoanei ca fiind decedată.	Cancelaria de Stat	108.	- stabilirea la lit. b) al art.44 care autoritate va elibera actul de constatare a decesului persoanei supuse represiunilor și ulterior reabilitate conform legislației, inclusiv, după caz, necesitatea reglementării separate a situațiilor ce vizează categoria respectivă de persoane.	<i>Nu se acceptă</i> Norma de la art. 43 (anterior art. 44) nu vizează cazurile de deces produse pe teritoriul Republicii Moldova în privința persoanelor cărora le-a fost atribuit statut de persoană supusă represiunilor și ulterior reabilitată. Respectiv, în cazul acestora nu se emit documente constatatoare ale decesului. Norma constituie soluție de înregistrare a deceselor produse în afara Republicii Moldova, iar specificul procedurii este determinat de

				necesitatea confirmării statutului nominalizat prin actul oficial emis de către autorități în baza dosarelor deținute în arhivele acestora.
Articolul 45. Locul înregistrării decesului (1) Înregistrarea decesului se face de autoritatea abilitată să înregistreze decesul. (2) Înregistrarea decesului poate avea loc din oficiu, de Agenția Servicii Publice în cazurile atestării lipsei înregistrării decesului pe numele unei persoane, în baza documentelor prevăzute la art. 44.	Ministerul Afacerilor Interne	109.	la art. 45 , în vederea oferirii de claritate normei juridice, se recomandă ca alin. (1) să fie expus în următoarea redacție: „ <i>Înregistrarea decesului se face de autoritatea abilitată să înregistreze acte de stare civilă</i> ”.	<i>Nu se acceptă</i> Menționăm că nu toate autoritățile abilitate au competențe de a înregistra decesul. Spre exemplu, înregistrarea decesului nu face parte din atribuțiile notarilor.
	Cancelaria de Stat	110.	- stabilirea la alin.(1) al art.45 care este autoritatea abilitată să înregistreze decesul prin prisma art.9 și 10 ce atribuie acest drept autorităților administrației publice locale de nivelul întâi, respectiv misiunilor diplomatice și/sau oficiilor consulare ale Republicii Moldova.	<i>Nu se acceptă</i> Capitolul II din proiectul legii privind actele de stare civilă stabilește expres competențele fiecărei autorități abilitate. Drept urmare, repetarea prevederilor respective nu este necesară. Precizăm că ASP va asigura înregistrarea decesului, serviciu care se va realiza în mod automatizat în cazul persoanelor care sunt luați la evidență automatizată în Registrul de stat al

				populației. În cazul persoanelor cărora nu le-a fost atribuit un IDNP, înregistrarea va implica generarea unui IDNP, care constituie prerogativă exclusivă a ASP. La rândul său, MDOC și APL vor asigura înregistrarea decesului doar pe baza certificatelor medicale constatatoare ale decesului pe suport de hârtie, care au fost emise până la implementarea sistemului automatizat (cazurile de deces nedeclarate până la adresare).
Articolul 46. Modul de înregistrare a decesului [...] (4) În cazul depistării unui cadavru neidentificat, informația cu privire la deces se înregistrează doar în sistemul informațional electronic de înregistrare a constatării medicale a decesului. Datele privind identitatea cadavrului, stabilite ulterior de	Ministerul Afacerilor Externe	111.	La art. 46, alin. (4) din proiect se prezintă oportun a substitui termenul „cadavru” cu termenul „defunct”.	<i>Nu se acceptă</i> Propunerea este lipsită de careva argumente. Mai mult ca atât substituirea termenelor vor crea confuzii de interpretare și aplicarea normei.

autoritățile competente, se transmit către instituția medico-sanitară pentru actualizarea certificatului medical constatator al decesului și către Agenția Servicii Publice pentru înregistrarea decesului. [...]				
Articolul 48. Înregistrarea ulterioară a faptelor de stare civilă (1) Înregistrarea ulterioară a faptelor de stare civilă se face, la cerere, dacă: a) înregistrarea nașterii sau de decesului, în termenele stabilite, a fost omisă de către autoritatea abilitată, deși au fost depuse documentele necesare înregistrării; b) nașterea sau decesul sunt declarate la expirarea termenului de un an de la producerea acestora. (2) Înregistrarea ulterioară a faptului de stare civilă se soluționează în termen de o lună, în baza cererii persoanei, însoțită de documente probatorii sau, după caz, de hotărârea	Ministerul Afacerilor Interne	112.	La art.48 alin. (1) lit. a), se atrage atenția asupra faptului că această condiție privind termenul de un an, se contrazice cu obligațiile inserate la art. 23 alin. (1) și art.46 alin.(1).	<i>Nu se acceptă</i> Prevederile art. 22 alin. (1), (anterior art. 23) stabilesc obligația de declarare a nașterii copilului la autoritatea abilitată în termen de 1 lună de la producerea faptului respectiv, ceea ce constituie înregistrarea primară a faptului de stare civilă. De altfel, art. 47 (anterior art. 48) reglementează cazurile de înregistrare ulterioară a faptelor de stare civilă care au fost omise de a fi înregistrate primar. Spre exemplu, dacă la momentul declarării nașterii copilul are vârsta de un an împlinit, înregistrarea nașterii se

judecătorească, în baza deciziei Agenției Servicii Publice. Din motive întemeiate termenul de examinare poate fi prelungit până la 2 luni. (3) În lipsa documentelor probatorii despre faptul de stare civilă, Agenția Servicii Publice emite decizia de refuz de înregistrare ulterioară a actului de stare civilă.				soluționează în procedură de înregistrare ulterioară a faptului respectiv.
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	113.	La art. 48, lit. b) urmează a fi revizuită în partea ce ține de termenul de expirare a declarării nașterii sau decesului de <i>un an</i>, deoarece nu este în concordanță cu termenul specificat la art. 23 alin. (1) din proiectul de lege.	Precizare A se vedea argumentele expuse la pct. 112 din sinteză.
Articolul 49. Modificarea actului de stare civilă Modificarea actului de stare civilă de autoritatea este posibilă, dacă nu există litigii între persoanele interesate, în următoarele cazuri: a) în actul de stare civilă se atestă inexactități și/sau abrevieri; b) în actul de stare civilă se atestă rubrici necompletate și/sau lipsa unor date; c) se solicită excluderea datelor despre tată, înscrise la cererea mamei, în lipsa stabilirii paternității asupra copilului;	Ministerul Afacerilor Interne	114.	- la art. 49, conținutul primei fraze, după cuvântul „<i>autoritatea</i>”, se propune a fi completat cu cuvântul „<i>abilitată</i>”, care, posibil a fost omis de către autorul proiectului.	Se acceptă Textul propus se regăsește la art. 48 din proiect.
	Camera Notarială	115.	Completarea art. 49 din proiectdupă cum urmează: „Modificarea actului de stare civilă de autoritatea competentă este posibilă, dacă nu există litigii între persoanele interesate, în următoarele cazuri: [...]”;	Se acceptă parțial Prevederile menționate au fost revizuite, a se vedea art. 48 din proiect.
	Avocatul Poporului	116.	Observăm că art. 49 și 50 din proiect reglementează procedura de modificare a actelor de stare civilă, în special lit. g) din art. 49 ce prevede “se solicită modificarea sexului persoanei” și alin. (1) din art. 50 “cererea însoțită de documentele probatorii”. Atragem atenția ca în redacția art. 49 lit. f) se propune modificarea identității etnice prin simpla declarare. Din acest punct de vedere considerăm că aceeași abordare ar trebui extinsă și la identitatea de gen. Principiul egalității presupune obligația pozitivă a statului de asigurare eficientă a recunoașterii identității de gen și la protecție egală din partea legii fără deosebire. Faptul că persoanele transgen sunt, în general, în imposibilitate de a obține recunoașterea juridică	Nu se acceptă Prevederile art. 48 și 49 (anterior art. 49 și 50) vor acoperi juridic nu doar cazul persoanelor transgender, ci și cel al problemei medicale de „hermafroditism”. Totodată, nu pot fi egale ca valoare datele privind sexul

d) în actul de stare civilă se atestă înscrierea numelui și/sau prenumelui în formă ortografică greșită sau, după caz, în forma arhaică, populară sau hipocoristică; e) se solicită modificarea formei de scriere a numelui de proveniență străină; f) se solicită înscrierea în actul de naștere a apartenenței etnice, declarate pe propria răspundere; g) se solicită modificarea sexului persoanei; h) la înregistrarea actului de stare civilă, au fost neglijate regulile stabilite pentru înregistrarea actelor respective; i) a fost modificat sau anulat actul de stare civilă ori documentul care a constituit temeiul înregistrării respective; j) este necesară înregistrarea unei mențiuni.			a redefinirii genului lor, inclusiv modificarea în registrele și documentele eliberate de stat a sexului sau a pronumelui lor, poate constitui încălcarea dreptului la protecția vieții private și de familie garantate de art. 8 CEDO. Această abordare este în concordanță cu principiile internaționale privind drepturile omului, precum Principiile de la Yogyakarta, care subliniază importanța recunoașterii juridice a identității de gen bazate pe auto-declarare, fără a impune cerințe precum intervenții chirurgicale, tratamente hormonale sau diagnoze psihiatrice. În scopul extinderii protecției drepturilor persoanelor la autoidentificare, propunem următoarea redacție a lit. g) art. 49 : „g) se solicită modificarea sexului persoanei, declarate pe propria răspundere.” Totodată, din punct de vedere al previzibilității și clarității actului normativ, propunem să concretizați prevederile alin. (1) din art. 50 din proiectul de lege. Ținând cont ca Centrul de Informații „GENDERDOC-M” este organizația ce promovează în mod activ drepturile comunității LGBT+, în special transgender, propunem consultarea opiniei acestuia pe marginea amendamentelor propuse.	(datele constatate medical la momentul nașterii copilului (sau ulterior , pentru unele cazuri) cu cele privind identitatea etnică. Un alt aspect ce urmează a fi elucidat, se referă la declarația pe propria răspundere, or, în acest sens menționăm că cel care nu a atins vârsta necesară, nu poate declara pe propria răspundere modificarea sexului.
	Coaliția pentru Incluziune și Nediscriminare	117.	Membrii Coaliției salută inițiativa de elaborare a unui proiect de lege pentru modernizarea procedurilor de perfectare și modificarea a actelor de stare civilă. Proiectul de lege publicat pentru consultări publice ar trebui să ducă la o actualizare și optimizare considerabilă a cadrului legal în primul rând prin extinderea scopului protecției drepturilor persoanelor la autoidentificare. Principiul egalității presupune obligația pozitivă a statului de asigurare eficientă a recunoașterii identității de gen și la protecție egală din partea legii fără deosebire. Faptul că persoanele transgen sunt, în general, în imposibilitatea de a obține recunoașterea juridică a redefinirii genului lor, inclusiv modificarea în registrele și documentele eliberate de stat a sexului sau a pronumelui lor, constituie încălcarea dreptului la protecția vieții private și de familie	Nu se acceptă A se vedea argumentele de la pct. 116 din sinteză. Totodată, menționăm că actualmente ASP confirmă cazuri ale persoanelor transgender, în privința cărora au fost modificate datele, fără ca modificarea să fie condiționată de

		garantate de art.8 CEDO și reprezintă obstacole în exercitarea unui mare număr de al drepturi. <i>Actualmente persoanele transgen sunt în imposibilitate de a solicita modificarea datelor cu referire la "gen" în actele de stare civilă întrucât odată cu intrarea în vigoare la 1 ianuarie 2022 a modificărilor la Clasificarea statistică internațională a bolilor și a problemelor de sănătate adoptate de Organizația Mondială a Sănătății, prin care "transsexualismul" și „tulburarea identității de gen a copiilor”, „incongruența de gen a adolescenței a fost exclusă din lista tulburărilor mintale și de comportament”, stabilirea diagnosticului "transsexualism nuclear" respectiv nu mai este posibilă eliberarea certificatului medical care ar sta la baza solicitării modificării.</i> Prin urmare este imperativ necesară instituirea unei proceduri facilitate și accesibile de modificare a mențiunii de "gen" în actele de stare civilă. Practica CEDO și Recomandările Consiliului Europei impune Republicii Moldova în calitatea sa de țară candidată pentru aderare în Uniunea Europeană, adoptarea unei proceduri care va asigura rectificarea mențiunii de gen, într-o formă transparentă, facilitată fără a o condiționa prin impunerea unor examene medicale, intervenții chirurgicale și eliberarea certificatelor/concluziilor medicale. Integrarea formulării „declarată pe propria răspundere” în legislația privind modificarea sexului în actele de stare civilă este justificată prin referire la standardele europene și la practicile adoptate în alte țări, care recunosc și promovează dreptul la auto-determinare a identității de gen. Acest principiu este susținut de numeroase acte și recomandări internaționale, reflectând un angajament față de protecția drepturilor omului și promovarea egalității și nediscriminării. Sintagma propusă este analogică celei utilizate în proiect pentru realizarea dreptului la auto-identificarea etnică. Atît dreptul la auto-identificare etnică cît și dreptul la auto-determinarea identității de gen sunt protejate de convenții internaționale, și pentru ambele este	realizarea asistenței chirurgicale.
--	--	--	--

			recunoscută ca fiind suficientă declararea pe propria răspundere. Prin urmare, dacă proiectul de lege prevede modificarea identității etnice prin simpla declare, aceeași abordare ar trebui extinsă și la identitatea de gen. Acest principiu este susținut de cadrele juridice internaționale și de practica statelor care promovează respectarea drepturilor și demnității umane, oferind o bază solidă pentru modificarea propusă a legislației naționale. Implementarea acestei modificări va alinia legislația națională la standardele europene și internaționale și va promova drepturile și protecția persoanelor transgender și non-binare în societatea noastră. Principiile de la Yogyakarta (2007), în special Principiul 3, stabilesc că recunoașterea juridică a identității de gen a unei persoane ar trebui să se bazeze exclusiv pe auto-identificare, evidențiind inadecvarea cerințelor abuzive pentru recunoașterea drepturilor persoanelor trans și non-binare. Rezoluția Consiliului Europei Nr. 1728 (2010), articolează necesitatea ca statele membre să adopte proceduri juridice simplificate pentru recunoașterea identității de gen, promovând auto-identificarea ca metodă primară, pentru a respecta integritatea și demnitatea persoanei. Recomandările Comisiei de la Veneția ale Consiliului Europei privind protecția drepturilor persoanelor transgender, care încurajează statele membre să adopte proceduri de recunoaștere legală a genului care sunt rapide, transparente și accesibile, bazate pe auto-determinare. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cum ar fi cazul „Goodwin vs. Regatul Unit” (2002), a confirmat necesitatea recunoașterii legale a identității de gen, accentuând obligația statelor de a proteja drepturile persoanelor trans în cadrul legislației naționale. Precedente din alte țări: • Malta a adoptat în 2015 Legea Identității de Gen, Expresiei	
--	--	--	--	--

		și Caracteristicilor Sexuale, care permite persoanelor să-și schimbe legal genul prin simpla declarație, fără necesitatea unui proces medicalizat. Aceasta lege este considerată una dintre cele mai progresive din lume în ceea ce privește drepturile persoanelor transgender. • Danemarca a fost prima țară din Europa care a recunoscut dreptul la auto-determinare a genului, permițând schimbarea legală a genului fără necesitatea unei intervenții medicale sau a unui diagnostic de disforie de gen, începând cu 2014. • Irlanda a adoptat în 2015 o legislație care permite persoanelor să-și schimbe genul în documentele oficiale pe baza auto-declarării, fără cerințe medicale. Aceste exemple demonstrează cursul european către recunoașterea și protejarea dreptului la identitatea de gen prin mecanisme bazate pe auto- determinare. Adoptarea unei astfel de abordări în legislația privind modificarea sexului în actele de stare civilă ar fi în concordanță cu aceste standarde internaționale și ar reprezenta un angajament puternic față de protejarea drepturilor omului și promovarea egalității și a nediscriminării. Aceasta ar asigura respectul față de autonomia personală și identitatea de gen a indivizilor, contribuind la reducerea stigmatului și a barierelor cu care se confruntă persoanele transgender în accesul la drepturi și servicii. Dreptul la autoidentificare este un drept personal ce ține de viața privată a persoanei și nicidecum nu implică un interes public unde statul ar putea veni cu limitări și restricții de procedură, prin urmare simpla manifestare de voință a persoanei trebuie să fie suficientă pentru autoritatea statului de a efectua rectificarea mențiunii de gen. Se propune următoarea redacția lit.g) art.49: <i>g)se solicită modificarea sexului persoanei, declarate pe propria răspundere;</i> Modificarea propusă la punctul g) pentru a include formularea „declarate pe propria răspundere” în cadrul proiectului de lege privind modificarea actelor de stare civilă reflectă un pas important	
--	--	---	--

			către recunoașterea și respectarea dreptului la auto-identificare în ceea ce privește identitatea de gen. Această abordare este în concordanță cu principiile internaționale privind drepturile omului, precum Principiile de la Yogyakarta, care subliniază importanța recunoașterii juridice a identității de gen bazate pe auto-declarare, fără a impune cerințe precum intervenții chirurgicale, tratamente hormonale sau diagnoze psihiatrice. Introducerea posibilității ca persoanele să-și declare genul pe propria răspundere pentru modificarea documentelor oficiale poate contribui semnificativ la reducerea barierelor și a discriminării cu care se confruntă persoanele transgender și non-binare. Permite persoanelor respective să aibă documente de identitate care reflectă mai exact identitatea lor de gen, ceea ce este esențial pentru exercitarea drepturilor lor fundamentale, inclusiv accesul la educație, ocuparea forței de muncă, asistența medicală și participarea la viața socială fără discriminare.	
Articolul 52. Competențele și procedura de anulare și recunoaștere a nulității actelor și documentelor de stare civilă (1) Anularea și recunoașterea nulității actelor și documentelor de stare civilă sau a unor înregistrări din acestea, se soluționează în termen de o lună, în baza cererii persoanei, însoțită de documente probatorii, sau din oficiu, în baza deciziei Agenției Servicii Publice cu notificarea persoanei vizate. Din motive întemeiate	Agenția Servicii Publice	118.	La art. 52, se completează la final cu următorul text: „, , cu excepția cazurilor în care titularii actelor de stare civilă sunt decedați, situații în care competența de recunoaștere a nulității actului de stare civilă se efectuează de către Agenția Servicii Publice conform unei proceduri speciale, stabilită prin acte normative.	<i>Nu se acceptă</i> Excepția propusă ar putea afecta stabilitatea araporturilor juridice. Considerăm necesar de a menține practica actuală, când soluția finală în situațiile propuse în aviz de ia de către o instanță de judecată. Or, actul administrativ al Agenției Servicii Publice nu poate fi substituit o hotărâre judecătorească, care se bucură de autoritatea lucrului judecat.

termenul de examinare poate fi prelungit până la 2 luni. (2) Anularea și recunoașterea nulității actelor de stare civilă în cazurile prevăzute la art. 51 lit. a) – f) țin de competența Agenției Servicii Publice, iar în cazurile prevăzute la art. 51 lit. g) și h) se efectuează în temeiul hotărârii instanței judecătorești. (3) Procedura judiciară de anulare sau de recunoaștere a nulității actului de stare civilă sau a documentului de stare civilă poate fi inițiată de persoanele îndreptățite și Agenția Servicii Publice. (4) Anularea actului sau a documentului de stare civilă, precum și respingerea ca neîntemeiată a cererii persoanei privind anularea sau recunoașterea nulității actului de stare civilă se face prin decizie motivată, în scris și poate fi contestată în instanța judecătorească.				
Articolul 53. Intrarea	Agentia	119.	La art. 53 alin. (1), textul „1 iulie 2024” se substituie cu textul	<i>Se acceptă parțial</i>

în vigoare (1) Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 iulie 2024. (2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă se abrogă.	Servicii Publice		„01 octombrie 2024”.	Textul revizuit se regăsește la art. 52 alin. (1) din proiect.
Articolul 54. Dispoziții finale (1) Până la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul: a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege; b) va elabora cadrul normativ necesar pentru punerea în aplicare a prezentei legi; (2) Registrele de stare civilă, întocmite pe suport de hârtie, se păstrează la subdiviziunea desemnată prin actul administrativ al Agenției Servicii Publice, timp de 100 de ani, până la transmiterea acestora către Agenției Naționale a Arhivelor pentru păstrare permanentă.	Agencia Servicii Publice	120.	La art. 54 alin. (2) excluderea cuvântului „cătref”, înscris eronat.	<i>Se acceptă</i>
	Camera Notarială	121.	Referitor la prevederile art. 54 alin. (4) din proiect, considerăm oportună păstrarea operațiunii de eliberare a certificatelor de naștere/deces/căsătorie, avizelor sau a extraselor, în format material (pe hârtie) odată cu înregistrarea actului de stare civilă sau a modificărilor în acesta, ținând cont de situația politică, socio-economică din țară și posibilitățile cetățenilor la zi. Un aspect de importanță, care necesită atenție sunt prevederile art. 54 alin. (4) din proiect, care statuează că extrasul electronic de pe actul de stare civilă confirmă că conținutul din actul electronic este identic cu cel imprimat, însă apare întrebarea dacă un astfel de act poate fi considerat sau nu drept original. Această întrebare poate apărea în cazul necesității prezentării originalelor actelor la anumite instituții, atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și, în special, în afara hotarelor acesteia, respectiv poate genera situații incerte și probleme cetățenilor vizați. Prin urmare, considerăm oportună păstrarea operațiunii de eliberare a certificatelor de naștere/deces/căsătorie, avizelor sau a extraselor, în format material (pe hârtie) odată cu înregistrarea actului de stare civilă sau a modificărilor în acesta, ținând cont de situația politică, socio-economică din țară și posibilitățile cetățenilor la zi. Constatăm că autorul proiectului elimină termenele, procedura	<i>Nu se acceptă</i> Scopul prevăzut de proiect este de a moderniza serviciile publice, și anume prin emiterea extraselor de stare civilă în format electronic.Or, domeniul digitalizării în instituțiile publice este unul prioritar pentru actualul Guvern. Specificăm că pe suport de hârtie se emit extrase din registru (reproduceri) în conformitate cu art. 29 din Legea nr.71/2007 cu privire la registre. Totodată, menționăm că obiecția cu privire „termenele,

(3) Prestarea serviciilor de stare civilă se raportează la faptele și evenimentele produse în intervalul de timp, stabilit drept perioadă legală de păstrare provizorie a registrelor de stare civilă în cadrul subdiviziunilor Agenției Servicii Publice. (4) La solicitarea persoanei extrasul electronic de pe actul de stare civilă se imprimă, aplicându-se semnătura olografă și ștampila autorității abilitate prin care se confirmă faptul că conținutul imprimat este identic cu cel din actul electronic.			detaaliată de depunere/soluționare a cererii de către organele competente, fapte care considerăm că necesită a fi reflectate pentru excluderea oricăror echivoci. În acest fel, observăm că lipsește și conținutul actului/certificatului/extrasului (de pe act/certificat) de naștere/deces/căsătorie ș.a., care nu este elucidat cu certitudine nici în Conceptul Sistemului Informațional „Acte de stare civilă” aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 958/2022, or este necesar de a cunoaște elementele obligatorii ce urmează a fi reflectate în actul de stare civilă. În contextul celor expuse, reiterăm despre neajunsurile sistemelor informaționale de stat existente în prezent, care sunt insuficiente, eronate, incomplete și neactualizate. Astfel, prezența persoanei sau acțiunile de operare cu actele în format material, oferă posibilitate registratorului de a identifica, rectifica și modifica instant omisiunile și erorile depistate. Totodată, considerăm necesară securizarea maximă a datelor privind actele de stare civilă și executarea operațiunilor necesare în vederea asigurării păstrării independente a informației pe teritoriul Republicii Moldova. De asemenea, observăm că transmiterea cererii de înregistrare a căsătoriei, va putea fi expediată în format electronic, prin intermediul portalului unic al serviciilor publice. În acset sens, considerăm oportună întreprinderea tuturor măsurilor necesare în vederea oferirii posibilităților tehnice de recepționare a cererilor în cauză și notarilor.	procedura detaaliată de depunere/soluționare a cererii de către organele competente,conținutul actului”nu poate fi reținută. Or, termenele, modalitatea și condițiile urmează a fi reglementate în regulamentul de prestare a serviciilor de stare civilă. Mai mult ca atât, aspectele invocate au fost agreate de comun acord în cadrul ședințelor Grupului de lucru, creat în anul 2023, in cadrul cărora au participat și reprezentanții Camerei notariale.
Articolul 55. Dispoziții tranzitorii (1) Autoritățile abilitate să înregistreze acte de stare civilă vor începe utilizarea Sistemului informațional „Acte de stare civilă” pe măsura	Camera Notarială	122.	Ce ține de prevederile art. 55 alin. (1) din proiect, menționăm că art. 48 din Legea nr. 100/2017 statuează următoarele: „Alin. (2) Dispozițiile tranzitorii trebuie să asigure, pe o perioadă determinată, corelarea noilor reglementări cu cele ale actelor normative preexistente, menținerea temporară a unor situațiijuridice născute în temeiul vechilor reglementări și, după caz, să asigure modificarea altor acte normative. Alin. (3) În dispozițiile tranzitorii se indică, după caz, perioada	<i>Se acceptă parțial</i> Art. 54 din proiectul (fostul art. 55) a fost completat cu un alineat nou, ce stabilește obligația pentru ASP și AGE de a crea condițiile tehnice

dezvoltării și adaptării acestuia, precum și creării condițiilor tehnice necesare. (2) Până la punerea în funcțiune a Sistemului Informațional „Acte de stare civilă” de către Agenția Servicii Publice și alte autorități abilitate: a) înregistrarea actelor de stare civilă se va efectua în mod electronic, cu utilizarea sistemelor informaționale folosite până la intrarea în vigoare a prezentei legi, cu imprimarea unui singur formular a actului de stare civilă respectiv pe suport de hârtie care se semnează olograf de persoane responsabile, cu aplicarea ștampilei autorității emitente.; b) la înregistrarea faptului sau evenimentului de stare civilă de către autoritățile administrației publice locale, misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova, actul de stare civilă se întocmește pe suport de hârtie, într-un		de tranziție necesară implementării dispozițiilor actului normativ și perioada necesară pentru aducerea legislației în conformitate cu noile norme juridice.” Astfel Camera Notarială consideră necesară instituirea unor termeni clari și exacti pentru implementarea Sistemului Informațional „Acte de stare civilă” sau modificarea termenului de intrare în vigoare a proiectului de lege propus, prezentându-se în paralel proiectele de acte normative ce vor suplini reglementările actului normativ primar, precum și crearea condițiilor tehnice necesare pentru punerea în aplicare a noului cadru legal. Ignorarea acestor aspecte poate genera multiple neclarități în procesul de aplicare a noului cadru legal. Ținând cont de faptul că prevederile art. 38 din proiect reprezintă o normă ce urmează a fi aplicată tuturor autorităților abilitate în sensul executării normelor legale de referință, respectiv regulile de înregistrare a căsătoriei/divorțului necesită a fi similare pentru toate autoritățile abilitate în acest sens. Marcăm că din conținutul proiectului prezentat nu sunt clare unele aspecte și modalitatea de realizare a anumitor acțiuni ce țin de obligațiile persoanelor responsabile din cadrul instituțiilor medico-sanitare care constată/înregistrează date privind faptul nașterii/decesului (ca ex.: art. 27, art. 46 din proiect). Astfel, apare întrebarea dacă instituțiile medico-sanitare la fel vor avea acces la sistemele informaționale create în sensul înregistrării actelor de stare civilă, în vederea notificării despre faptul nașterii/decesului, or aceasta se va realiza în alt mod. Subsidiar, reieșind din prevederile art. 27 alin. (3) din proiect nu este clar față de cine conducătorul instituției medico-sanitare are obligația de notificare în termenul indicat. 123. Se propune, reformularea art. 55 alin. (2) lit. g) din proiect, după cum urmează: „Până la punerea în funcțiune a Sistemului Informațional „Acte de stare civilă”, în termen de 3 zile de la data emiterii încheierii de desfacere a căsătoriei prin acordul soților, notarul transmite Agenției Servicii Publice, un original al încheierii și originalul certificatului de căsătorie, împreună cu dovada achitării	necesare pentru utilizarea Sistemului Informațional „Acte de stare civilă”. Se acceptă Propunerea menționată în aviz, se regăsește la art. 54 alin.(5) din proiect.
---	--	--	--

singur exemplar, în baza căruia, ulterior se întocmește formularul electronic al actului de stare civilă respectiv. c) modificarea actelor de stare civilă și înscrierea mențiunilor pe acestea se va face pe formularele electronice ale acestora; d) în baza înscrierii faptelor și evenimentelor de stare civilă produse în alt stat, se vor emite extrase de pe acte de stare civilă. e) autoritatea publică locală vor transmite săptămânal, subdiviziunii teritoriale a Agenției Servicii Publice, în a cărei rază teritorială activează, actele de stare civilă și documentele care au servit drept temei pentru înregistrarea acestora; f) misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova vor transmite, lunar, subdiviziunii competente a Agenției Servicii Publice, actele de stare civilă și			taxei de stat pentru înregistrarea actelor de stare civilă, pentru efectuarea înregistrării divorțului.”	
	Ministerul Afacerilor Interne	124.	La art. 55, alin. (2), lit. e) , cuvintele „ <i>autoritatea publică locală</i> ” se propune a fi redactate la forma gramaticală corespunzătoare contextului.	<i>Se acceptă</i> În procesul de avizare, proiectul a fost definitivat și din punct de vedere gramatical.
	Agencia Servicii Publice	125.	La art. 55 alin.(2): 18.1 lit. a), după cuvintele „înregistrarea actelor de stare civilă” completarea cu cuvintele “de către Agenția Servicii Publice”;	<i>Se acceptă</i> Textul a fost redactat.
		126.	18.2 lit. b) după cuvintele „Republicii Moldova” completarea cu textul “în condițiile prezentei legi”;	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 54 alin. (2) lit. b) din proiect.
		127.	18.3 lit. g) completarea la final cu textul cu următorul cuprins: „În cazul desfacerii căsătoriei la notar, aceasta încetează la data emiterii încheierii de divorț.” Încheierea de divorț se expediază Agenției Servicii Publice pentru înregistrarea divorțului.” Completarea este necesară pe motivul necesității determinării exacte a datei divorțului și excluderii divergențelor în acest sens între redacția actuală și cea nouă a art. 39 din Codul familiei referitoare la data desfacerii căsătoriei, precum și referitoare la prevederi contradictorii din legea privind procedura notarială referitoare la valoarea încheierii.”;	<i>Se acceptă parțial</i> La redactarea acestei prevederi -a ținut cont și de propunerea Camerei Notariale, de la p. 123 din sinteză.
		128.	18.4 lit. h) de expus în următoarea redacție: „h) Agenția Servicii Publice asigură furnizarea datelor referitoare la înregistrarea de stat a actelor de stare civilă, instanțelor judecătorești, procuraturilor din sistemul Procuraturii, organelor de urmărire penală, autorităților tutelare teritoriale, notarilor, administratorilor autorizați, executorilor judecătorești și altor autorități publice care au acces la informațiile de stare civilă, în temeiul legii, în scopul exercitării atribuțiilor lor legale, precum și la cererea organelor de stare civilă din străinătate potrivit obligațiilor ce reies din acordurile internaționale la care Republica Moldova	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 54 din proiect.

documentele care au servit drept temei pentru înregistrarea acestora. g)desfacerea căsătoriei de către notar se va realiza conform procedurii existente până la data intrării în vigoare a prezentei legi. h)la solicitarea instanțelor judecătorești, procuraturii, organelor de urmărire penală, autorităților tutelare, notarilor, administratorilor autorizați, executorilor judecătorești și altor autorități publice care, în temeiul legii pot solicita acces la informația privind starea civilă a persoanei, se vor elibera extrase de pe actul de stare civilă respectiv, care se semnează olograf de persoane responsabile, cu aplicarea ștampilei autorității emitente. (3)Procedurile de înregistrare a actelor de stare civilă inițiate până la intrarea în vigoare a prezentei legi vor fi finalizate conform legislației în vigoare la data			este parte sau pe bază de reciprocitate”;	
	129.		18.5 alineatul 2 se completează cu literele i)-j) cu următorul conținut: „i) În cazul solicitării prestării serviciilor de stare civilă de către persoanele aflate în străinătate, misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova peste hotare asigură recepționarea cererii, constituind segmentul de prima linie (front-office) de prestare a serviciilor publice. Dosarul administrativ constituit din cerere și materialele aferente examinării acesteia, se expediază Agenției Servicii Publice. Termenul de prestare a serviciului de stare civilă curge de la data recepționării cererii de către Agenția Servicii Publice”; „j) Până la emiterea documentelor de stare civilă semnate electronic, acestea se semnează olograf de persoane responsabile, cu aplicarea ștampilei autorității emitente.”	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 54 alin. (2) lit. i)-j) din proiect.
	130.		18.6 Completarea articolului cu un nou alineat care să reglementeze competențele, responsabilitățileautorităților abilitate cu prerogative limitate de înregistrare a actelor de stare civilă, în perioada tranzitorie de implementare graduală a sistemului informațional „Acte de stare civilă”, după cum urmează: Până la implementarea Sistemului informațional „Acte de stare civilă” de către autoritățileadministrațiilor publice locale, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova în străinătate și notari, se aplică următoarele reguli la prestarea serviciilor de stare civilă: a) La înregistrarea faptului sau evenimentului de stare civilă autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și misiunile diplomatice și/sau oficiilor consulare ale Republicii Moldova peste hotare, asigură recepționarea cererii din partea persoanei fizice îndreptățite să solicite prestarea serviciului, constituind segmentul de prima linie (front-office) de prestare a serviciilor publice. Dosarul administrativ constituit din cerere și materialele aferente examinării acesteia, se expediază Agenției Servicii Publice. Termenul de prestare a serviciului de stare civilă curge de la data	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 54 alin. (4) din proiect.

inițierii acestora.			recepționării cererii de către Agenția Servicii Publice; b) Agenția Servicii Publice asigură înregistrarea faptului sau evenimentului de stare civilă, prin intermediul Sistemului informațional „Acte de stare civilă” și asigură emiterea documentului de stare civilă semnat electronic. c) În cazul cererilor de înregistrare a căsătoriilor, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și misiunile diplomatice și/sau oficiilor consulare ale Republicii Moldova peste hotare, se delegă cu competențe de înregistrare solemnă a căsătoriilor. Declarația semnată olograf de către soțiși autenticată cu semnătură electronică de către persoane abilitate să înregistreze căsătoria, se transmite Agenției Servicii Publice pentru înregistrarea căsătoriei. d) Desfacerea căsătoriei la notar se realizează în conformitate cu prevederile Legii cu privire la procedurile notariale. În cazul desfacerii căsătoriei la notar, aceasta încetează la data emiterii încheierii de divorț. Încheierea de divorț se expediază Agenției Servicii Publice pentru înregistrarea divorțului.	
Obiecțiile, propunerile și recomandările prezentate în procesul de avizare repetată				
I. Obiecții și propuneri de ordin general				
----	Camera Notarială	131.	Prin Legea nr. 49/2024, privind modificarea unor acte normative, au fost operate modificări la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Astfel, cuvintele „Nota Informativă” la orice formă gramaticală se substituie cu cuvintele „Nota de fundamentare”, prevedere intrată în vigoare la data de 05 iulie 2024, după cum urmează din conținutul prevederilor art. 27¹ alin. (5): „În cazul proiectelor actelor normative care constituie inițiativă legislativă a Președintelui Republicii Moldova, a deputaților în Parlament, a Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, precum și în cazul proiectelor actelor normative elaborate de autoritățile administrației publice locale, nota de fundamentare conține informații privind efectele soluțiilor propuse asupra societății, economiei și bugetului public național sau, după caz, bugetului public local.”.	Precizare Conform indicației Cancelariei de Stat nr. 18-78-7372 din 04.07.24 cu referire la modalitatea de aplicare a modificărilor la Legea nr. 100/2017, operate prin Legea nr. 49/2024, proiectele anunțate/transmise în avizare conform procedurilor de legiferare aplicate până

			Prin urmare, atragem atenția asupra revizuirii formei gramaticale în denumirea documentului pentru ca acesta să corespundă exigențelor actuale. În contextual expus, Camera Notarială propune revizuirea textului proiectului legii cu respectarea regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație, care să corespundă nemijlocit cerințelor stabilite.	la data de 5 iulie 2024 vor fi promovate și prezentate spre examinare Guvernului în conformitate cu respectivele proceduri, dar nu mai târziu de 31 ianuarie 2025. Menționăm că, proiectul de lege a fost înregistrat în ședința secretarilor generali în data de 18 martie 2024, respectiv Nota informativă a acestuia va avea structura care era în vigoare până la data de 05 iulie 2024.
----	Centrul Național Anticorupției	132.	Considerăm că nota de fundamentare conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ, însă menționăm că aceasta urmează a fi revizuită prin prisma cerințelor prevederilor Legii nr.100/2017 (ajustate prin Legea nr. 49 din 21 martie 2024).	<i>Nu se acceptă</i> A se vedea argumentele expuse la pct. 131 din sinteză.
----	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	133.	Pe tot parcursul textului proiectului de lege cuvântul „minor” în orice formă gramaticală se va substitui cu cuvântul „copil” la forma gramaticală corespunzătoare, luând în considerație prevederile Convenției cu privire la drepturile copilului (Art. I), Codul Familiei (art. 51 alin. (1) și alte acte normative naționale și internaționale, care reglementează semnificația cuvântului <i>copil</i>. Se va ține cont că noțiunea de <i>minor</i> nu este reglementată.	<i>Se acceptă parțial</i> În cuprinsul textului a fost uniformizată terminologia. Referitor la noțiunea de „minor” precizăm că aceasta este pe larg utilizată și cunoscută atât în domeniul civil (a se vedea art. 26-29 Cod Civil și art. 58 CPC),

				cât și în cel penal (a se vedea art. 6 pct. 47 din CPP).
----	Oficiul Avocatului Poporului	134.	Totodată, reiterăm propunerea pentru a include în Codul Familiei și Legea privind actele de stare civilă, norme juridice care să reglementeze procedura ascultării opiniei copilului la desfacerea căsătoriei la notar sau organul de stare civilă. Reieșind din cele expuse, susținem promovarea proiectelor de acte normative cu luarea în considerare a recomandărilor Avocatului Poporului.	<i>Nu se acceptă</i> Propunerea excede obiectul de reglementare a prezentului proiect. Totodată, precizăm că propunerea a fost inclusă în proiectul ce vizează modificarea cadrului normativ conex (nr. unic 210/MJ/2024)
----	Congresul Autorităților Locale din Moldova	135.	În urma analizei proiectului de lege, CALM a remarcat importanța eficientizării serviciilor publice și digitalizării acestora, în speță a serviciilor de înregistrare a faptelor și evenimentelor de stare civilă. În vederea prestării eficiente a serviciilor de înregistrare a faptelor și evenimentelor de stare civilă de către autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi este necesară asigurarea accesului la baza de date a Agenției Servicii Publice. Necesitatea accesului autorităților administrației publice locale de nivelul întâi la baza de date a Agenției Servicii Publice a fost evidențiată de către CALM de nenumărate ori, inclusiv și în legătură cu alte domenii de activitate ale APL I, însă <i>de facto</i> un astfel de acces este limitat. Cauza unei astfel de limitări este lipsa unei reglementări exprese, care să nu lase loc de interpretare. Un alt aspect care necesită o abordare/reglementare flexibilă se referă la termenul de înregistrare a căsătoriei care este de cel puțin o lună. Nu este clar raționamentul acestei restricții. De ce să aștepte persoanele care au decis să-și unească destinele prin legalizarea acestui fapt, persoanele care vin de peste hotare pentru o perioadă	<i>Nu se acceptă</i> Asigurarea unui acces larg la baza de date a Agenției Servicii Publice poate ridica probleme de confidențialitate și securitate a datelor personale. Este esențial să se protejeze informațiile sensibile ale cetățenilor, iar extinderea accesului ar putea crește riscul de utilizare abuzivă sau scurgeri de informații, fapt limitat prin lege. Cu referire la termenul de înregistrare

			scurtă de timp (iar pentru urgentare urmează să achitate taxe mai mari); persoanele care nu intenționează să organizeze ceremonii/nunți ce necesită mai mult timp pentru pregătire; persoanele care nu sunt la prima căsătorie? De asemenea, este importantă colaborarea eficientă între autoritățile administrației publice locale de nivelul 1 și Agenția Servicii Publice, în vederea prestării unor servicii publice de calitate, fără limitări și impedimente birocratice.	a căsătoriei, menționăm că acesta poate fi redus ca fiind considerat un serviciu de urgentare, prestarea căruia se va efectua conform nomenclatorului prețurilor/tarifelor pentru aceste servicii, care va fi aprobat de Guvern. Totodată, procedura detaliată de înregistrare a faptelor și evenimentelor de stare civilă, termenele acestora vor fi reglementate detaliat în actul normative stabilit de Guvern.
II. Obiecții și propuneri la articolele/punctele din proiect				
Articolul 1. Obiectul de reglementare Prezenta lege reglementează: a) autoritățile abilitate să înregistreze acte de stare civilă; b) modul de înregistrare de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă, de eliberare a documentelor de stare civilă,; c) modul de	 Agenția Servicii Publice	136.	La art. 1 considerăm necesară plasarea separată a segmentului de activitate eliberarea documentelor de stare civilă și repoziționarea aspectului de păstrare a actelor de stare civilă, astfel încât termenele de păstrare să se refere la toate actele înregistrate, nu doar cele modificate și reconstituite. În acest context, propunem redacția următoare a articolului 1: „Prezenta lege reglementează: a) autoritățile abilitate să înregistreze acte de stare civilă; b) modul de înregistrare de stat a faptelor și evenimentelor de stare civilă, precum și termenele de păstrare a actelor de stare civilă; c) modul de modificare a actelor de stare civilă; d) competența și condițiile de anulare și recunoaștere a nulității actelor de stare civilă;	<i>Se acceptată parțial</i> Pentru a evita anumite confuzii și neclarități, art. 1 pct. c) a fost modificat cu specificarea expresă că termenul de păstrare înglobează toate actele de stare civilă. Totodată, menționăm că actuala redacție a art. 1 este expusă într-o consecutivitate logică și

modificare și reconstituire a actelor de stare civilă, precum și termenele de păstrare a acestora; d) competența și procedura de anulare și recunoaștere a nulității actelor de stare civilă.			e) modul de eliberare a documentelor de stare civilă.”	clară. Mai mult ca atât, modificările propuse nu schimbă efectele juridice ale acestui articol.
Articolul 3. Actele de stare civilă (1) Actele de stare civilă reprezintă înregistrările de stat prin care se confirmă producerea faptelor și evenimentelor ce influențează apariția, modificarea sau încetarea drepturilor și obligațiilor persoanelor fizice, prin care se caracterizează statutul juridic al acestora. (2) Faptele și evenimentele oficializate conform ritualurilor religioase până la instituirea sau reconstituirea autorităților abilitate, care au fost înregistrate conform legii în vigoare la data apariției acestora sunt recunoscute valabile, fără a se cere să fie înregistrate de către autoritățile abilitate. (3) Produc efecte	Agenția Servicii Publice	137.	La art. 3 alin. (3) după cuvintele „autoritățile abilitate” de completat cu cuvintele „ale Republicii Moldova”, în scopul excluderii eventualelor interpretări, privind autoritatea statului care a înregistrat faptele și evenimentele de stare civilă, precum și pentru spor de precizie la aplicarea art. 17 alin. (1) și (2) din proiect.	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la articolul 3 alin. (2) din proiect.
	Curtea Supremă de Justiție	138.	Art. 3 – „<i>Actele de stare civilă reprezintă înregistrările de stat, prin care se confirmă producerea faptelor și evenimentelor ce influențează apariția, modificarea sau încetarea drepturilor și obligațiilor persoanelor fizice, prin care se caracterizează statutul juridic al acestora</i>”. Cu referire la noul sens al noțiunii de „acte de stare civilă” prevăzut de proiectul de lege, Curtea reține că starea civilă reprezintă un ansamblu de elemente prin care se individualizează o persoană fizică ca subiect de drepturi și obligații și i se stabilește poziția sa juridică față de familie și societate. Pentru ca o persoană fizică să aibă o stare civilă, trebuie să se producă unele împrejurări – acte și fapte juridice – care să transforme posibilitatea abstractă prevăzută de lege, într-o realitate concretă. În opinia Curții, actele de stare civilă reprezintă înscrisuri autentice întocmite, în condițiile prevăzute de lege, de către funcționarii autorității abilitate, în scopul dovedirii actelor juridice și faptelor juridice de stare civilă ale persoanelor fizice. Este de remarcat că sintagma „acte de stare civilă” trebuie privită și analizată din două puncte de vedere: ca manifestări ori acorduri de voințe făcute cu intenția de a genera, modifica sau stinge diverse efecte juridice în planul stării civile și ca înscrisuri cu ajutorul cărora sunt dovedite actele juridice sau faptele juridice de stare	<i>Precizare</i> Referitor la utilizarea expresiei „fapte și evenimente de stare civilă”, precizăm că aceasta derive din art. 9 alin. (2) lit. h) din Codul civil, care prevede că „[d]repturile și obligațiile civile apar: [...] h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice și juridice și a unor evenimente de care legea leagă apariția unor efecte juridice în materie civilă”. La categoria de fapte se includ acțiuni voluntare ale persoanei (de ex. Încheierea unei

juridice numai faptele și evenimentele care au fost supuse înregistrării de stat de către autoritățile abilitate să înregistreze acte de stare civilă (în continuare – autorități abilitate). (4) Faptele și evenimentele înregistrate în alte state se recunosc și produc efecte juridice pe teritoriul Republicii Moldova în condițiile prezentei legi.			civilă. Astfel, nu poate fi susținută propunerea autorului că prin noțiunea de acte de stare civilă se înțelege doar înregistrarea propriu-zisă a faptelor și evenimentelor de stare civilă din viața unei persoane fizice, or înregistrările sunt operații materiale care constau în consemnarea în scris a producerii sau existenței faptelor sau a încheierii actelor din care rezultă starea civilă a unei persoane, consemnare făcută de organele de stat competente și cu respectarea procedurii. La același capitol este de menționat că noțiunea de „acte de stare civilă” propusă de autor drept înregistrări de stat se contrazice cu art. 7 din proiectul Legii, care indică că dovada înregistrării faptelor și evenimentelor de stare civilă se face cu acte de stare civilă. Apare întrebarea firească: care acte de stare civilă, dacă autorul susține că acestea reprezintă înregistrarea propriu-zisă a faptelor și evenimentelor de stare civilă ?	căsătorii), iar la evenimente de stare civilă se includ acțiuni ce nu depend de voința persoanei (de ex. decesul). În sensul art. 3 din proiectul legii, „<i>actele de stare civilă</i>” sunt înregistrările de stat în care „sunt fixate” faptele și evenimentele de stare civilă care dau naștere la anumite raporturi juridice (ex: naștere, căsătorie, paternitate, etc.). Precizăm că tehnica legislativă permite ca, în contextual unor acte normative ce vizează un domeniu, unele noțiuni să fie „limitate” la un anumit sens, expres prevăzut în text. Noțiunile respective pot fi reflectate fie într-un articol dedicat anume noțiunilor, fie în mai multe articole care sunt potrivite pentru a defini anumiți termeni utilizați în text. Acest fapt permite evitarea pentru
---	--	--	--	---

				viitor a interpretărilor eronate. Referitor la utilizarea expresiei „se face cu acte...de stare civilă” subliniem că din art. 3 rezultă clar că actul de stare civilă este o „înregistrare de stat”, cu alte cuvinte „o înscriere oficială în Registrul de stat corsepunzător”. Subliniem că în art. 7 se reglementează mijloacele de confirmare a faptului înregistrării de stat, care nu pot fi altele decât documentele de stare civilă și înregistrările oficiale propriu-zise din Registrul, ultimile fiind denumite „acte de stare civilă”. În aceeași ordine de idei, dovada înregistrării actelor de stare civilă se face și prin eliberarea documentelor de stare civilă, cum ar fi extrasele de pe actele de stare civilă, emise de
--	--	--	--	---

				autoritățile competente. Subliniem că aceste extrase vor lua locul actualelor certificate de stare civilă și vor atesta înregistrarea unui anumit eveniment/fapt de stare civilă în registrele de stare civilă.
Articolul 6. Documentele de stare civilă (2) În baza actelor de stare civilă se emit extrase de pe acte de stare civilă. (2) Extrasele de pe acte de stare civilă se emit în formă electronică. Documentul de stare civilă conține un identificator electronic sub formă de cod digital, pentru verificarea autenticității și validității acestuia. (3) În vederea confirmării stării civile a persoanei, în baza actelor de stare civilă se emite certificatul privind starea civilă. (4) În vederea confirmării capacității de înregistrare a unei căsătorii în alt stat, în baza actelor de	Agenția de Guvernare Electronică	139.	Articolul 6 alineatul (3) din proiectul de lege necesită excludere sau revizuire pentru a preveni interpretarea și aplicarea sa arbitrară. Alineatele (1) și (2) ale aceluiași articol stabilesc clar că starea civilă a persoanelor se confirmă prin extrase de pe actele de stare civilă, emise în format electronic. În acest context, introducerea unui nou tip de document - certificatul de stare civilă - pare redundantă și nejustificată. Analiza sintezei rezultate din procesul de avizare nu conține argumente în favoarea acestei modificări. Prin urmare, se consideră oportună reconsiderarea necesității alineatului (3) pentru a asigura coerența și eficiența cadrului legal privind documentele de stare civilă.	<i>Nu se acceptă</i> Fiecare din extrasele de stare civilă conține informație doar despre unul din faptele/evenimentele de stare civilă, menționate la art. 4 alin. (4) din proiect. „Certificatul privind starea civilă” poate conține informația despre mai multe fapte /evenimente de stare civilă care se referă la o anumită persoană. De exemplu, informația despre toate căsătoriile și divorțurile unei persoane, sau confirmarea faptului că persoana respectivă nu este căsătorită la moment.

stare civilă persoanei i se emite certificatul de capacitate matrimonială. (5) Condițiile de eliberare a documentelor de stare civilă, precum și modelele documentelor de stare civilă se aprobă de Guvern.				Precizăm că alin. (1) din acest articol a fost completat.
Articolul 10. Misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova (1) Misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova asigură: a) înregistrarea primară a nașterii și a decesului cetățenilor Republicii Moldova produse în Republica Moldova, în baza certificatului medical constatator al nașterii sau, după caz, al decesului, emise de instituțiile medico-sanitare din Republica Moldova sau, după caz, din statele de acreditare; b) înregistrarea căsătoriei și a divorțului în baza acordului comun al soților, în cazul în care cel puțin unul dintre soți este	Agenția Servicii Publice	140.	La art. 10 se solicită excluderea textului de la finalul alineatului (1), deoarece contravine conceptului nou de înregistrare a actelor de stare civilă. În acest context, este relevant de menționat că toate faptele produse în străinătate (nașterile și decesele) și evenimentele înregistrate de autoritățile străine, în condițiile recunoașterii acestora se supun înscrierii. Astfel, conceptual, legea privind actele de stare civilă prevede proceduri de înregistrare a faptelor și evenimentelor produse pe teritoriul Republicii Moldova: înregistrarea primară, ulterioară, prin reconstituire sau certificarea faptelor produse pe teritoriul din stânga Nistrului și mun. Bender. Iar faptele și evenimentele produse sau care au fost înregistrate în străinătate de autoritățile competente locale se supun înregistrării de stat prin înscriere. Luând în considerare practica și normele străine privind necesitatea asigurării înregistrării nașterii tuturor nou-născuților și deceselor constatate, înregistrarea primară este asigurată de autoritățile locale. Modificările conceptuale sunt determinate de necesitatea excluderii cazurilor de dublare a înregistrării unuia și aceluiași fapt/eveniment utilizând incorect procedurile legale prestabilite. Înregistrarea primară a nașterilor și deceselor, atribuită în competența MDOC se referă exclusiv la cazurile în care, anterior, cetățenilor Republicii Moldova le-au fost deja eliberate certificate medicale constatatoare de naștere/deces pe hârtie. În astfel de cazuri, persoanele care nu au declarat în termenul legal faptul	Se acceptă. Art. 10 alin. (1) a fost modificat.

cetățean al Republicii Moldova. (2) Cetățenii Republicii Moldova care locuiesc sau se află temporar în afara teritoriului țării pot depune cereri pentru prestarea altor servicii de stare civilă, care cad sub incidența prezentei legi.			respectiv organului de stare civilă și sunt posesori ai certificatelor constatatoare medicale emise pe hârtie, se pot adresa la MDOC pentru a fi înregistrat faptul nașterii/decesului produse pe teritoriul Republicii Moldova.	
	Ministerul Afacerilor Externe	141.	Art. 10, alin. (1), lit. a) din proiect se propune a fi modificat după cum urmează: „înregistrarea primară a nașterii și a decesului cetățenilor Republicii Moldova se efectuează pe baza certificatului medical constatator al nașterii sau al decesului, emis de instituțiile medico-sanitare ale statelor de acreditare”, deoarece (i) menirea MDOC este protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare și (ii) înregistrările primare a nașterilor și a deceselor cetățenilor Republicii Moldova efectuate de către MDOC ale Republicii Moldova sunt pentru cetățenii moldoveni aflați în afara țării. Cât privește înregistrarea primară a nașterii și decesului produse în Republica Moldova, acestea excedă competențele funcționale ale MDOC, or cetățeanul aflându-se pe teritoriul Republicii Moldova, urmează să se adreseze autorităților competente din interiorul țării.	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 10 alin. (1) lit. a) din proiect. Înregistrarea faptelor și evenimentelor de stare civilă în baza actelor emise de instituțiile medico-sanitare din alte state se efectuează prin procedura de „înscrisoare”. A se vedea art. 4 alin. (2) lit. e) din proiect. Referitor la înregistrarea primară a nașterii/decesului în baza certificatelor medicale din Republica Moldova, a se vedea comenatriul de la pct. 142 din sinteză.
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	142.	La art. 10 lit. a), redacția literei a) urmează a fi revizuită, deoarece este una ambiguă. Potrivit redacției actuale a lit. a), norma vizată se referă la înregistrarea primară a nașterii și a decesului cetățenilor Republicii Moldova <i>produse în Republica Moldova</i>, iar temeiul de înregistrare poate servi certificatul medical constatator al nașterii sau, după caz, al decesului, <i>emis de instituțiile medico-sanitare [...] din statele de acreditare</i>.	<i>Nu se acceptă</i> Referitor la noțiunea de „stat acreditat”, menționăm că în art. 10 alin. (1) lit. a) nu se utilizează această noțiune, ci cea de

			Astfel, în cazul în care nașterea/decesul s-a produs în Republica Moldova nu este clar, spre exemplu în cazul copiilor nou-născuți, în baza căror acte de identitate copilul a trecut frontiera de stat nefiind documentat cu primul act de identitate, precum și în baza căror prevederi o instituție medico-sanitară din alt stat are competența de a emite un certificat medical constatator al nașterii sau după caz, al decesului. De asemenea, considerăm oportun revizuirea utilizării sintagmei <i>stat acreditat</i> în vederea expunerii proiectului legii cu noțiuni și termeni utilizați pe scară largă.	„statele de acreditare”, care urmare a propunerilor recepționate în avizarea repetată, a fost exclusă din text. Referitor la înregistrarea primară a nașterii/decesului, menționăm că în practică se atestă cazul când copii sunt lăsați în grija altor rude, iar părinții nu au reușit să finalizeze procesul de înregistrare a nașterii la ASP. În aceste cazuri, prevederea din proiect le dă posibilitate persoanelor respective de a finisa procedura de înregistrare prin intermediul MDOC. Aceleași raționamente sunt aplicabile și în cazul decesurilor, procedura de înregistrare a cărora nu a fost finisată în țară.
Articolul 17. Recunoașterea faptelor și evenimentelor produse în alte state (1) Faptele și	Agenția Servicii Publice	143.	La art. 17, alineat (1), propoziția a doua este necesar a fi reformulată, pentru a fi clară procedura de înregistrare a faptelor și evenimentelor produse în străinătate și a nu se crea confuzie cu procedurile similare referitoare la faptele și evenimentele produse pe teritoriul Republicii Moldova.	<i>Se acceptă parțial</i> Propunerea expusă în aviz nu este clară. Totodată, pentru claritatea normei, cea

evenimentele de stare civilă referitoare la cetățenii Republicii Moldova, produse în alte state, sunt recunoscute valabile în Republica Moldova, dacă nu contravin tratatelor internaționale, legii, ordinii publice și bunelor moravuri. Prevederile art. 5 se aplică în mod corespunzător. (2) Documentele de stare civilă care confirmă statutul juridic al persoanei, eliberate de autoritățile din alte state, în conformitate cu legile statelor respective, sunt recunoscute valabile în Republica Moldova după supralegalizarea sau apostilarea acestora și traducerea lor în limba română, legalizată notarial, dacă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel. Actele oficiale emise în statele Uniunii Europene pot fi însoțite de traduceri emise pe formulare standard multilingve. (3) Cetățenii Republicii Moldova sunt obligați să declare toate			Propunem reformularea ultimei propoziții cu următorul conținut: „Faptele produse în străinătate și evenimentele de stare civilă înregistrate de autoritățile străine, se înregistrează în procedură de înscriere, cu condiția recunoașterii acestora. Prevederile art. 5 se aplică în mod corespunzător.”	de-a doua propoziție a fost reformulată.
	Ministerul Afacerilor Externe al RM	144.	A doua propoziție din art. 17, alin. (2) din proiect este ambiguă întrucât autorul nu oferă o informație de clarificare vis-a-vis de formularele menționate. Prin urmare, inițiatorul proiectului urmează să stipuleze expres dacă formulare multilingve sunt actele eliberate prin optica prevederilor <i>Convenției nr. 16 cu privire la eliberarea extraselor multilingve ale actelor de stare civilă, semnată la Viena, la 8 septembrie 1976</i>, la care Republica Moldova este parte.	Nu se acceptă Nu considerăm necesar specificarea expresă în proiect a faptului că „<i>formularele multilingve sunt eliberate prin optica prevederilor Convenției nr. 16 cu privire la eliberarea extraselor multilingve ale actelor de stare civilă, semnată la Viena, la 8 septembrie 1976</i>”. Or, prevederile articolului 2 alin. (2) din proiect menționează expres că dispozițiile prezentei legi sunt aplicabile în raporturile cu alte state, în măsura în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel.
		145.	Art. 17, alin. (3) din proiectul supus avizării urmează să fie completat cu o perioadă de timp exactă, deoarece, în redacția propusă prevederea nu va fi posibil de implementat, precum și, va avea o interpretare ambiguă. Adicional, fără o măsură de	Nu se acceptă Reiterăm poziția expusă la pct. 56 din sinteză.

faptele și evenimentele produse în alte state și să prezinte toate documentele de stare civilă eliberate pe numele lor de autoritățile din alte state. Efectuarea înscrierii se face, la cerere sau din oficiu, conform prevederilor prezentei legi, în baza documentelor de stare civilă prevăzute la alin. (2). [....]			constrângere legală, titularul actului de stare civilă eliberat de o autoritate străină, nu se va „simți obligat să o facă”. De menționat că, proiectul de lege nu reglementează înregistrările actelor de stare civilă (naștere, deces) eliberate pe numele conaționalilor noștri în condiții speciale. În context, deținerea cetățeniei este esențială pentru participarea deplină în societate și este o condiție prealabilă pentru a beneficia de gama completă a drepturilor omului. Astfel, acționând în interesul cetățeanului Republicii Moldova, se prezintă judicios a introduce o prevedere intitulată «Consemnarea nașterii și decesului din străinătate în condiții speciale», prin analogie cu propunerea prevăzută în prezentul proiect la art. 33. Acesta din urmă va reglementa procedura înregistrării actelor de naștere și deces eliberat de o entitate nerecunoscută de către Republica Moldova (ex.: Cipru de Nord, Kosovo, Abhazia, Taiwan, Crimeea, Donețk, Lugansk), pe numele unui cetățean al Republicii Moldova.	Referitor la propunerea de a introduce o prevedere intitulată „Consemnarea nașterii și decesului din străinătate în condiții speciale”, precizăm că proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normative conex) conține completări cu prevederi noi pentru art. 281 din CPC. Prevederile respective vor permite constatarea de către instanța de judecată a nașterii/decesului produse „în condiții speciale”, adică pe teritoriile necontrolate de autoritățile unui alt stat.
Articolul 20. Temeiurile pentru înregistrarea nașterii (1) Drept temei pentru înregistrarea nașterii servesc: a) certificatul medical constatator al nașterii, emis de instituția medico-sanitară; b) procesul-verbal și	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	146.	La alin. (1) lit. b) se propune de a fi completată cu textul „, , precum și în cazul în care părintele/părinții copilului nu dispun de acte de identitate.”.	<i>Nu se acceptă</i> Prevederile art. 20 din proiect reglementează soluția juridică pentru asemenea situații. De altfel, alin. (2) al aceluiași articol reglementează expres că în cazurile în care

certificatul prin care se constată sexul și vârsta copilului, în cazul înregistrării nașterii unui copil găsit. (2) În lipsa actelor prevăzute la alin. (1), înregistrarea nașterii copilului se face în baza hotărârii instanței judecătorești privind stabilirea faptului nașterii persoanei de către o anumită femeie.				lipsește certificatul medical constatator al nașterii, înregistrarea nașterii copilului se va face în baza hotărârii instanței judecătorești. Or, anume instanța de judecată va fi cea care va aprecia în baza probelor faptul nașterii copilului de către o anumită femeie, chiar și în cazul în care aceasta nu are acte de identitate.
		147.	Se propune includerea unui aliniat nou, cu următorul text: „(2) Certificatul medical constatator al nașterii se emite în baza unui document care atestă identitatea mamei copilului. În cazul imposibilității prezentării din motive obiective a unui document valabil care atestă identitatea mamei copilului pentru eliberarea certificatului medical constatator al nașterii, identitatea mamei copilului poate fi dovedită prin alte mijloace de probă.” Corespunzător, alin. (2) din proiectul de lege supus avizării va fi renumerotat în alin. (3). Ca alternativă, se propune alin. (2) după cuvântul „copilului” de completat cu textul „sau în baza hotărârii instanței judecătorești privind stabilirea faptului nașterii persoanei”. În argumentarea propunerii înaintate, informăm că, în cazul mamei care nu deține acte de identitate, instituția medico-sanitară nu emite certificat medical constatator al nașterii, prevăzut la art. 20 din proiectul de lege, creând impedimente majore pentru a documenta copiii născuți de la această categorie de părinți. Atragem atenția că, în practică sunt constatate cazuri ale copiilor nedocumentați pe parcursul unei perioade îndelungate de timp (ani de zile), cauza fiind lipsa actelor de identitate ale	<i>Nu se acceptă</i> Reglementarea modului de eliberare a certificatului medical constatator al nașterii nu ține de obiectul dereglementare a prezentului proiect de lege. Propunerea ca faptul nașterii să fie stabilit de instanța de judecată (când mama nu are acte de identitate) deja se regăsește în art. 20 alin. (2) din proiect.

		părintelui/părinților acestora. Dificultățile întâmpinate de unii adulți în procesul său de documentare, atrage după sine un șir de situații de dificultate, care îi vizează nu doar pe ei înșiși, ci și pe copiii acestora, fiind încălcat dreptul copiilor la nume și identitate și ca consecință la celelalte drepturi prevăzute de legislație pentru copii. Menționăm că, în conformitate cu alin. (2) al art. 36 din Codul Civil nr. 1107/2002, persoana fizică dobândește și exercită drepturile și execută obligațiile în numele său. Art. 55, alin. (1) din Codul familiei nr. 1316/2000, prevede că copilul are dreptul la un nume de familie și prenume. De asemenea, conform, art. 7, al Legii nr. 370/2023 privind drepturile copilului: ”(1) Fiecare copil are dreptul la un nume și este înregistrat în condițiile prevăzute de lege. (2) Fiecare copil are dreptul la cetățenie. Temeiul și condițiile de dobândire și de schimbare a cetățeniei copilului sunt stabilite de legislație. (3) Copilul are dreptul de a-și păstra cetățenia, numele și relațiile de familie în condițiile prevăzute de lege, fără nicio ingerință. (4) Dacă se constată că un copil este lipsit, în mod ilegal, de elementele constitutive ale identității sale sau de unele dintre acestea, autoritățile au obligația să ia de urgență toate măsurile necesare în vederea restabilirii identității copilului.” Totodată, potrivit art. 170 din <i>Codul civil nr. 1107/2002</i>, nașterea este un act de stare civilă, care este supus înregistrării de stat. Art. 8 din <i>Convenția internațională nr. 52/1989 cu privire la drepturile copilului</i> prevede că statele părți se angajează să respecte dreptul copilului de a-și păstra identitatea, inclusiv cetățenia, numele său și relațiile familiale, astfel cum sunt recunoscute de lege, fără amestec ilegal. Dacă un copil este lipsit, în mod ilegal, de elementele constitutive ale identității sale sau de unele din acestea, statele părți	
--	--	--	--

			vor acorda asistența și protecția corespunzătoare pentru ca identitatea sa să fie restabilită cât mai repede posibil. În altă ordine de idei, se solicită completarea proiectului cu prevederi, ce asigură realizarea dreptului copilului la nume, și anume înregistrarea nașterii copilului indiferent de faptul dacă părinții acestuia dispun de acte de identitate sau nu, acesta având dreptul său separat. Operarea acestor modificări, nu doar va asigura respectarea dreptului copilului la nume, precum și la alte drepturi ale copilului, prevăzute de actele normative naționale și internaționale, ci și va diminua riscul ca copiii respectivi să devină potențiale victime ale traficului de ființe umane. Ulterior, după obținerea de către părintele/părinții copilului a actelor proprii de identitate, înregistrarea de stat a maternității și/sau paternității urmează să aibă loc prin consemnare, cu operarea, după caz, a modificărilor în actul de naștere.	
	Curtea Supremă de Justiție	148.	Art. 20 alin. 1 – „Temei pentru înregistrarea nașterii sîrvesc: a) <i>certificatul medical constatator al nașterii, emis de instituția medico-sanitară.</i> ” În acest sens, se prezintă a fi categoric contradictorie reglementarea propusă, or conform notei informative se indică că se propune excluderea necesității prezentării documentelor necesare pentru înregistrarea nașterii, care pot fi identificate în sistemele informaționale de domeniu și că înregistrarea nașterii se efectuează în temeiul certificatului electronic medical constatator al nașterii. Aceiași situație este și în cazul art. 43 lit. a) „Decesul se înregistrează în temeiul: a) <i>certificatului medical constatator al decesului, eliberat de o instituție medico-sanitară</i>”. Potrivit notei informative se indică despre inițiativa de schimbare a modalității de înregistrare a faptului constatării decesului și anume din „înregistrarea pe suport de hârtie” în „înregistrarea electronică”, adică certificat medical constatator al decesului în format electronic. Considerăm că cuprinsul articolelor în redacția actuală, care vizează procedura înregistrării nașterii, căsătoriei și decesului, este	Precizare În proiect este utilizată denumirea certificatului, fără a specifica forma în care acesta este eliberat (pe suport de hârtie sau electronic). Această formulare generică va permite aplicarea normei respective fără impedimente, inclusiv în perioada de tranziție de la documentele „pe hârtie” la cele electronice. Raționamentul

			suficient de clară, concisă și nu necesită modificări.	expus supra este aplicabil și certificatului medical constatator al decesului.
Articolul 22. Declarația de naștere a copilului [....] (4) Dacă părinții copilului se află în imposibilitate de a depune personal declarația de naștere a copilului, aceasta poate fi depusă de: a) rudele părinților; b) reprezentantul legal al unuia din părinți sau de reprezentantul desemnat prin procură autenticată notarial, ori prin împuternicirile de reprezentare în baza semnăturii electronice, înregistrată din Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice, ce îi oferă dreptul de a depune declarația de naștere a copilului în numele reprezentatului; c) autoritatea tutelară. (5) La declararea nașterii copilului, acestuia i	Agencia Servicii Publice	149.	La art. 22 alin. (4) lit. b), este necesară excluderea textului "...ori prin împuternicirile de reprezentare în baza semnăturii electronice, înregistrată din Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice,...", din considerentele imposibilității tehnice de crearea a unei împuterniciri fără a fi menționat codul IDNP al nou-născutului vizat în împuternicire (împuternicirea nu poate face referire exactă la o persoană individualizată). În practică nu se atestă cazuri în care nașterea copilului să fi fost declarată de către persoane în bază de procură.	<i>Nu se acceptă</i> Argumentele autorului avizului nu pot fi reținute. Spre exemplu, la întocmirea unei procuri electronice nu este necesar de a indica INDP-ul nou-născutului. Mai mult ca atât, în cadrul ședinței comune din data de 28.10.2024, AGE a confirmat lipsa impedimentelor de ordin tehnic, menționate în aviz.
		150.	La alin. (5) al aceluiași articol (art. 22) propunem a exclude textul „și, după caz, se depun certificatul medical constatator al nașterii și procesul-verbal indicat la art. 25 alin. (1).”, având în vedere că cele 2 tipuri de documente (certificatul medical constatator al nașterii și procesul verbal, care se referă la situația copilului găsit și abandonat), fac obiectul reglementării de la art. 25. Norma fiind una specială, precizează necesitatea prezentării suplimentare a procesului-verbal, din care să rezulte statutul copilului, pentru a determina aplicabilitatea aliniatului (5). Prin excluderea textului propus, prevederile vor răspunde denumirii articolului, referindu-se la cercul persoanelor obligate și abilitate prin lege să declare nașterea nou-născutului și la obiectul declarării (atribuirea numelui și prenumelui și determinarea filiației copilului). Totodată, se va evita dublarea de norme în raport cu art.	<i>Se acceptă</i> Textul respectiv a fost exclus din proiect.

se atribuie nume și prenume, i se determină datele privind tatăl și mama copilului și, după caz, se depun certificatul medical constatator al nașterii și procesul-verbal indicat la art. 25 alin. (1).	Curtea Supremă de Justiție	151.	25 alin. (5). De asemenea considerăm necesar completarea art. 22 cu următoarele aliniate, după cum urmează: 6) <i>În cazul în care părinții poartă nume de familie diferite sau există neconcordanță între prenumele copilului trecut în certificatul medical constatator al nașterii și cel declarat, înregistrarea nașterii se face în baza declarației scrise, semnată de ambii părinți, din care să rezulte numele de familie și prenumele copilului.</i> 7) <i>În cazul în care părinții poartă nume de familie diferite, iar unul dintre aceștia este în imposibilitate de a-și manifesta voința cu privire la stabilirea numelui de familie al copilului, înregistrarea nașterii se face în baza declarației celuilalt părinte.</i>	Nu se acceptă Propunerea nu ține de obiectul de reglementare a prezentului proiect. Subliniem că art. 22 reglementează „declararea nașterii copilului”, pe când cele două alineate propuse în aviz se referă la procesul de stabilire a numelui și prenumelui copilului, care sunt reglementate de art. 55 și 56 din Codul familiei.
Articolul 23. Înscrierea datelor despre părinți (1) Datele privind mama copilului se înscriu în baza certificatului medical constatator al nașterii. În cazul identificării la înregistrarea nașterii copilului a unor divergențe în datele prezentate de instituția medico-sanitară și cele identificate în Registrul de stat al populației, se vor înscrie datele din actele de stare civilă care stabilesc	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	152.	Alin. (1), prima propoziție se completează cu textul „sau, după caz, a depozițiilor martorilor sau pe baza altor probe”. Totodată, reiterăm solicitarea de completare a art. 23 cu alineatul (4) cu următorul cuprins: „(4) În cazul când copilul nu este născut într-o instituție medico-sanitară, datele privind mama copilului se înscriu pe baza documentelor medicale, a depozițiilor martorilor sau pe baza altor probe, conform art. 47 alin. (2) din Codul Familiei nr. 1316/2000.”. Atragem atenția asupra faptului că, art. 47 alin. (2) din Codul Familiei prevede și alte posibilități de constatare a maternității, nu doar prin certificat medical constatator al nașterii, eliberat de către instituția medico-sanitară (și anume prin depozițiile martorilor sau pe baza altor probe). De asemenea, alin. (2) al art. 47 din Codul Familiei nr. 1316/2000 în redacția propusă prin proiectul de act normativ, înregistrat de către Cancelaria de Stat cu număr unic 210/MJ/2024,	Nu se acceptă Reiterăm poziția expusă la pct. 71 din sinteză. Suplimentar, atragem atenția că modificările propuse în proiectul de modificare a unor acte normative (cadru conex la Legea privind actele de stare civilă) și anume art. 47 din Codul familiei, reglementează detaliat procedura de stabilire a provenienței copilului, și anume în cazurile în

dobândirea sau modificarea numelui mamei. (2) Datele privind tatăl copilului se înscriu pe baza actului ce atestă prezumția sau stabilirea paternității asupra copilului, emis de autoritatea competentă din Republica Moldova sau din alt stat. În cazul identificării la înregistrarea nașterii copilului a unor divergențe în actele din care rezultă paternitatea și cele identificate în Registrul de stat al populației, în actul de naștere se vor înscrie datele din actele de stare civilă care stabilesc dobândirea sau modificarea numelui tatălui. (3) Datele privind părinții copilului se înscriu în actul de naștere în conformitate cu articolele 47 și 48 din Codul familiei în cazul în care: a) părinții copilului au divorțat; b) căsătoria acestora este declarată nulă; c) soțul mamei copilului a decedat;			prevede și situații când, la stabilirea maternității, Consiliul emite decizie de refuz și recomandă părinților să se adreseze în instanța de judecată. Totodată, art. 23 din proiectul de lege prevede înscrierea datelor privind mama copilului doar în baza certificatului medical constatator al nașterii și nu reglementează celelalte situații, când acest certificat nu va fi posibil de prezentat, fapt ce este și în contradicție cu prevederile art. 20 și 25 din proiectul de lege.	care nașterea a avut loc înafara instituției medicale. Astfel, nu se atestă careva contradicții, art. 47 din Codul Familiei fiind aplicabil inclusiv situației descrise în aviz, or, în asemenea situație Consiliul fie va emite certificatul constatator al nașterii sau va emite refuzul de eliberare a acestui certificat. Prin urmare, proveniența copilului va putea fi stabilită de instanța de judecată așa cum prevede art. 20 alin. (2) din proiect și art. 47 alin. (2) lit. d) din Codul Familiei.
--	--	--	--	--

d) părinții copilului nu sunt căsătoriți.				
Articolul 24. Înscrierea numelui și prenumelui copilului la înregistrarea nașterii (1) Numele și prenumele copilului se înscriu în actul de stare civilă potrivit art. 55 și 56 din Codul familiei. (2) Autoritatea abilitată să înregistreze nașterea poate refuza înscrierea unor prenume care sunt formate din cuvinte indecente. Modul de scriere a numelui în actele de stare civilă se stabilește de Guvern.	Curtea Supremă de Justiție	153.	Art. 24 alin. (2) „Autoritatea abilitată să înregistreze nașterea poate refuza înscrierea unor prenume care sunt formate din cuvinte indecente”. Considerăm oportun de a fi completat aliniatul după cum urmează: ...ori alte asemenea de natură a afecta ordinea publică și bunele moravuri sau interesele copilului după caz.	Se acceptă parțial Nu este clar în ce măsură un eventual „nume indecent” ar putea afecta ordinea publică. Totodată, însăși faptul atribuirii unui „nume indecent” este prin esența sa contrar intereselor copilului. Totuși, art. 24 alin. (2) a fost copletat, astfel încât la alegerea numelui să se țină cont și de regulile de scriere a numelor/prenumelor. Redacția alineatului respectiv este suficientă pentru a evita asemenea stuații, iar detaliile se vor regăsi în hotărâre a Guvernului.
Articolul 25. Înregistrarea nașterii copilului găsit sau abandonat (1) Înregistrarea nașterii copilului găsit se face, în termen de o lună de la data găsirii acestuia, în baza procesului-verbal întocmit de un angajat al	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	154.	La alin. (1), după cuvintele „copilului găsit” se completează cu textul „, inclusiv a copilului, părintele/părinții căruia nu dețin acte de identitate,”. Argumentele au fost expuse mai sus.	Nu se acceptă Statutul juridic al unui copul găsit nu poate fi echivalat cu cel al unui copil, al cărui părinți nu dețin acte de identitate. Or, în cel de al doilea caz, părinții copilului nu renunță la

poliției, cu participarea conducătorului instituției medico-sanitare și a reprezentantului autorității tutelare, căreia îi revine și obligația de a depune declarația de înregistrare a nașterii. Persoana care a găsit copilul este obligată să anunțe imediat poliția și să prezinte copilul cu toate obiectele și înscrisurile aflate asupra lui. (2) În procesul-verbal indicat la alin. (1) se consemnează: a) data, locul și împrejurările în care a fost găsit copilul; b) sexul și data presupusă a nașterii copilului, care vor fi confirmate sau precizate printr-un act al instituției medico-sanitare. (3) După întocmirea procesului-verbal, autoritatea tutelară va lua măsuri de protecție a copilului potrivit legii. (4) În situația în care copilul este abandonat de către mamă în instituția medico-sanitară,			155. După alineatul (3) urmează a fi completat cu un aliniat nou, alineatul (4) cu următorul cuprins: „(4) În sensul prezentei legi, copil abandonat de către mamă în instituția medico-sanitară este copilul, mama căruia a refuzat luarea acestuia la externare din instituția medico-sanitară sau a părăsit instituția medico-sanitară fără să ia copilul, precum și fără să anunțe personalul medical;” Ca urmare, alineatele (4) și (5) urmează a fi renumerotate. Atragem atenția asupra faptului că, în conformitate cu prevederile <i>Legii nr.140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, copil abandonat</i> este copilul identificat ca fiind fără părinți sau fără alt însoțitor legal în cazul în care nu pot fi stabilite datele de identitate nici ale copilului, nici ale părinților lui. Totodată, în sensul prezentului proiect de lege, se prezumă că în cazul copilului abandonat de către mamă în instituția medico-sanitară, datele despre mama copilului sunt stabilite. În acest sens, pentru a evita o confuzie în interpretare a acestei norme se propune completarea menționată mai sus.	acesta, ci au nevoie de mai mult timp pentru perfectarea actelor de identitate. Reiterăm că, în cazul în care mama nu are act de identitate, stabilirea faptului nașterii se va face de instanța de judecată. <i>Nu se acceptă</i> Nu considerăm oportun de a oferi o definiție a noțiunii de „<i>copil abandonat în instituția medico-sanitară</i>”, or, aceasta a devenit un termen folosit atât în limbajul uzual, cât și în cel juridic, fapt ce nu ridică careva probleme de interpretare sau confuzie. Totodată, trebuie să atragem atenția și asupra faptului că actul normativ nu este un dicționar juridic sau un manual și noțiunile sau expresiile devenite uzuale nu ar trebui să fie definite doar pentru a explica care este sensul acestora.
---	--	--	--	---

conducătorul acesteia are obligația să sesizeze autoritatea tutelară în termen de 24 de ore de la constatarea faptului abandonului. Înregistrarea nașterii în acest caz se face în baza certificatului medical constatator al nașterii și a procesului-verbal indicat la alin. (1).				Mai mult ca atât, noțiunea propusă în aviz face abstracție de existența tatălui copilului și, astfel, nu corespunde noțiunii din Legea nr. 140/2013, care stabilește că „ <i>copil abandonat</i> este copilul identificat ca fiind fără părinți sau fără alt însoțitor legal [...]”
(5) În situațiile prevăzute la alin. (1) și (4), dacă nu se cunosc numele și prenumele copilului, acestea se stabilesc de autoritatea abilitată să înregistreze nașterea.	Ministerul Afacerilor Interne	156.	La art.25 alin.(1), textul „<i>întocmit de un angajat al poliției</i>” se propune a fi substituit cu textul „<i>întocmit de reprezentantul autorității tutelare</i>”, iar textul „<i>și a reprezentantului autorității tutelare</i>” de substituit cu textul „<i>și a angajatului Poliției</i>”, din considerentul că întocmirea procesului-verbal respectiv, cât și înregistrarea nașterii copilului găsit, ține nemijlocit de atribuțiile autorităților tutelare. Propunerea rezidă și din faptul că, în acel moment de efectuare a unor examinări la locul producerii evenimentului, angajatul Poliției este preocupat primordial și are obligația de a întreprinde un șir de acțiuni la fața locului, în conformitate cu Codul de procedură penală nr.122/2003, în vederea examinării tuturor circumstanțelor și acumulării probelor necesare pentru documentarea și descoperirea pretensei fapte ilicite, inclusiv și desfășurarea activității speciale de investigații. Astfel, întocmirea unui proces-verbal prin care se consemnează un fapt de ordin civil pentru înregistrarea nașterii copilului găsit, se consideră oportun de a fi efectuată de către reprezentantul autorității tutelare, cu participarea conducătorului instituției medico-sanitare și a angajatului Poliției, care vor contrasemna procesul-verbal. Complimentar, enunțul „<i>Persoana care a găsit copilul este obligată să anunțe imediat poliția și să prezinte copilul cu toate</i>	Nu se acceptă Potrivit prevederilor propuse la art. 25 alin. (1) persoana care a găsit copilul sesizează imediat poliția. Astfel, poliția va fi autoritatea responsabilă de a întocmi procesul-verbal or, aceasta a fost sesizată în virtutea legii și a stabilit circumstanțele preliminare. Referitor la completarea alin. (1) al art. 25 menționăm că acestea au fost incluse la articolul menționat din proiect.

			<i>obiectele și înscrisurile aflate asupra lui.” se recomandă a fi substituit cu enunțul „Persoana care a găsit copilul este obligată să anunțe imediat Poliția și, după caz, să întreprindă toate măsurile necesare pentru protejarea sănătății și vieții acestuia.”, deoarece, sănătatea și viața copilului au prioritate.</i>	
Articolul 37. Înregistrarea divorțului în baza acordului comun al soților [....] (4) Înregistrarea divorțului se efectuează în prezența cel puțin a unuia din soți, după expirarea unui termen de cel puțin o lună, dar nu mai târziu de 2 luni, din momentul depunerii cererii de înregistrare a divorțului. După expirarea termenului de 2 luni, cererea de înregistrare divorțului nu produce efecte juridice, cu posibilitatea de a depune o nouă cerere de înregistrare a divorțului.	Agenția Servicii Publice	157.	La art. 37 alin. (4) a doua propoziție, se impune a se substitui textul „nu produce efecte juridice, cu posibilitatea de a depune o nouă cerere de înregistrare a divorțului” cu textul „devine nevalabilă”. Considerăm că includerea suplimentară a textului privind „posibilitatea depunerii unei alte cereri” este irelevantă și din contra poate fi interpretată drept o recomandare și imixtiune a statului în viața privată a persoanelor fizice. Inițierea unei proceduri de divorț este unică, fără a ține cont de caracterul repetitiv al procedurii inițiate.	<i>Nu se acceptă</i> Menționăm că expresiile „cererea nu produce efecte juridice” și „cerererea este nevalabilă” vizează două aspecte distincte legate de validitatea și eficacitatea juridică a cererii respective. Astfel, cererea care nu produce efecte juridice poate fi o cerere valabilă dar care, din diverse motive nu poate produce efecte juridice (de ex: a expirat termenul), , în timp ce cererea nevalabilă este o cerere care nu respectă cerințele legale de formă/conținut și, ca atare, este lipsită de orice valabilitate juridică. În acest context, propunerea înaintată nu poate fi reținută, or,

				aceasta nu va scoate în evidență scopul urmărit de legiuitor. Referitor la celălalt aspect, subliniem că posibilitatea de a depune o altă cerere de divorț după expirarea termenului prevăzut de lege nu constituie o imixtiune a statului în viața privată, ci este o măsură menită să protejeze drepturile și libertățile individuale. Legislația oferă astfel persoanelor șansa de a reevalua decizia de divorț, respectându-le dreptul de a-și alege liber cursul vieții personale. Or, interzicerea acestei opțiuni ar putea, de fapt, restrânge libertatea persoanelor de a decide asupra propriilor relații, ceea ce contravine principiilor fundamentale ale protecției vieții private.
Articolul 38. Înregistrarea divorțului la cererea unuia dintre soți	Curtea Supremă de Justiție	158.	Art. 38 alin. (4) lit. b) „Autoritatea abilitată, în termen de 3 zile lucrătoare, notifică în scris despre faptul depunerii cererii de înregistrare a divorțului și despre data stabilită pentru	Se acceptă Textul propus se regăsește la art. 38 alin.

[....] (4) Autoritatea abilitată, în termen de 3 zile lucrătoare, notifică în scris despre faptul depunerii cererii de înregistrare a divorțului și despre data stabilită pentru înregistrarea acestuia. Concomitent, autoritatea abilitată informează despre inițierea procedurii de divorț: a) persoana desemnată pentru ocrotirea soțului în privința căruia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară; b) tutorele averii soțului declarat dispărut, iar în cazul când nu este numit tutorele – autoritatea tutelară; c) soțul condamnat. [....]			<i>înregistrarea acestuia. Concomitent, autoritatea abilitată informează despre inițierea procedurii de divorț: tutorele averii soțului declarat dispărut, iar în cazul când nu este numit tutorele – autoritatea tutelară ”.</i> Curtea Supremă de Justiție menționează că sintagma „<i>tutorele averii soțului</i>” trebuie coroborată cu prevederile legale care reglementează acest aspect. Conform art. 166 alin. (1) Cod civil dacă este necesară administrarea permanentă a patrimoniului persoanei declarate dispărută fără veste, instanța de judecată numește un administrator, cu care autoritatea tutelară încheie un contract de administrare fiduciară.	(4) lit.b) din proiect.
Articolul 41.Schimbarea numelui și/sau a prenumelui [....] (4) Cererea de schimbare a numelui și/sau a prenumelui persoanei care nu are capacitate deplină de exercițiu, poate fi depusă de: 1) ambii părinți ai	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	159.	La art. 41 alin. (4): 1) la pct. 1), textul „,inclusiv de părinții adoptivi” urmează a fi exclus. Informăm că, în conformitate cu alin. (1) al art. 42 din <i>Legea nr. 99/2010 privind regimul juridic al adopției</i>, „părintele adoptiv are față de copilul adoptat drepturile și obligațiile părintelui biologic față de copilul său”, ca fapt deja împlinit, context în care se consideră irelevant și discriminatoriu de specificat faptul că părinții sunt biologici sau adoptivi. Totodată, atragem atenția că, în conformitate cu art. 43, alin. (2) din <i>Legea nr. 99/2010 privind regimul juridic al adopției</i>: ”La	<i>Nu se acceptă</i> Menținerea textului criticat are drept scop evitarea eventualelor interpretări eronate și aplicări incorecte ale articolului respectiv.

copilului, inclusiv de părinții adoptivi; 2) unul dintre părinții copilului, în cazurile prevăzute de art. 56 din Codul familiei; 3) autoritatea tutelară sau tutorele/curatorul, pentru cazurile în care: a) copilul a fost abandonat, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței judecătorești; b) părinții sau, după caz, unicul părinte al copilului, au decedat sau au fost declarați decedați printr-o hotărâre a instanței de judecată.			cererea adoptatorilor, instanța de judecată poate schimba numele copilului adoptat, dacă acest fapt nu afectează interesul superior al copilului și dreptul lui la nume, atribuindu-i numele adoptatorilor sau al unuia dintre adoptatori (soț ori soție) dacă ultimii poartă nume diferite.” De asemenea, Codul de procedură civilă nr. 225/2003, în art. 292, alin. (3), stipulează că ”Încuviințind adopția, instanța este în drept să satisfacă cererea adoptatorilor de a fi înscrși în actul de înregistrare a nașterii în calitate de părinți sau de a schimba numele, prenumele copilului.” Respectiv, cadrul legal actual reglementează dreptul adoptatorilor și nu a persoanelor care deja au adoptat (care devin părinți cu drepturi și obligații juridice echivalente părinților biologici) de a solicita modificarea numelui/pre numelui copilului. În acest sens, menționăm că, în cazul în care autorul proiectului consideră necesar de reglementat aceste aspecte și în prezentul proiect de lege, art. 41, alin. (4) din proiectul de lege urmează a fi completat cu un subpunct nou, alineatul 4), cu următorul cuprins: „4) adoptatori, odată cu depunerea cererii în instanța de judecată privind încuviințarea adopției;”.	
[....]		160.	La pct. 3), textul „ , pentru cazurile în care: a) <i>copilul a fost abandonat, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței judecătorești;</i> b) <i>părinții sau, după caz, unicul părinte al copilului, au decedat sau au fost declarați decedați printr-o hotărâre a instanței de judecată.</i>” urmează a fi substituit cu textul „<i>în cazul copiilor cu statut de copil de copil rămas fără ocrotire părintească</i>”. Reiterăm argumentarea la această normă precum că, specificarea cazurilor concrete când autoritatea tutelară sau tutorele/curatorul poate depune cererea în numele copilului, propusă de autorul proiectului nu cuprinde toate situațiile când aceștia acționează în calitate de reprezentanți legali ai copilului (art. 124 din <i>Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți</i>). Totodată, legislația în vigoare deja reglementează temeiurile	<i>Nu se acceptă</i> Reiterăm poziția expusă la pct. 106 din sinteză.

			instituirii tutelei și curatelei asupra copiilor (art. 50 din <i>Codul civil nr. 1107/2002</i>; art. 142 din <i>Codul Familiei nr. 1316/2000</i>), precum și dreptul și obligația de a reprezenta interesele copilului de către autoritatea tutelară (art. 53 alin. (5) din <i>Codul Familiei nr. 1316/2000</i>; art. 7 lit. h) din <i>Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți</i>), ori în caz contrar redacția propusă de autor nu va acoperi toate situațiile în care această normă se aplică în interesul superior al copilului (de ex., în cazul copilului rămas fără ocrotire părintească în situațiile reglementate în art. 15 din <i>Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți</i>), ceea ce contravine prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative (art. 3 alin. (4) lit. a), precum și actelor normative menționate.	
Articolul 47. Înregistrarea ulterioară a faptelor de stare civilă (1) Înregistrarea ulterioară a faptelor de stare civilă se face, la cerere, dacă: a) înregistrarea nașterii sau decesului, în termenele stabilite, a fost omisă de către autoritatea abilitată, deși au fost depuse documentele necesare înregistrării; b) nașterea sau decesul sunt declarate la expirarea termenului de un an de la producerea acestora. [....]	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	161.	La art. 47 lit. b), reiterăm obiecția precum că termenul de un an urmează a fi revizuită, deoarece nu este în concordanță cu termenul specificat la art. 22 alin. (1) și la art. 45 alin. (1) din proiectul de lege. Atragem atenția asupra faptului că art. 47 alin. (1) din proiectul de lege reglementează cazurile de înregistrare ulterioară a faptelor de stare civilă care au fost omise de a fi înregistrate primar <i>de către autoritatea abilitată, deși au fost depuse documentele necesare înregistrării</i>. Totodată, articolul vizat nu reglementează cazurile când înregistrarea ulterioară a faptelor de stare civilă au fost omise de a fi înregistrate primar <i>din cauza că persoana solicitantă nu a depus documentele necesare înregistrării în termenele stabilite la art. 22 alin. (1) din proiectul de lege</i>. Aceste cazuri rămân a fi neacoperite cu norma de la acest articol.	Nu se acceptă Reiterăm poziția expusă la pct. 112 din sinteză. Referitor la situația expusă în aviz („persoana solicitantă nu a depus documentele necesare înregistrării”), atragem atenția că litera b) al aceluiași articol reglementează posibilitatea de a înregistra ulterior nașterea și decesul după expirarea unui an de la producere. Această prevedere va acoperi cazurile în care aceste fapte din varii motive

				nu au fost înregistrare în termenele stabilite la art. 22 din proiect.
Articolul 48. Modificarea actului de stare civilă Modificarea actului de stare civilă de autoritatea abilitată este posibilă, dacă nu există litigii între persoanele interesate, în cazurile când: a) în actul de stare civilă se atestă inexactități și/sau abrevieri; b) în actul de stare civilă se atestă rubrici necompletate și/sau lipsa unor date; c) se solicită excluderea datelor despre tată, înscrise la cererea mamei, în lipsa stabilirii paternității asupra copilului; d) în actul de stare civilă se atestă înscrierea numelui și/sau prenumelui în formă ortografică greșită sau, după caz, în forma arhaică, populară sau hipocoristică; e) se solicită modificarea formei de scriere a numelui de proveniență străină;	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	162.	Art. 48 urmează a fi completat cu literele k) și l) cu următorul cuprins: „k) a fost înregistrată schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui; l) a fost stabilită maternitatea și/sau paternitatea”.	<i>Se acceptă parțial</i> Atragem atenția că „schimbarea numelui și/sau prenumelui” este în sine un eveniment de stare civilă (a se vedea art. 4 alin. (4) lit. d) din proiect), în baza căruia se face înregistrarea de stat, care nicidecum nu reprezintă o modificare a unui act de stare civilă existent deja. În partea ce ține de propunerea de la lit. l), stabilirea maternității/paternității nu se efectuează prin procedura de „modificare”, ci prin completarea rubricii „mențiuni”.
	Oficiul Avocatului Poporului	163.	Referitor la modificarea art.48 din proiectul de lege, prin care se acordă posibilitatea modificării actului de stare civilă în cazul când se solicită modificarea sexului persoanei, propunem să examinăm suplimentar recomandările anterioare a Ombudsmanului și a Coaliției pentru Incluziune și Nediscriminare pentru a se asigura că toate categoriile de persoane din comunitatea LGBTQ+ cad sub incidența prevederilor respective. La fel, vom aprecia dacă pe această problemă veți solicita punctul de vedere al Centrului de Informații „GENDERDOC-M”	<i>Nu se acceptă</i> Reiterăm poziția expusă la pct. 116 și 117 din sinteză.

f)se solicită înscrierea în actul de naștere a apartenenței etnice, declarate pe propria răspundere; g)se solicită modificarea sexului persoanei; h)la înregistrarea actului de stare civilă, au fost neglijate regulile stabilite pentru înregistrarea actelor respective; i)a fost modificat sau anulat actul de stare civilă ori documentul care a constituit temeiul înregistrării respective; j)este necesară înregistrarea unei mențiuni.		care promovează în mod activ drepturile comunității LGBTQ+ în Republica Moldova. De asemenea, propunem să examinați posibilitatea expertizării acestor prevederi de către Consiliul Europei. Reiterăm, că potrivit principiilor de la Yogyakarta¹, se subliniază importanța recunoașterii juridice a identității de gen bazate pe auto-declarare, fără a impune cerințe precum intervenții chirurgicale, tratamente hormonale sau diagnoze psihiatrice. Recomandarea CM/Rec(2010) a Comitetului de Miniștri către statele membre privind măsurile de combatere a discriminării bazate pe orientarea sexuală sau identitatea de gen, la pct.22 obligă statele membre că ar trebui să ia măsuri corespunzătoare pentru a garanta deplina recunoaștere juridică a schimbării de sex a unei persoane în toate domeniile vieții, în special făcând posibilă schimbarea numelui și a genului în documentele oficiale în mod rapid, transparent și accesibil; statele membre ar trebui totodată să asigure, după caz, recunoașterea și schimbările corespunzătoare de către actorii nestatali în ceea ce privește documente importante, de exemplu diplome de studii sau certificate de muncă. În cauza <i>B v Franța</i>, Curtea a reținut că refuzul modificării registrului de stare civilă în privința persoanei a plasat-o pe reclamantă „într-o situație cotidiană care nu era compatibilă cu respectul cuvenit vieții sale private”². Referitor la recunoașterea legală a genului și accesul la afirmarea genului, ECRI³ a recomandat să se asigure că legislația națională garantează un proces rapid, transparent și accesibil, bazat pe legi clare, precise și previzibile prin care oamenii pot obține recunoașterea legală a genului și că persoanele își pot schimba numele și marcasele de sex pe toate identitățile oficiale, securitate și alte documente publice; să se garanteze că obținerea recunoașterii legale a genului nu este condiționată de supunerea persoanelor la cerințe abuzive, cum ar fi sterilizarea involuntară și/sau proceduri medicale; diagnostice de sănătate mintală; divorțul forțat sau pierderea legăturilor de familie, inclusiv a statutului parental;	
--	--	--	--

			costuri financiare disproporționate; sau dovezi ale așa-numitei „experiențe de viață reale” de a trăi în conformitate cu identitatea lor de gen. Totodată, ECRI a recomandat statelor membre că ar trebui să se asigure că recunoașterea legală a genului este accesibilă și persoanelor intersexuale. În acest context, în scopul extinderii protecției drepturilor persoanelor la autoidentificare, menținem promovarea propunerii Avocatului Poporului prin care să fie permisă modificarea sexului persoanei în baza declarației pe propria răspundere.	
Articolul 51. Competențele și procedura de anulare și recunoaștere a nulității actelor și documentelor de stare civilă (1) Anularea și recunoașterea nulității actelor și documentelor de stare civilă sau a unor înscrisuri din acestea, se soluționează în termen de o lună, în baza cererii persoanei, însoțită de documente probatorii, sau din oficiu, în baza deciziei Agenției Servicii Publice cu notificarea persoanei vizate. Din motive întemeiate termenul de examinare poate fi prelungit până la 2 luni. (2) Anularea și recunoașterea nulității actelor de stare civilă în	Agencia Servicii Publice	164.	La art. 51, Agenția Servicii Publice insistă asupra reglementării temeiului legal de soluționare a problemei înregistrării multiple, în temeiul hotărârii instanței judecătorești, dar cu privire la același fapt/eveniment al unei persoane. Soluția propusă prin alin. (2) din art. 51, vizând competența Agenției Servicii Publice, are drept scop asigurarea corectitudinii datelor unei persoane care se conține în registre de stat și din care se consumă date de către autoritățile publice în condițiile cadrului normativ prin schimb de date și interoperabilitate. Actualmente, atestăm pronunțări/constatări repetate din partea instanței judecătorești cu privire la un singur fapt/eveniment de stare civilă. Dat fiind caracterul executoriu al hotărârii judecătorești, atestăm existența unor acte de stare civilă multiple: două înregistrări în privința unui singur eveniment, ceea ce nu poate fi corect, deoarece fiecare act de stare civilă este temeiul emiterii documentelor de stare civilă, iar emiterea a două documente de stare civilă cu privire la același eveniment cu date contradictorii nu răspunde principiului veridicității și corectitudinii datelor din registru de stat. Exemplificăm situații repetate de emiterie în privința unei singure căsătorii dintre două persoane a două hotărâri de divorț, care, în mod implicit, prin data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești, stabilesc două date diferite de desfacere a căsătoriei. Aceste situații se întâmplă în cazurile de judecare a cauzei doar în prezența unuia	Precizare Pentru soluționarea aspectelor problematice invocate, va fi examinată oportunitatea modificării codului de procedură civilă, în partea ce ține de termenii de revizuire. Precizăm că eventualele modificări ale CPC nu pot fi incluse în prezentul proiect de lege.

cazurile prevăzute la art. 50 lit. a) – f) țin de competența Agenției Servicii Publice. În cazurile prevăzute la art. 50 lit. g) și h) se efectuează în temeiul hotărârii instanței judecătorești.		dintre soți și în lipsa celui alt. Respectiv, hotărârile judecătorești sunt expediate pentru înregistrare din oficiu a actelor de divorț, în limitele datelor hotărârii. Drept rezultat, evenimentul de stare civilă – divorțul, se înregistrează dublu, dar cu două date de divorț distincte. Drept unică soluție valabilă până în prezent constă în faptul că soții singuri își soluționează problema casării uneia dintre cele două hotărâri (Agenția Servicii Publice nefiind parte procesuală în cauzele de desfacere a căsătoriei). Ca regulă, soțul interesat depune cererea de revizuire a ultimei hotărâri judecătorești emise. Însă atestăm încheieri judecătorești, prin care se resping cererile de revizuire, ca fiind inadmisibile, drept motiv fiind invocat termenul de 5 ani (modificat în Codul de procedură civilă), în care se poate revizui hotărârea și care curge de la data emiterii acesteia. Pe de altă parte, în alte cauze, cererile de revizuire se resping pe aspecte de procedură (nu se depune la timp cerere motivată, nu se achită taxe de stat etc.). Drept rezultat, pe numele celor doi soți se atestă două hotărâri de divorț, două acte de divorț și lipsa unei căi judiciare de a anula (casa) unul din cele două acte judecătorești. Și totodată, cei doi soți sunt în imposibilitate de a le fi emis un document de stare civilă, întrucât în privința unei căsătorii trebuie să existe o singură dată posibilă de divorț, fără să existe posibilitatea confirmării divorțului prin două documente distincte. Problemă similară se referă la necesitatea identificării soluției de anulare a actelor de stare civilă multiple în cazul în care titularii sunt persoane decedate. Procedura propriu-zisă de anulare a actelor de stare civilă în astfel de cazuri va fi reglementată în regulamentul de prestare a serviciului, pentru a evita cazuri de abuz sau lezare a intereselor persoanelor implicate. Prin proiectul legii s-a încercat să fie lărgită competența Agenției Servicii Publice de a anula administrativ actele de stare civilă deja întocmite în temeiul hotărârii instanței judecătorești, în condițiile în care nu există nici o altă soluție, iar propunerea este în interesul persoanelor titulari ai actelor de stare civilă.	
---	--	--	--

Articolul 52. Intrarea în vigoare (1) Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 octombrie 2024. (2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă se abrogă.	Agenția Servicii Publice	165.	La art. 52, textul „01.10.2024” se substituie cu textul „01.12.2024”.	<i>Se acceptă</i> Textul propus se regăsește la art. 52 alin. (1) din proiect.
Articolul 54. Dispoziții tranzitorii (1) Agenția Servicii Publice în comun cu Agenția de Guvernare Electronică vor asigura crearea condițiilor tehnice necesare pentru utilizarea Sistemului informațional „Acte de stare civilă”, precum și instruirea autorităților abilitate pentru punerea în funcțiune a Sistemului informațional „Acte de stare civilă”. [....] (4) Până la punerea în funcțiune a Sistemului informațional „Acte de stare civilă” de către Agenția Servicii Publice și alte		166.	La art. 54, alineatul (1) considerăm necesară excluderea textului „precum și instruirea autorităților abilitate pentru punerea în funcțiune a Sistemului informațional „Acte de stare civilă”. În acest sens, asigurarea procesului de instruire poate avea loc cu concursul reprezentanților Agenției Servicii Publice, dar nicidecum pus în sarcina exclusivă a Agenției. Susținem ideea implementării graduale de către autoritățile abilitate să înregistreze actele de stare civilă, pe măsura asigurării instruirii persoanelor desemnate, dar considerăm formularea ca fiind una care excedează responsabilitățile Agenției. În acest sens, este de menționat că proiectul de modernizare a serviciilor publice guvernamentale prin reingineria și digitalizarea serviciilor după un nou model de prestare a serviciilor publice nu prevede competența notarilor de înregistrare a căsătoriei, astfel încât prevederea propusă excedează limitele proiectului și responsabilitățile celor două instituții vizate.	<i>Nu se acceptă</i> Cu referire la excluderea din sarcina ASP a „instruirii autorităților abilitate pentru punerea în funcțiune a SI „Acte de stare civilă”, menționăm că instruirea autorităților abilitate este esențială pentru a asigura că personalul implicat în utilizarea Sistemului informațional „Acte de stare civilă” este competent și pregătit. Lipsa unei instruirii ar putea duce la utilizarea incorectă a sistemului, erori în procesarea datelor și potențiale probleme de securitate.

autorități abilitate: [....] g) Agenția Servicii Publice asigură furnizarea datelor referitoare la înregistrarea de stat a actelor de stare civilă, instanțelor judecătorești, procuraturilor, organelor de urmărire penală, autorităților tutelare, notarilor, administratorilor autorizați, executorilor judecătorești, avocaților și altor autorități publice care au acces la informațiile de stare civilă, în temeiul legii, în scopul exercitării atribuțiilor lor legale, precum și la cererea organelor de stare civilă din străinătate potrivit obligațiilor ce reies din acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte sau pe bază de reciprocitate.până la emiterea documentelor de stare civilă semnate electronic, acestea se semnează olograf de persoanele responsabile, cu				Mai mult ca atât, este necesar să fie stabilită expres autoritatea responsabilă pentru instruirea necesară a autorităților abilitate să înregistreze fapte și evenimente de stare civilă. Reieșind din faptul că Agenția Servicii Publice este unica instituție de stat ce coordonează domeniul stării civile, considerăm că aceasta, în comun cu AGE, ar putea îndeplini această sarcină. Excluderea acestei responsabilități ar putea duce la ambiguități în implementare și la o lipsă de coordonare centralizată eficientă, ceea ce ar putea afecta negativ punerea în funcțiune a sistemului. Mai mult ca atât, ASP are expertiza și cunoștințe specifice necesare pentru a oferi instruirea corespunzătoare. Implicarea altor entități
---	--	--	--	---

aplicarea ștampilei autorității emitente. (5) Până la punerea în funcțiune a Sistemului Informațional „Acte de stare civilă”, în termen de 3 zile de la data emiterii încheierii de desfacere a căsătoriei prin acordul soților, notarul transmite Agenției Servicii Publice, un original al încheierii și originalul certificatului de căsătorie, împreună cu dovada achitării taxei de stat pentru înregistrarea actelor de stare civilă, pentru efectuarea înregistrării divorțului. (6) Până la punerea în funcțiune Sistemului informațional „Acte de stare civilă” de către autoritățile administrațiilor publice locale, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova în străinătate și notari, se aplică următoarele reguli la prestarea serviciilor de stare civilă: a) la înregistrarea de stat faptului sau evenimentului de stare civilă autoritățile				ar putea necesita atât resurse umane, cât și financiare suplimentare pentru a atinge nivelul de competență al ASP, ducând la un proces mai puțin eficient.
	167.	La litera g) a alin. (4) al art. 54, ultima propoziție urmează să fie expusă sub literă separată.		Nu se acceptă Textul propus dublează prevederile art. 54 alin. (4) și a fost exclus.
	168.	Alin. (5) urmează a fi exclus, fiindcă se dublează cu prevederile alin. 6) lit. c).		Se acceptă Pentru a evita dublarea unor prevederi, alin. (5) a fost exclus, iar conținutul alin. (6) a fost comasat cu alin. (4).
	169.	Totodată, considerăm necesară excluderea cuvântului „notari” din prevederile tranzitorii de la art.54 alin. (6) lit. b), dată fiind faptul că, de jure, notarul nu poate fi delegat cu competențe de a oficializa o căsătorie, în condițiile în care actualmente Legea privind procedura notarială Legea privind procedura notarială nu prevede procedura de înregistrare a căsătoriei de către notari. Alin. (6) de la art. 54 vizează notarii doar în ceea ce privește asigurarea unor măsuri continue potrivit legii notate, pe partea de competență de emitere de către notari a încheierilor de divorț în cadrul procedurii notariale, care să servească temei de înregistrare a actelor de divorț de către ASP. Reiterăm că prin regulile tranzitorii de la alineatul (6) se propune reglementarea continuității competențelor actuale ale autorităților abilitate să înregistreze actele de stare civilă, dar în		Nu se acceptă Referitor la oficializarea căsătoriei de către ntari, nu poate fi reținut argumentul expus în aviz. Or, proiectul legii pentru modificarea cadrului conex Legii privind actele de stare civilă conține prevederi referitoare la completarea Legii nr. 246/2018 cu in articol

administrației publice locale de nivelul întâi și misiunile diplomatice și/sau oficiilor consulare ale Republicii Moldova peste hotare, asigură recepționarea cererii din partea persoanei fizice care are dreptul să solicite prestarea serviciului, constituind segmentul de prima linie (front-office) de prestare a serviciilor publice. Dosarul administrativ constituit din cerere și materialele aferente examinării acesteia, se expediază Agenției Servicii Publice. Termenul de prestare a serviciului de stare civilă curge de la data recepționării cererii de către Agenția Servicii Publice; b) în cazul cererilor de înregistrare a căsătoriilor, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, notarii și misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova peste hotare, vor asigura înregistrarea solemnă a căsătoriilor. Declarația semnată olograf de către soții autentificată			condițiile implementării sistemului de către Agenția Servicii Publice și, în mod gradual, de către celelalte autorități, caz în care sunt aplicabile normele anterioare. Luând în considerare multitudinea de aspecte practice, de ordin tehnic de asigurare a locurilor automatizate de muncă, precum și de ordin subiectiv (al persoanei responsabile) și de dezvoltare a abilităților prin instruire și testare a fluxurilor aferente serviciilor de stare civilă, cele aproximativ 900 de persoane cu funcții legale de a putea recepționa astăzi o declarație de căsătorie din cadrul autorităților publice locale și misiuni diplomatice din străinătate vor utiliza sistemul nou dezvoltat în mod gradual, în calitate de utilizatori externi ai sistemului, pe măsura confirmării de către aceștia a capacității de a continua exercitarea prerogativelor lor prin utilizarea noului sistem. În toată această perioadă tranzitorie, Agenția Servicii Publice va asigura în calitate de registrator și deținător al sistemului înregistrarea faptelor și evenimentelor de stare civilă la cererea depusă la autoritățile publice locale și misiunile diplomatice. În aceeași ordine de idei, reiterăm prematură delegarea competențelor de înregistrare a unei căsătorii notarului, odată cu modificarea cadrului normativ de bază în materie de stare civilă. În acest sens, apreciem că orice element nou introdus într-un proces interinstituțional care implică operațiuni de schimb de date, verificări, confirmări trebuie să fie una rațională și fezabilă. În special în cazul în care astfel de măsuri intervin într-o etapă de modificare radicală a proceselor operaționale care stau la baza delegării unor asemenea competențe, și anume punerea în exploatare a unui sistem complex, care implică procese totalmente automatizate și înlocuiesc operațiuni manuale utilizate zeci de ani până în prezent. La delegarea competențelor de înregistrare, unor noi autorități, urmează să fie luate în considerare eforturile care se impun a fi conjugate de către autoritățile publice implicate în acest sens, dar și necesitatea de adaptare în timp la trecerea la noul model de prestare	privind înregistrarea căsătoriei (care prevede aplicarea Codului Familiei și Legii privind actele de stare civilă). Totodată, menționăm că prin atribuirea competenței notarilor de a înregistra căsătoria, aceștia vor avea și responsabilitatea de a asigura înregistrarea solemnă a căsătoriei. Declarația semnată olograf de către soți și autentificată cu semnătura electronică de către persoanele abilitate să înregistreze căsătoria va fi transmisă Agenției Servicii Publice (ASP) pentru a fi înregistrată în Sistemul Informațional „Acte de stare civilă”. În contextul actual, în care nu avem încă stabilit un termen clar pentru accesul notarilor la Sistemul Informațional „Acte de stare civilă”, excluderea
---	--	--	---	---

cu semnătură electronică de către persoane abilitate să înregistreze căsătoria, se transmite Agenției Servicii Publice pentru înregistrarea căsătoriei. c) desfacerea căsătoriei la notar se realizează în conformitate cu prevederile Legii cu privire la procedurile notariale. În cazul desfacerii căsătoriei la notar, aceasta încetează la data emiterii încheierii de divorț. Încheierea de divorț se expediază Agenției Servicii Publice pentru înregistrarea divorțului.			a serviciilor publice și aplicarea noului sistem de către toate autoritățile publice implicate.	delegării competențelor notarilor pentru înregistrarea căsătoriilor ar putea submina intenția legislatorului. Această excludere temporară ar crea o discontinuitate între dorința de extindere a serviciilor notariale și implementarea efectivă a acestor servicii, ceea ce ar putea duce la confuzie, întârzieri și potențiale lacune în aplicarea noilor reglementări. Prin urmare, pentru a asigura coerența și eficiența procesului de implementare a noilor competențe ale notarilor și pentru a susține intenția legislatorului de a îmbunătăți accesul cetățenilor la servicii de stare civilă, este esențial ca competența notarilor de a înregistra căsătorii să fie păstrată și integrată în mod corespunzător în cadrul legal. Aceasta va
--	--	--	--	---

				permite tranziția și va asigura că noile reglementări sunt implementate fără a compromite obiectivele legislative.
		170.	La alin. (6) lit. a) a art. 54 la final se impune a se completa cu o propoziție nouă cu următorul cuprins: „Agenția Servicii Publice asigură înregistrarea faptului sau evenimentului de stare civilă, prin intermediul Sistemului informațional „Acte de stare civilă” și asigură emiterea documentului de stare civilă semnat electronic.” Completarea, de altfel propusă anterior de către Agenția Servicii Publice are drept scop finalizarea acțiunilor reglementate la litera a) de la alin. (6), determinând în cele din urmă competența Agenției Servicii Publice de a asigura înregistrarea faptelor și evenimentelor de stare civilă, în condițiile perioadei tranzitorii, până la implementarea sistemului de către toate autoritățile abilitate.	<i>Nu se acceptă</i> Potrivit prevederilor de la art. 54 alin. (6) lit. a) din proiect anume Agenția Servicii Publice este responsabilă de a asigura înregistrarea faptelor și evenimentelor de stare civilă. Detaliile despre modul în care ASP va elibera documente de stare civilă în perioada de tranziție sunt reglementate în art. 54 alin. (5).
		171.	Din prevederile alin. (4) lit. g) solicităm excluderea cuvântului „avocaților”, deoarece o astfel de prerogativă nu a fost reglementată nici până în prezent și nu s-a propus să fie inclusă în proiect de către Agenția Servicii Publice. Menționăm că accesul avocatului la informațiile din actele de stare civilă poate fi exercitat în limitele contractului de reprezentare față de o persoană concretă (subiectul datelor cu caracter personal), fiind bazată pe consimțământul expres de prelucrare a datelor din partea acesteia din urmă.	<i>Nu se acceptă</i> Raționamentele autorului avizului nu sunt clare. Potrivit art. 53 alin. (1) lit. d) din Legea nr.1260/2002 cu privire la avocatură, avocatul este în drept să solicite și să obțină de la instanțele judecătorești,

				organele de drept, autoritățile publice, deținătorii de registre de publicitate, de la alte organizații, în condițiile stabilite de legislație, informații, referințe și copii ale actelor necesare pentru acordarea asistenței juridice. Includerea avocaților în lit. g) nu va avea ca efect „accesul nelimitat” al acestora la informația deținută de ASP. Or, proiectul prevede clar că informația se furnizează de ASP. Precizăm că avocatul poate solicita doar informația care rezultă din contractul de mandat, în baza căruia își reprezintă clientul. Cu alte cuvinte prevederile respective evitarea blocajelor în activitatea avocaților.
	Camera Notarială	172.	Potrivit art. 54 alin. (1) lit.c) din Legea nr. 100/2017, textul proiectului actului normative se elaborează folosind terminologia constantă și uniform, ceea ce nu corespunde conținutului proiectului examinat. Astfel, în art. 54 alin. (5) al proiectului actului normative	Precizare Conținutul art. 54 a fost redactat.

		propus spre examinare se regăsește sintagma „,...încheierii de desfacere a căsătoriei” pe când în conținutul alin. (6) lit.c) al aceluiași articol, întâlnim sintagma „Încheierea de divorț”. Astfel, pentru uniformizarea textului proiectului acesta urmează a fi revizuit, cu adaptarea la cerințele în vigoare. De asemenea menționăm oportunitatea acestui proiect deoarece unele norme erau depășite și nu erau actuale. În final, vedem că proiectul necesită revizuit, astfel se impune o redactare a acestuia prin prisma normelor legale, astfel solicităm luarea în considerație a celor formulate de Camera Notarială.	
--	--	--	--